

**BURSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

Mustafa
BOZBEY
BURSA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYE BAŞKANI

Bursa2050

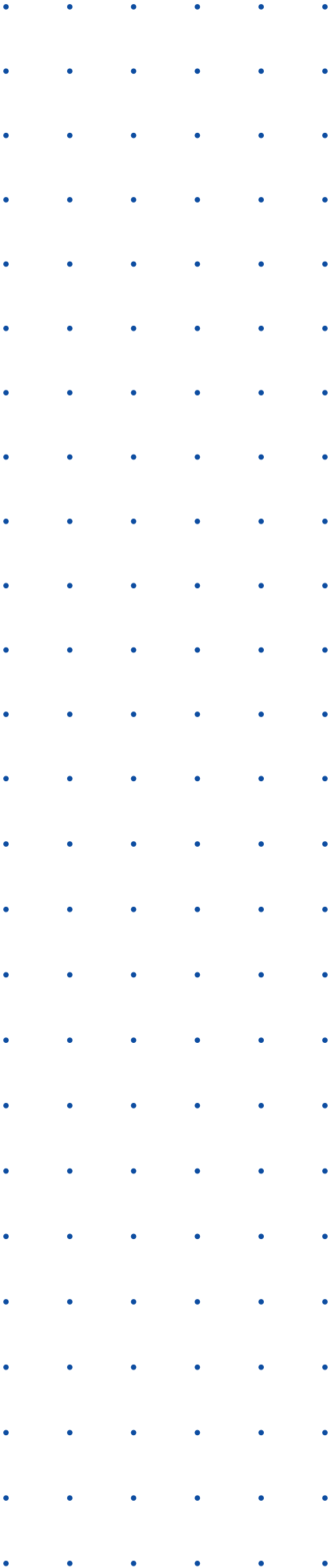
1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Çalışmaları

Paydaş Çalıştayı 1 - Analiz: Güçlü ve Zayıf Yönler

9 Nisan 2025 - Bursa Merinos Kültür Merkezi

Değerli Bursalılar,

Bir kentin gelişim yolculuğunu şekillendiren en önemli unsur, o kentte yaşayanların ortak akıl ile karar alarak sergiledikleri katılımcı iradedir.

Bursamızın güçlü ve sürdürülebilir bir geleceğe ulaşması; farklı bakış açılarını, bilgi ve deneyimleri bir araya getirerek mümkün olacaktır.

Bu anlayışla, 9 Nisan 2025 tarihinde düzenlenen **Bursa 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın** ilk Paydaş Çalıştayı, kentin geleceğine dair ortak bir bilgi üretim sürecini başlatmıştır. Farklı sektörlerden ve temsil yetlerinden katılımcıların sağladıkları katkılarla, Bursamızın hem güçlü hem de güçlendirilmesi gereken yönlerinin kapsamlı, yapıcı ve sürdürülebilir bir şekilde ortaya konulması sağlanmıştır.

Ortaya konan bu çıktılar, yalnızca analiz sürecine katkı sunmakla kalmayacak, aynı zamanda 2050 vizyonlu planın stratejik yönelimlerinin belirlenmesinde de temel girdilerden biri olacaktır.

Bursamızın geleceğini hep birlikte tasarlarken bu sürece katkı sağlayan tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyor, dayanışma ve ortak akıl ile daha dirençli, daha yaşanabilir bir kente doğru yol alacağımıza inanıyorum.

Mustafa BOZBEY

Marmara Belediyeler Birliği Başkanı
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Paydaş Çalıştayı I 2025 Nisan

PROJE YÖNETİMİ

Nazlı YAZGAN, Proje Yöneticisi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Bursa Planlama Ajansı & İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanı

Prof. Dr. Fatih TERZİ, Proje Koordinatörü, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Deniz TİRECİ, Birim Proje Koordinatörü, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Şehir Planlama Şube Müdürü

Beyza TUNCA, Proje Ekip Koordinatörü, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Şehir Planlama Şube Müdürlüğü, Bursa Planlama Ajansı Servis Sorumlusu

Ayşe VELİOĞLU, Proje Asistanı, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

KATILIMLI PLANLAMA KOORDİNASYONU & DERLEME

Prof. Dr. Anlı ATAÖV, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Dr. Can GÖLGELİOĞLU, Çankaya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Nur İŞCAN PEKÇALIŞIR, Proje Grup Koordinatörü, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Şehir Planlama Şube Müdürlüğü, Bursa Planlama Ajansı, Şehir Plancısı

**BURSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

Mustafa
BOZBEY
BURSA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYE BAŞKANI

İçerik

01.	1/100.000 Çevre Düzeni Planı	01
02.	Katılımlı Planlama Süreci	03
03.	Paydaş Çalıştayları	06
04.	Çalıştay Yöntemi	14
05.	Ortak Grup Çıktıları	17
	Ulusal ve Bölgesel Kalkınma	23
	Nüfus, Göç ve Demografik Yapı	33
	Makroform, Yerleşme ve Dirençlilik	43
	Ticaret ve Hizmetler	53
	Turizm	63
	Sanayi, Depolama ve Lojistik	73
	Kırsal Alanlar	85
	Tarım	95
	Ulaştırma	105
	Enerji Altyapısı ve Yenilenebilir Enerji	115
	Yer Bilimleri	125
	Doğal Yapı ve Ekoloji	135
	Tarihi ve Kültürel Değerler	147
	İklim Değişikliği	157
	Çevre Sorunları	167
	Teknik Altyapı	177
06.	Ekler	187

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

KAPSAYICILIK

KATILIM

PAYDAŞ TEMSİLCİLERİ

Abdulkadir ŞENTÜRK, Abdullah Tayyar DEMİR, Ahmet ÇAVDAR, Ahmet ÇEĞİLLİ, Ahmet İhsan TAŞKINSEL, Akın BELGEN, Alpaslan TÜRKKAN, Arif DEMİRÖREN, Arzu TEKSOY, Aslıhan UYAN YAVUZ, Atilla ADAL, Ayça SOYTÜRK, Ayhan GÖNÜL, Aykan ÖZYÜREK, Aylin GÜNEŞ, Ayşe Asena SOLAK, Ayşe KOZAN SÖNMEZ, Ayşegül FAKI, Ayşegül KORKMAZ TAKIM, Ayşegül MERCAN, Aysun ALTINOK, Aysun ÜNAL AYAS, Bahattin KORKMAZ, Baran AKOVA, Barış Bülent AŞIK, Batuhan DİNÇ, Batuhan SARGIN, Begüm SAĞIR, Berkay YILDIRIM, Beste GÜZEL, Beyami UĞUR, Beyza GÜNERİ, Burak BOZ, Burak GÜVENLİ, Burcu DEMİR, Burhan GÜVENAL, Çağrı DEMİREL, Canan GENÇOĞLU, Caner GÖKBAYRAK, Cenk ŞEKER, Ferrin Ferda AŞIK, Dursun Göktuğ DEMİRKIRAN, Dursun ÖZDOĞAN, Duygu SÜRVEREN, Efe BEŞLİ, Ela BARUT, Elif BOZ ULUTAŞ, Elif UÇAR, Emre AKTAŞ, Emre TEKİN, Emre YILDIZ, Erdem SAKER, Erkan ALBAYRAK, Erol DAĞLIOĞLU, Esat YILDIRIM, Fahrettin TÜCCAROĞLU, Fatma AYDEMİR, Fazilet ALTINIŞIK, Ferit ENSAR GÜNER, Fırat KOCAMAN, Funda DEMİRDAĞ ATILLA, Gizem YILMAZ ARSLANALİ, Gönül DEMİR ERTÜRK, Gözde KIRCAL, Gülay YILDIRIM, Hacer ÇELT, Hafize YILDIZ, Hakan ŞENOCAK, Haluk ACAR, Haluk Ramazan AYDOĞAN, Hamza Furkan KARLIK, Harun ÖZTÜRK, Hira ŞENTÜRK AYDIN, Hüsametdin ÇOBAN, İdris TARHAN, İlker ER, İlker ÖZGÜVEN, İsmail Hakkı KARADAĞ, İsmail ÖNOL, Jülide Arıkan ÇETİN, Kübra ÖZPINAR, Kürşat VERAL, Levent BİLEK, Mahmut GÖK, Mehmet BARIŞ, Mehmet GÜLER, Mehmet KARAHAN, Mehmet TÖZÜN BİNGÖL, Meltem ÖZDEN, Mert KARAÇALI, Merve KORUK, Mesut CEYLAN, Metin ÇİL, Miray GÜR, Muhammed Tarık İNCE, Murat AKDAŞ, Murat ALKAN, Murat DURMUŞ, Murat GÜLER, Murat İLKME, Murat İSPA, Mustafa CALAYIR, Mustafa GÜMÜŞ, Mustafa ÖZARPA, Mustafa ŞEN, Nihal GÜLEÇ ÇUBUKÇU, Nuray YEŞİL, Nurcan Karslıoğlu KARA, Nurettin UŞAK, Nurten ÜMİT, Ömer Devrim AKSOYAK,

Ömür Arslan AKDENİZ, Özcan KIZILAY, Özlem GÜREL, Pınar AYGÜN, Rabia DEMİR, S. İnci CANKURT, Safa KARGI, Samet KESKİN, Sami KÖSEHALİLOĞLU, Sebiha YILDIZALP, Seher İLERİTÜRK, Selim Abdülkadir GÖZLER, Semih MESTAN, Seray HATİPOĞLU, Şeref GÜNDÜZ, Serkan PEHLİVAN, Serkan TEKE, Sevilay SARIN, Sevinç ALBAY, Şevval GÜRSOY, Sıtkı Ceyhun AYABAKAN, Şükrü Can ELMAS, Taner AYDIN, Turgay ÇÖPOĞLU, Turgay DEĞİRMENCİ, Uğur EKMEKÇİ, Vedat KILIÇ, Yalçın ÖZERDEM, Yasemin AYDI, Yasemin HATİPOĞLU, Yiğit AYDIN, Yunus TEKİN, Zehra PORO

AKADEMİSYENLER

Anlı ATAÖV, Azime TEZER, Bengi ERTUNA, Bülent ORAL, Can GÖLGELİOĞLU, Çiğdem VAROL ÖZDEN, Doğanay TOLUNAY, Ebru SEÇKİN, Ersan KOÇ, Ervin SEZGİN, Fatih TERZİ, Feza KARAYER, Gökhan ÖZSOY, Haluk EYİDOĞAN, Haluk GERÇEK, İnci ŞAHİN OLGUN, Merve ERSOY, Murat ERDOĞAN, Murat GÜVENÇ, N. Aydan SAT, N. Kamil SALİHOĞLU, Ömer Lütfi ŞEN, Remzi KARAGÜZEL, Şafak SAĞLAM, Sibel POLAT, Şule TURHAN, Tülin VURAL ARSLAN, Turgay Kerem KORAMAZ

BURSA PLANLAMA AJANSI UZMANLARI

Asiye Nur PİŞKİN, Ayışığı GÜRSUCU, Beyza TUNCA, Bilal BAL, Buse ŞANÖZ, Büşra ATILA, Büşra GÜLDAĞLI SEZGİN, Demet İLKMEN, Ecem AKDAĞ, Emma Berna GÜLER, Esin KARAHAN, Esra ESER, Fatih Enes AKSAKAL, Gizem ERGENE FIRTINA, Gökçe ARAÇ, Gözde AYDINOĞLU, Havanur DERTLİOĞLU, İsmail AYAS, Mahmut Semih ÇAKMAK, Mithat UZUN, Mücahit SAK, Müge GÜRSOY GÜLER, Mustafa Enes TOKSÖZ, Nur İŞCAN PEKÇALIŞIR, Ramazan ALTUN, Selin Nur YAPA, Sena KALKAN, Sezen KAVUK, Zeynep TÜRKAY

01 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

2050 Bursa İl Çevre Düzeni Planı (ÇDP), Bursa'nın doğal, sosyal, ekonomik, yapısal ve kültürel varlıklarını gözeterek, sürdürülebilir, dirençli ve yaşanabilir bir gelecek hedefiyle geliştirilen, 1/100.000 ölçekli mekânsal ve stratejik bir planlama sürecidir. Kasım 2024 - Ocak 2026 tarihleri arasında yürütülen bu süreç, dört ana aşamadan oluşmaktadır:

- (1) Hazırlık,
- (2) Analiz-Sentez,
- (3) Nihai Analiz-Sentez,
- (4) Planlama.

Planlama süreci ise, dokuz temel ilke doğrultusunda şekillenmektedir:

Sürdürülebilirlik, afetlere ve iklim değişikliğine karşı dirençlilik, doğal ve kültürel mirasın korunması, ekosistem yönetimi ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi, yenilikçilik ve ekonomik refah, döngüsel ekonomi ilkeleri, yaşam kalitesinin artırılması, kapsayıcılık ve katılımcılık.

ÇDP, disiplinlerarası bir yaklaşımla 17 tematik çalışma grubu tarafından yürütülmektedir:

01. Ulusal ve Bölgesel Kalkınma;
02. Nüfus, Göç ve Demografik Yapı;
03. Makroform, Yerleşme ve Dirençlilik;
04. Ticaret ve Hizmetler;
05. Turizm;
06. Sanayi, Depolama ve Lojistik;
07. Tarım ve Kırsal Alanlar;
08. Ulaştırma;
09. Teknik Altyapı;
10. Enerji Altyapısı ve Yen. Enerji;
11. Doğal Yapı ve Ekoloji;
12. Yer Bilimleri;
13. Tarihi ve Kültürel Değerler;
14. İklim Değişikliği;
15. Çevre Sorunları;
16. Katılım Yönetimi;
17. Veri Yönetimi.

02 Katılımlı Planlama Süreci

Katılımlı planlama süreci, paralel olarak yürütülen altı alt süreçten oluşacak şekilde tasarlanmıştır. Bu yapı, katılımcılarla birlikte atılacak adımlar için yönlendirici bir rehber işlevi görmektedir; bağlamsal ve süreçsel dinamiklere bağlı olarak ortaya çıkabilecek gelişmelere göre yeniden kurgulanabilme esnekliğine sahiptir.

- • • • • • • • • •
- • • • • • • • • •
- • • • • • • • • •

Bilimsel Çalışmalar

Uzmanlardan oluşan çalışma gruplarınca yürütülmektedir. Bu süreçte elde edilen bilimsel bilgi, planın temelini oluşturur ve katılımcı süreçlerden elde edilen yerel bilgiyle bütünleştirilir.

Paydaş Çalıştayları

Merkezi ve yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, akademi ve medya temsilcilerinin yer aldığı, geniş katılımlı bilgi üretim çalışmalarıdır. Karar alma sürecinin katılımcılarla birlikte yürütülmesi esasına dayanarak çalıştayların her planlama aşamasında tekrar edilmesi önerilmektedir.

İlçe Kent Konseyleri ile Toplantılar

Her ilçede kent konseyleri ile yürütülecek bir dizi katılımlı toplantı düzenlenmesidir.

Muhtar Toplantıları

Bursa'nın ilçelerinde düzenlenen bu toplantılar, vatandaşın deneyimine doğrudan yerel liderler aracılığıyla erişim sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gençlerle Yaratıcı Atölyeler

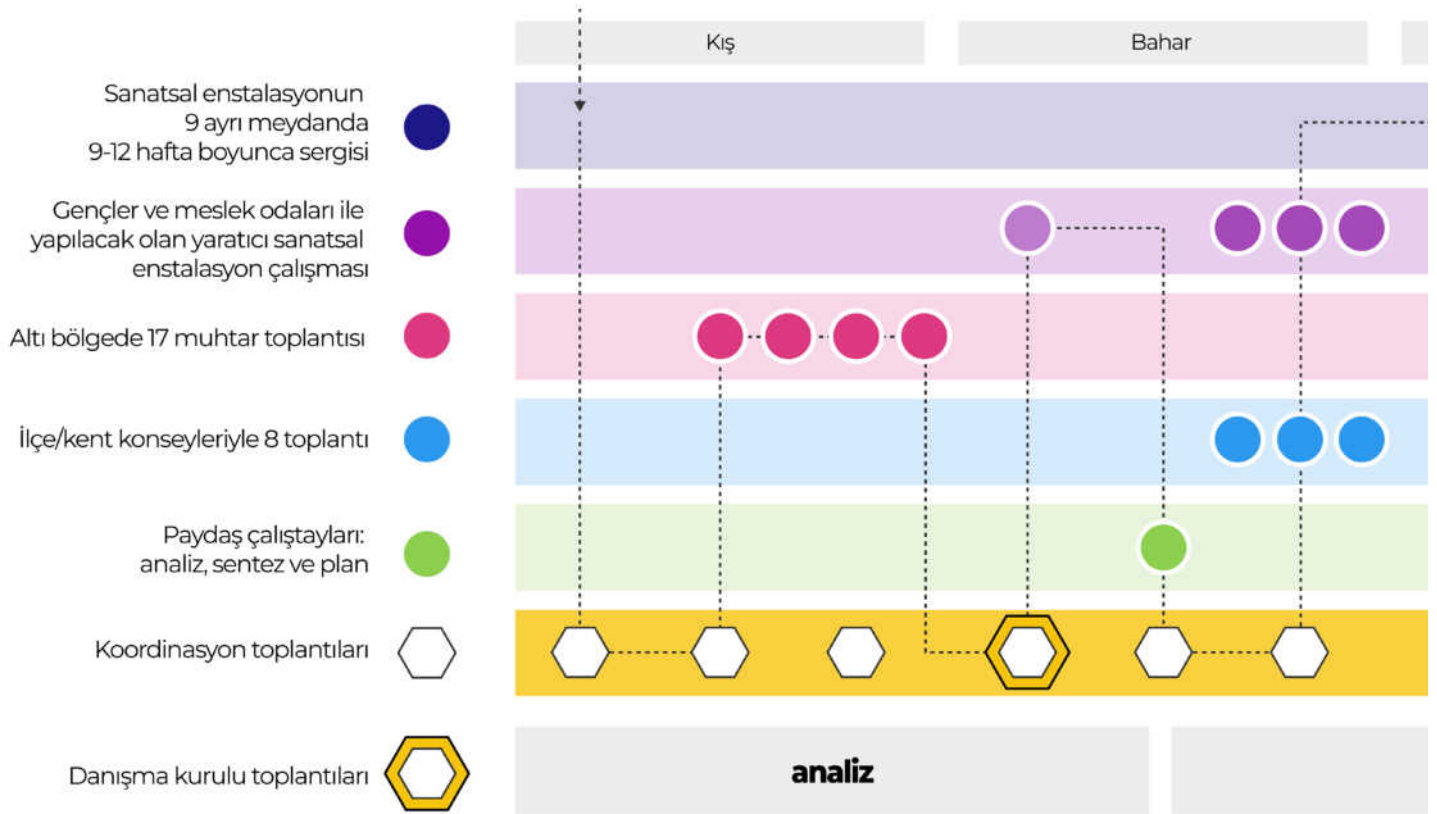
Bursa Akademik Odalar Birliği'ne bağlı gençlik gruplarından gönüllülerin katılımıyla, kentin bugününü ve geleceğini yorumlayan bir meydan enstalasyonunun tasarlanması, üretilmesi ve kamusal alanlarda sergilenmesi için düzenlenen bir dizi atölye çalışmasını içermektedir.

Yerel Halk ile Etkileşim

Enstalasyonun, gençlerin bakış açısını aktaran bir arayüz olarak yerel halkla etkileşim kurulmasına hizmet etmesi beklenmektedir. Bu etkileşim aracılığıyla halktan Bursa'nın bugünü ve geleceğine dair bilgi toplanması hedeflenmektedir.

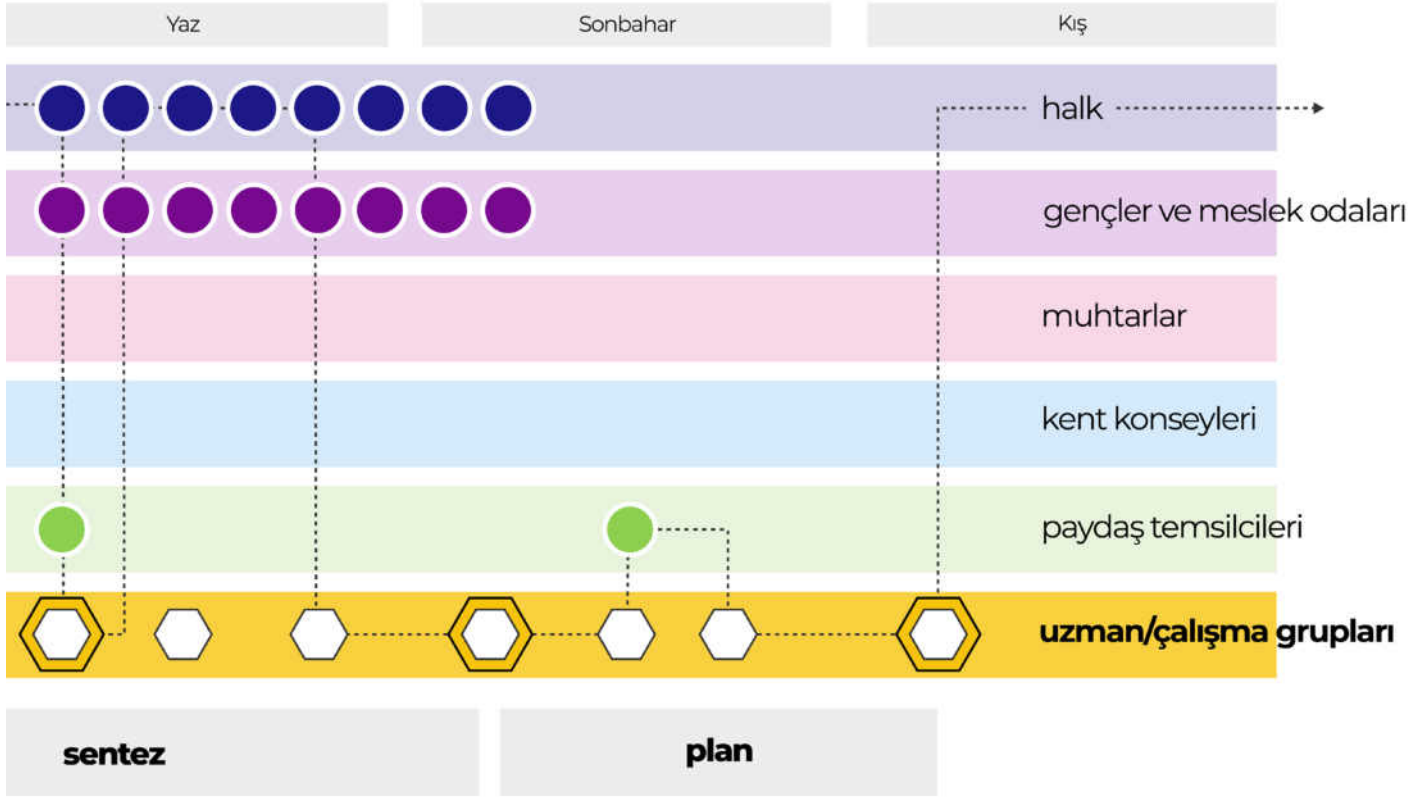

1/100.000 Ölçekli Bursa Çevre Düzeni Katılımlı Planlama Süreci

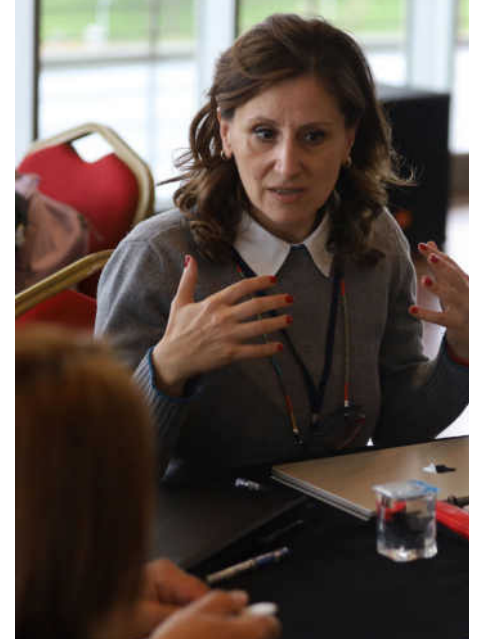
zenî Planı

03 Paydaş Çalıştayları

Bursa 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın analiz aşamasına ilişkin ilk paydaş çalıştay, kolektif bir bilgi üretim süreci olarak tasarlanarak 9 Nisan 2025 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştayın temel amacı; farklı sektörlerden ve temsilîyetlerden katılımcıların katkılarıyla, Bursa'nın güçlü ve zayıf yönlerinin kapsamlı, yapıcı ve kolektif bir şekilde ortaya konulmasını sağlamaktır. Bu tutanağın da içeriğini oluşturan çalıştay çıktıları, planın analiz sürecine doğrudan katkı sağlayacak ve stratejik yönelimlerin oluşturulmasında temel girdilerden biri olacaktır.

51 Merkezi Yönetim
Temsilcisi

34 Yerel Yönetim
Temsilcisi

32 Üniversite
Temsilcisi

27 Meslek Odası / Kuruluşu
Temsilcisi

16 Özel Sektör
Temsilcisi

12 Sivil Toplum Kuruluşu
Temsilcisi

“Çalıştayın temel amacı, Bursa’nın güçlü ve zayıf yönlerinin kapsamlı, yapıcı ve kolektif bir şekilde ortaya konulmasını sağlamaktır”

145

Paydaş Temsilcisi

28

Akademisyen

29

Bursa Planlama Ajansı Uzmanı

Amacımız

Katılımcıların, çalışma grubu temalarıyla ilişkili olarak kendi uzmanlık alanları, kurumsal birikimleri ve saha gözlemleri doğrultusunda, Bursa’nın;

- (i) Korunması gereken güçlü yönlerini;
- (ii) Zayıflayan ya da geliştirilmesi gereken özelliklerini şeffaf ve yapıcı bir şekilde paylaşımları beklenmiştir.

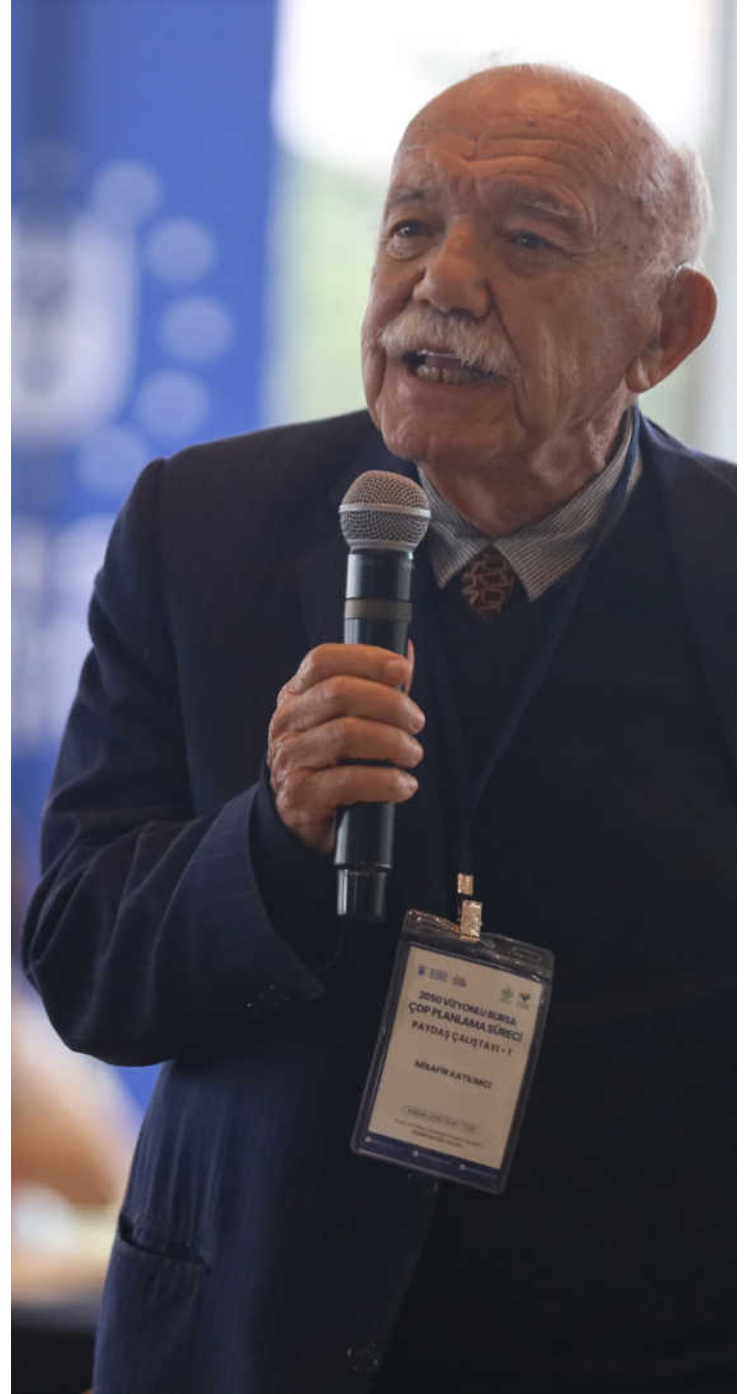
Bu ilk çalıştay, Haziran 2025’te Bursa’nın vizyonu ve stratejik yönelimlerinin belirleneceği ikinci çalıştay, ardından Ekim 2025’te öncelikli projelerin katılımcılarla birlikte tanımlanacağı üçüncü çalıştay izleyecektir.

Katılım Yaklaşımı ve İlkeleri

Çalıştayın katılım yaklaşımı, İl Çevre Düzeni Planının sürdürülebilirlik, yenilikçilik, kapsayıcılık ve katılımcılık ilkeleri temel alınarak yapılandırılmıştır. Plan kapsamındaki çalışmaları desteklemek amacıyla geliştirilen bu süreçte, geleneksel katılım yöntemlerine ek olarak, tüm paydaşların aktif katılımını sağlayabilecek yenilikçi yöntemler benimsenmiştir. Süreç, günümüz teknolojik ve toplumsal ihtiyaçlarına uyum sağlamak üzere; yapay zeka destekli araçlarla entegre edilerek tasarlanmıştır.

Katılımlı planlama sürecinde temel amaç, katılımcıların yalnızca görüş beyan etmeleriyle sınırlı kalmayıp, katılımcıların karar alma sürecine aktif katılımı yoluyla tam/katılımlı demokrasi ortamını oluşturmaktır. Bu yolla, Bursa'nın mevcut durumunun değerlendirilmesini katılımcıların birbirini ikna ve uzlaşarak yapmasını sağlamaktır. Bu yaklaşımla, kolektif duygusal birlikteliğin oluşabileceği bir zemin kurulması hedeflenmiştir. Böylece karar alma süreçleri daha kapsayıcı ve evrensel bir düzeye taşınarak, topluluk temelli yaratıcılığın harekete geçirilmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda, çalıştayın amacı, ortak akılla hareket ederek kapsayıcı, verimli ve yaratıcı bir süreç yönetmek olarak tanımlanmıştır. Tüm katılımcıların eşit, aktif ve yapıcı bir biçimde sürece katkı sunabilmesi için belirli katılım ilkelerine uyulması beklenmiştir.

03 PAYDAŞ ÇALIŞTAYLARI

- • • • • • • • • • • •
- • • • • • • • • • • •
- • • • • • • • • • • •
- • • • • • • • • • • •

>> *Birbirini Dinlemek:* Katılımcılar, farklı bakış açılarını anlamaya açık olmalı ve aktif dinleme becerisiyle birbirlerinin görüşlerine saygı göstermelidir. Sözü kesmeden dinlemek, yapıcı diyalog kurmak esastır.

>> *Herkesin Eşit Katılımını Sağlamak:* Tüm katılımcıların fikirlerini özgürce ifade edebilmesi teşvik edilmelidir. Konuşmalarda tek sesin baskın olmaması için fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

>> *Birlikte Karar Almak:* Tartışmalar, ortak karar alma prensibine dayanmalıdır. Farklı düşüncelerin değerlendirilerek uzlaş sağlanması, sürecin demokratik ve kapsayıcı olmasını destekler.

>> *Bilimsel ve Yerel Bilgiyi Bütünleştirmek:* Karar alma sürecinde bilimsel veriler ve yerel deneyimler birlikte değerlendirilmelidir. Bu iki bilgi kaynağının harmanlanarak ortak bir anlayış geliştirilmesi hedeflenmelidir.

>> *Çalıştay Yönergesine Uymak:* Çalıştayın her aşamasında belirlenen bilgi içerik hedeflerine bağlı kalınmalıdır. Çalıştayın verimli geçmesi için belirlenen çerçeveye sadık kalmak önemlidir.

>> *Zaman Yönetimine Dikkat Etmek:* Zaman yönetimi, çalıştayın etkin ve verimli ilerlemesi için temel bir unsurdur. Katılımcılar, belirlenen süreleri dikkate alarak katkı sunmalı ve sürecin aksamasını önlemelidir.

- • • • • • • • • • • •
- • • • • • • • • • • •
- • • • • • • • • • • •

03 PAYDAŞ ÇALIŞTAYLARI

01 Bilgilendirme Aşaması

Çalıştayın başlangıcında, 16 [ulusal ve bölgesel kalkınma; nüfus, göç ve demografik yapı; makroform, yerleşme ve dirençlilik; ticaret ve hizmetler; turizm; sanayi, depolama ve lojistik; kırsal alanlar; tarım; enerji altyapısı ve yenilenebilir enerji; yer bilimleri; doğal yapı ve ekoloji; tarihi ve kültürel değerler; iklim değişikliği; çevre sorunları; teknik altyapı) farklı tematik çalışma grubunda üretilen bilimsel veriler katılımcılarla paylaşılmıştır.

02 Odak Grup Görüşmeleri

Her çalışma grubunun teması doğrultusunda, davet edilen paydaş temsilcilerinden Bursa'nın güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin görüşler alınmıştır.

03 Önceliklendirme ve Ortak Karar Aşaması

Yapay zeka desteğiyle hazırlanan, her grup için 10 güçlü ve 10 zayıf yönü temsil eden bilgi ve görsel kartları katılımcılara sunulmuştur. Ayrıca, katılımcılar, eksik gördükleri noktaları boş kartlara yazarak katkı sağlayabilmektedir. Her grup, tartışma ve uzlaşma yoluyla en öncelikli üç güçlü ve üç zayıf yönü belirlemiştir.

04 Manifesto Üretim Aşaması

Ortaya konan öncelikli güçlü ve zayıf yönlerin, yapay zeka desteğiyle ilham verici, harekete geçirici, umut aşılayan ve bağlayıcı manifesto ifadelerine dönüştürülmesi beklenmiştir. Her grup, kendi tematik çerçevesine özgü bu ifadeleri yeniden yazarak gruba özdeşleşen bir metin oluşturmuştur. Ayrıca, üzerinde uzlaşa sağlanan yönler görselleştirilmiştir.

05 Sunum ve Paylaşım Aşaması

Çalıştayın sonunda, her grubun oluşturduğu çıktılar (tematik güçlü/zayıf yön manifestoları ve görselleri) tüm katılımcılara sunulmuş ve sunumların bitiminde ortak bir değerlendirme yapılmıştır.

Çalıştay Süreci

Analiz aşamasında üretilen bilimsel bilginin, geniş katılımlı paydaş temsilcileriyle ilk kez diyaloga girdiği bu çalıştay, beş ana aşamadan oluşacak şekilde tasarlanmıştır. Her bir aşama, bilimsel veri ile yerel bilginin bütünleştirilmesine ve kolektif düşünme süreçlerinin teşvik edilmesine odaklanmaktadır

03 PAYDAŞ ÇALIŞTAYLARI

14:00 - 14:30

14:30 - 15:00

15:00-15:30

15:45 - 17:00

mani festo

Toplantı öncesinde hazırlanan LLM/GPT tabanlı yapay zeka botuna toplantı çıktıları aktarılır. Bu verilere dayanarak, ilgili konuların güçlü ve zayıf yönlerini belirleyen manifestolar oluşturulur.

ortak gör laşma sel

Grup, manifestoları dilediği gibi düzenleyerek kendi bakış açısına ve çalışma alanında en uygun olanı seçer.

Nihai manifestolar, istemlere (promptlara) dönüş- türülerek Midjourney ve/veya OpenAI DALL-E platformları aracılığıyla görsel kompozisyonlara dönüştürülür.

sunuş

Gruplar, manifesto ve görsellerini birbirlerine sunar, ortak bir değerlendirme yapılır.

öğle molası

kahve molası

6

7

8

9

**Yapay Zeka ile
Sözel ve Görsel İfade**

Paylaşım

04 Çalıştay Yöntemi

Çalıştay yönetimi, katılımcılar arası diyalogu esas alan; geleneksel katılımcı yöntemlerle yenilikçi dijital teknolojileri bütünleştiren bir yöntemsel çerçeve üzerine kurulmuştur. Bursa 1/100,000 ölçekli İl Çevre Düzeni Planı'nın hazırlık sürecine özgü olarak geliştirilen bu bütünleşik yöntemsel çerçeve, ilk kez bu çalıştay kapsamında uygulanmıştır.

Çalıştay, çalışma grupları temalarına göre düzenlenen masalarda 10-12 arasında değişen katılımcılarla, çalışma grup koordinatörleri ve Bursa planlama ekibi uzmanları tarafından yürütülmüştür. Süreçte; sunumlar, odak grup görüşmeleri, grup çalışmaları, bulut tabanlı ortak çalışma platformları ve yapay zeka araçları birlikte kullanılmıştır.

Bu kapsamda, çalıştayın amacı, ortak akılla hareket ederek kapsayıcı, verimli ve yaratıcı bir süreç yönetmek olarak tanımlanmıştır. Tüm katılımcıların eşit, aktif ve yapıcı bir biçimde sürece katkı sunabilmesi için belirli katılım ilkelerine uyulması beklenmiştir.

Sunumlar, planlama sürecinde üretilen bilimsel analiz çıktılarını katılımcılara aktarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Odak grup görüşmeleri, katılımcıların bireysel deneyim ve değerlendirmelerini yapılandırılmamış biçimde, doğrudan paylaşımlarına olanak tanımıştır.

Grup çalışmaları, bireysel ve kurumsal bilgi birikimlerinin ortak bir düşünce yapısına dönüştürülmesini hedefleyen, etkileşim temelli bir değerlendirme süreci olarak yürütülmüştür. Amaç, birleşik, özgün ve kolektif aklın inşa edilmesi olmuştur.

Bulut tabanlı ortak çalışma platformu olarak Miro kullanılmıştır. Bu sayede, her çalıştay masası için, ilgili temaya özgü bir ortak çalışma sayfası oluşturulmuştur. Bu sayfalar, çalıştay akışını yönlendiren araçları, dokümanları ve çalıştay süresince üretilmiş bilgileri belgelemeye yönelik olarak yapılandırılmıştır (bkz. Tablo 3.3.1). Böylece her Miro sayfası, katılımcılar arası etkileşimle oluşacak verinin dijital veri tabanını oluşturmuştur.

Yapay zeka araçları olarak ChatGPT ve Midjourney, grup içi düşünsel üretim sürecini hızlandırmak ve kolaylaştırmak amacıyla kullanılmıştır. Bu araçlar, katılımcı grubun ortak aklını temsil eden fikirlerin geliştirilmesini destekleyici yardımcıları olarak konumlandırılmıştır. Nihai kararlar, grubun ortak kanaatine dayalı olarak şekillenmiştir.

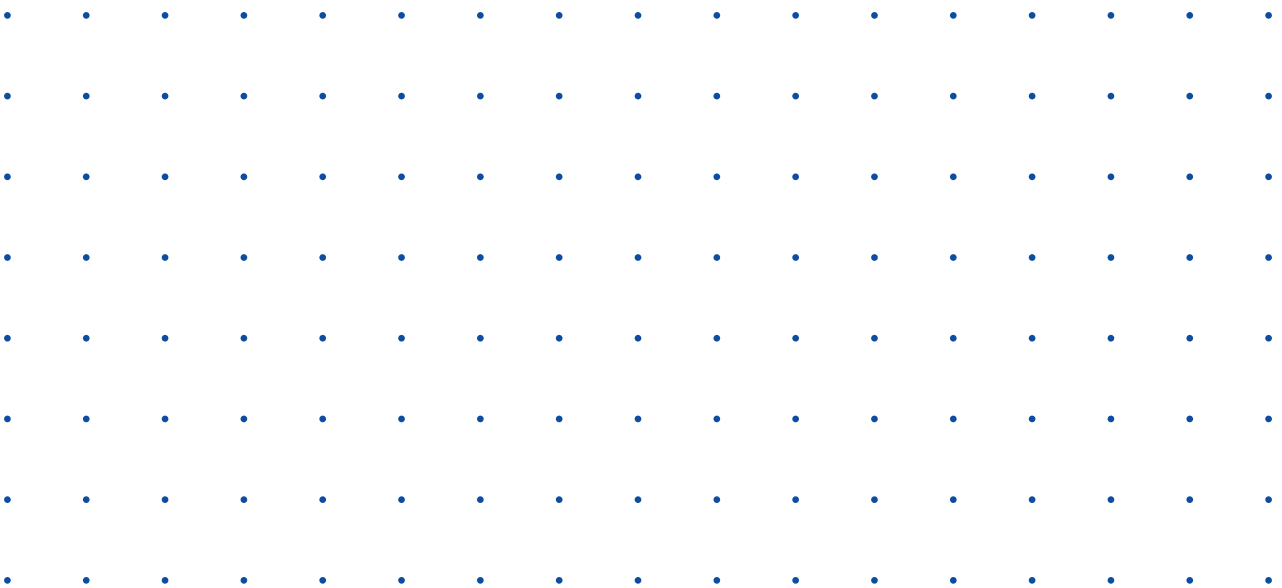
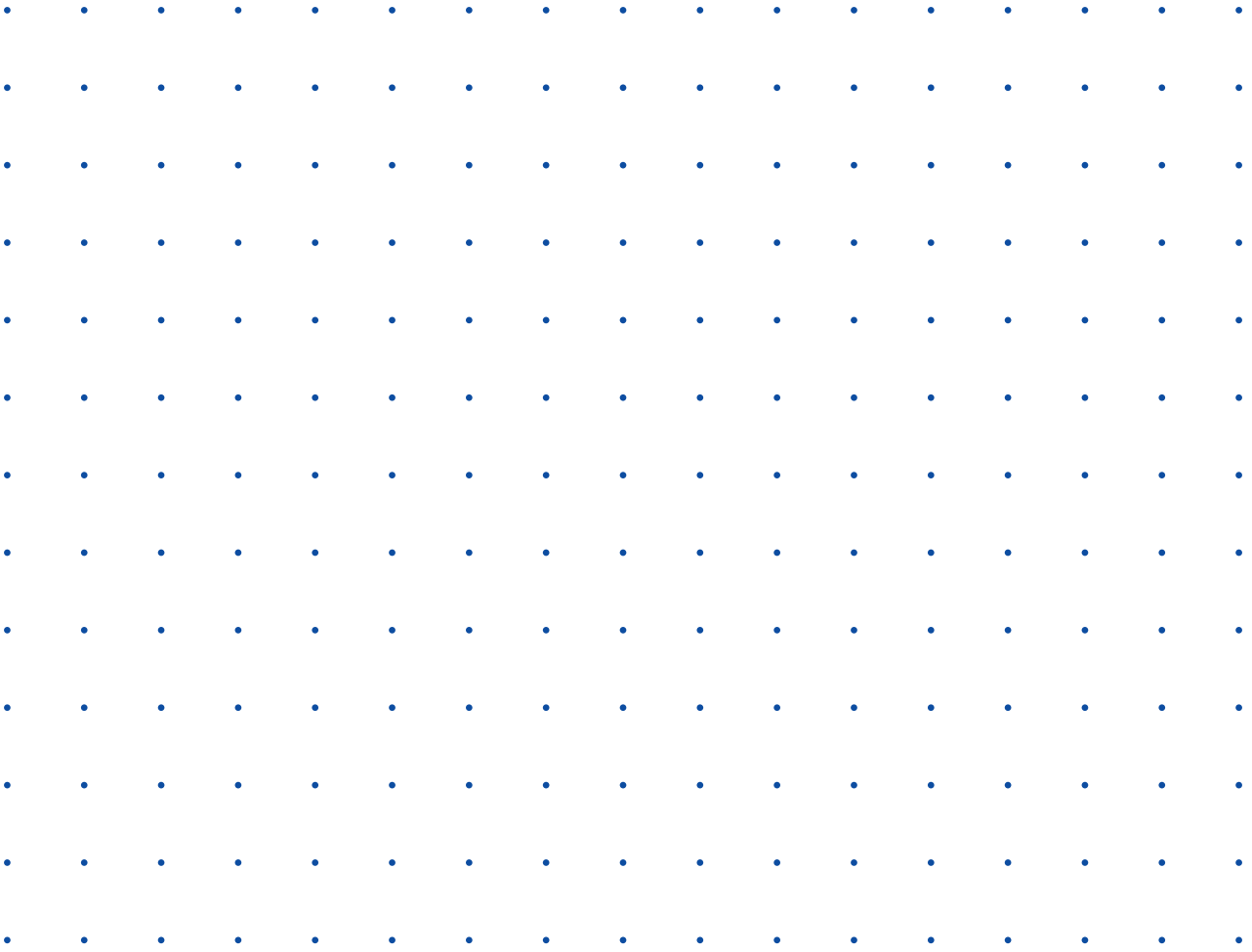

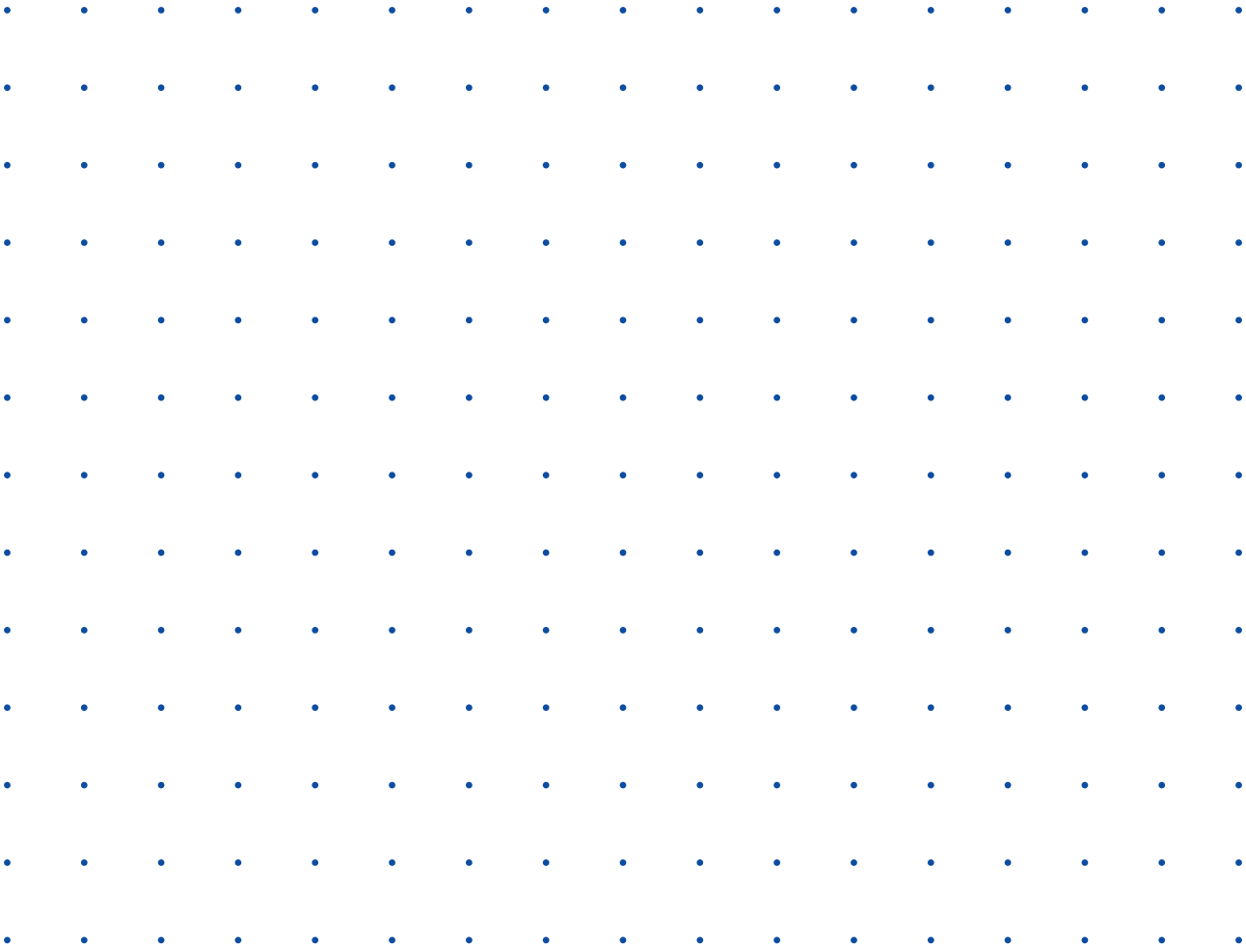

Çalışma Grubu

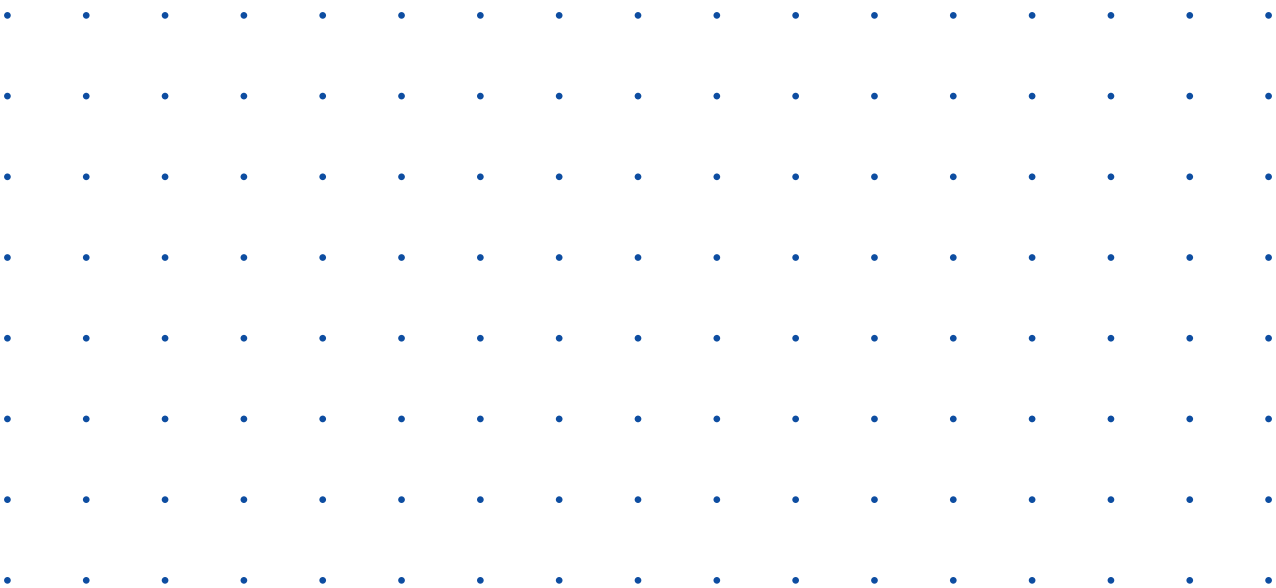
Çevrimiçi Çalışma Alanı Gösterimi Bağlantısı

1.	Ulusal ve Bölgesel Kalkınma	https://miro.com/app/board/uXjVIMX2WGs=?share_link_id=206826965652
2.	Nüfus, Göç ve Demografik Yapı	https://miro.com/app/board/uXjVIOCsrIs=?share_link_id=890622164962
3.	Makroform, Yerleşme ve Dirençlilik	https://miro.com/app/board/uXjVIMXW3YQ=?share_link_id=669553941097
4.	Ticaret ve Hizmetler	https://miro.com/app/board/uXjVIMXW3aY=?share_link_id=477154395395
5.	Turizm	https://miro.com/app/board/uXjVIMXW0IM=?share_link_id=547384457771
6.	Sanayi, Depolama ve Lojistik	https://miro.com/app/board/uXjVIMXW0gc=?share_link_id=63709260588
7.	Kırsal Alanlar	https://miro.com/app/board/uXjVIL4Pm90=?share_link_id=260628452669
8.	Tarım	https://miro.com/app/board/uXjVIMX7Ego=?share_link_id=232927527725
9.	Ulaştırma	https://miro.com/app/board/uXjVIMXTSFA=?share_link_id=232240323166
10.	Enerji Altyapısı ve Yen. Enerji	https://miro.com/app/board/uXjVIMXfOb4=?share_link_id=79434042036
11.	Yer Bilimleri	https://miro.com/app/board/uXjVIMXeYSI=?share_link_id=535446518471
12.	Doğal Yapı ve Ekoloji	https://miro.com/app/board/uXjVIMXeYWg=?share_link_id=437560931503
13.	Tarihi ve Kültürel Değerler	https://miro.com/app/board/uXjVIMXQbjA=?share_link_id=200338765616
14.	İklim Değişikliği	https://miro.com/app/board/uXjVIMWnysM=?share_link_id=212586617518
15.	Çevre Sorunları	https://miro.com/app/board/uXjVIMXbc2w=?share_link_id=22554294734
16.	Teknik Altyapı	https://miro.com/app/board/uXjVIMXTSCI=?share_link_id=287113201450

05 Ortak Grup Çıktıları

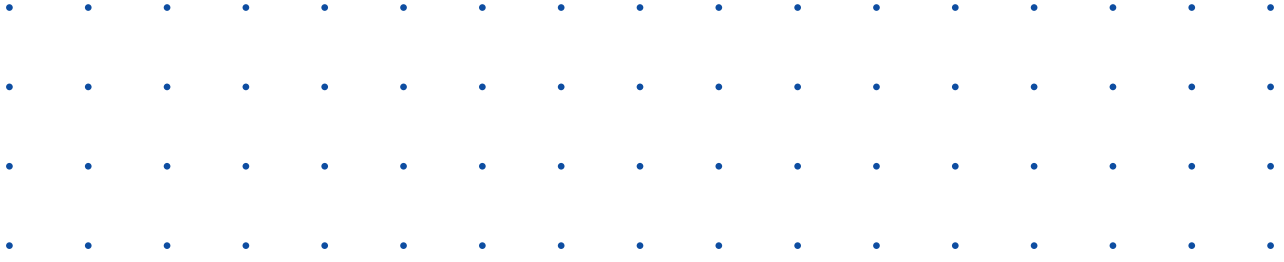

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Ulusal ve Bölgesel Kalkınma

Herşey Var Bursa; Potansiyelden Geleceğe!

Bursa'da her şey var. Sanayi, tarım, turizm, doğal ve kültürel değerler...

Dolayısıyla küresel bir kent olma potansiyelimiz çok yüksek. Sanayideki öncü rolümüz, girişimcilik ruhumuz en güçlü yanımızdır. Bunlarla gurur duyuyoruz ve inanıyoruz ki, Bursa bunları doğru kullanarak sadece Türkiye'nin değil dünyanın markası haline gelebilir. Bursa; sanayide öncü, girişimcilik kültüründe örnek, yenilikçi zihinlerin buluştuğu evrensel bir kenttir. Ancak tüm bunlar yeterli değil. Henüz tam anlamıyla ulaşamadığımız bu potansiyelleri nasıl gerçeğe çevirebiliriz?

Bursa'nın önemli avantajlarının yanında ciddi sorunlarımız da var. Sanayinin parçalı yapısı, Üretim alanlarındaki yetersizlik, Şehir içinde kalan sanayi alanlarının dönüşüme ihtiyacı var. Merkez ilçeler ve diğer ilçeler arasındaki derin eşitsizlikler hepimizin ortak kaygısı. Her ilçenin özgün değerleri ve potansiyelleri geliştirilmelidir. Küresel iklim değişikliği yaşam kalitesini tehdit etmektedir. Yeraltı ve yerüstü su kaynakları tükeniyor. Klasik, karbon-yoğun sanayi üretimi yerine, yeşil dönüşümle birlikte dijitalleşme adımlarını hızlandırmalı ve yenilikçi üretime doğru evrilmeliyiz. Yetersiz kentsel altyapı ve donatı alanlarının giderilmesine ve afete dirençli konut alanlarına ihtiyacımız var. Doğru mekânsal organizasyon ile kent içi ulaşım sorunları çözülmeli.

Uluslararası alanda daha iyi olmamız lazım fuar ve kongre merkezlerimiz eksik. Kentin doğru Mekânsal planlama stratejileri ile planlanması gereklidir. Dijital dönüşümü destekleyecek üniversite-sanayi-teknopark işbirliği çok daha güçlü hale getirerek gelecek nesillere yaşanabilir bir Bursa bırakmalıyız. Değişimi başarmak tek başına mümkün değil.

Bursa hepimiz demek! Daha yeşil, daha yenilikçi ve daha uyumlu bir Bursa için biz birlikte hareket etmeliyiz, güçlerimizi birleştirmeliyiz. Gelin, bu dönüşüm için birlikte çalışalım ve şehrimizi sürdürülebilir bir geleceğe taşıyalım. Unutmayalım: Bursa'nın yarını bize bağlı ve hep birlikte başarabiliriz!

İmalat
Sanayi
Öncüsü

Yaygın
Girişimcilik
Kültürü

Potansiyel
Küresel
Kent

Güçlü Yönler

**Karbon
Yoğun İmalat
Sanati**

**Uluslararası
Tanınırlık
Eksikliği**

**Merkez ile
Çevre İlçeler
Arasındaki
Dengesizlik**

Zayıf Yönler

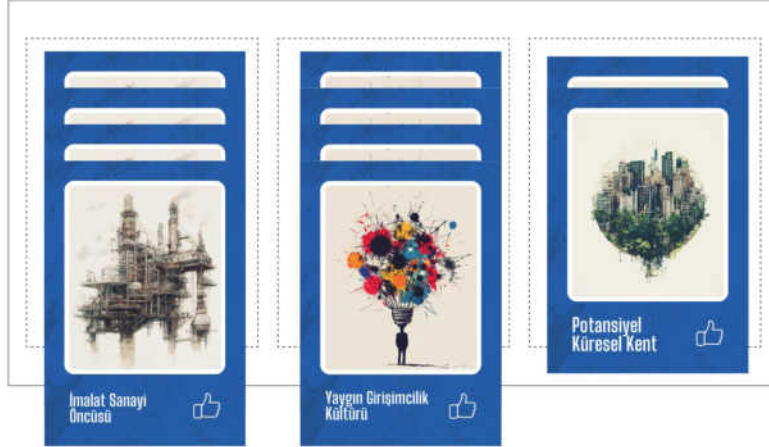

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

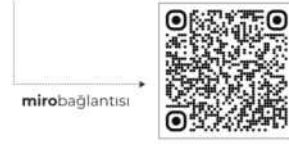
en.güçlü.üç.yön

GÜÇLÜ YÖNLER

Ulusal ve Bölgesel Kalkınma

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Ulusal ve Bölgesel Kalkınma

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00
Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak
Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Ervin SEZGİN
BursaPlan: Ecem AKDAĞ

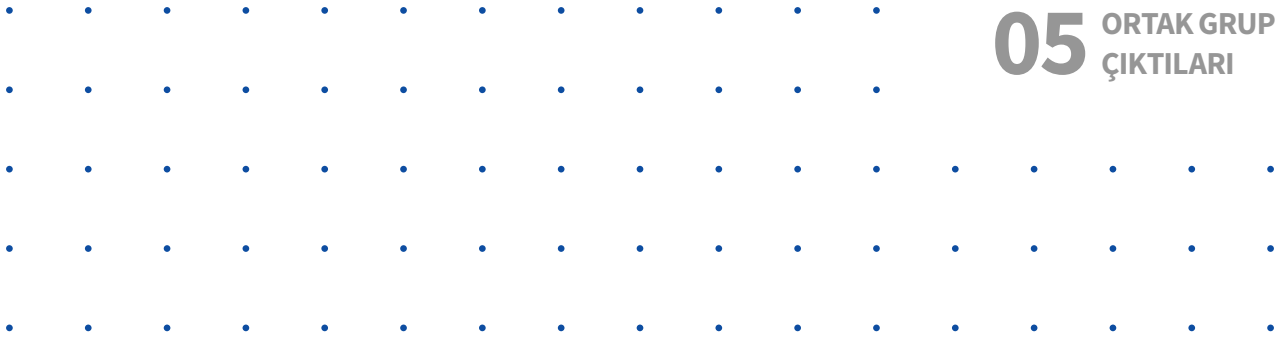
Katılımcılar:
Elif BOZ ULUTAŞ - BEBKA
Hüsamettin ÇOBAN - BUSİAD
Harun ÖZTÜRK - TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI
Emre YILDIZ - TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI
Samet KESKİN - MARMARA BELEDİYELER BİRLİĞİ BAŞKANI
Nihal GÜLEÇ ÇUBUKÇU - ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞ. BAKANLIĞI

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Arge tasarım ve ihracat yönünden Bursa önemli bir konumda. Dijital dönüşümü gerçekleştirebilecek bir potansiyeli var. Ulaşım yatırımları güçlü. Hızlı Tren, OSB ve limanlar açısından yeni yatırımlar önemli ve Bursa'nın potansiyelini arttırmaktadır.
- Bursa turizm, tarım ve sanayi gibi birçok sektörde potansiyel sahibidir. Bursa'nın en güçlü yönünün birçok alanda potansiyel sahibi olmasıdır. Türkiye'deki ilçeler içerisinde gelişmişlik düzeyinde ikinci. sırada Bursa'nın Nilüfer ilçesi yer almaktadır.
- Akıllı şehircilik ile birlikte Bursa ulaşımında rahatlatma adımları atmaktadır. Yaygın girişimcilik kültürü yüksektir.
- Uzun yıllardır Bursalı ve Bursa'yı çok iyi bilen birisi olarak Bursa'nın çok büyük bir potansiyele sahip olduğunu şehir dışına ve yurt dışına çıktıkça fark ettim. Doğal güzellikleri, toplumuyla çok yüksek potansiyele sahibiz. Ayrıca, inovasyon konusunda da Bursa çok güçlüdür.
- Bursa potansiyel küresel kent olarak yer alabilecek güçte bir ilimizdir. Bursa'nın tarım, turizm ve sanayi de potansiyelleri fazla fakat katma değer ne kadar elde edilebiliyor onu tartışmak gerekir. Dijital dönüşüm ve otomasyon ile farklı istihdam alanlarının açılacağını düşünmekteyim. İnovasyon konusunda da Bursa çok güçlüdür. Kültürel miras ve kültürel varlıklar fazla, genç nüfus potansiyeli yüksektir.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Yaygın girişimcilik kültürü yüksek ve küresel bir kent olma potansiyeli vardır.
- Girişimcilik potansiyeli yüksek. Tarım, turizm, sanayi ve inovasyon konusunda yüksek potansiyele sahip, aslında bakarsak her konuda potansiyeli yüksek ve potansiyellerinin hepsinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bölüm II: Zayıf Yönler

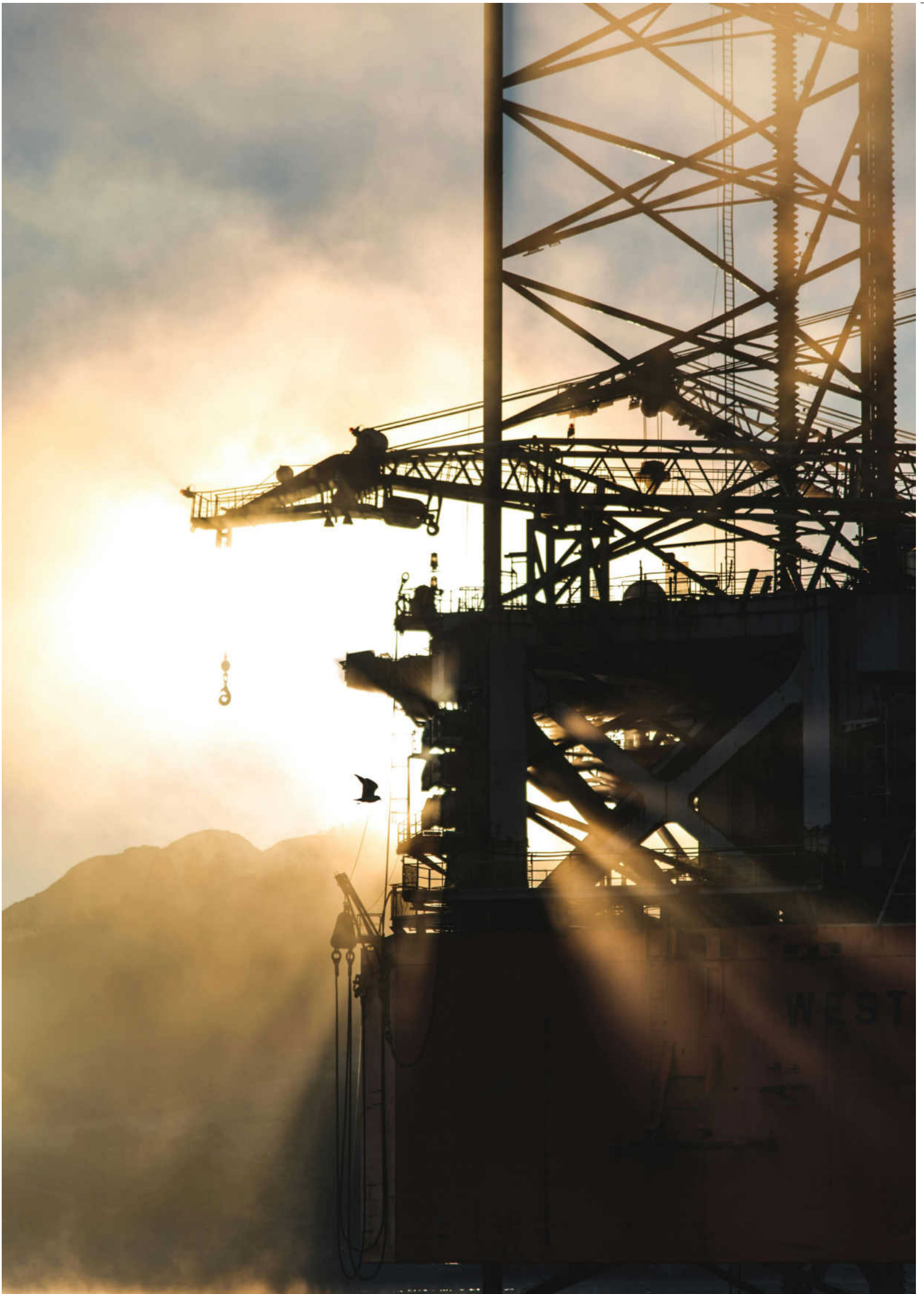
- Su krizleri ile birlikte yeraltı suyu azalması sonucu bazı sanayi alanlarında üretim durma sürecine girdi. İklim değişikliği ile mücadele konusunda eksik kalıyoruz. Düşük risk grubunda yer almasına rağmen iklim değişikliği sebebi ile yaşadığımız riskler de mevcut. Üniversite sayılarımız çok az, üniversite sanayi işbirlikleri yetersiz kalmaktadır. Teknopark ve Ar-Ge alanlarında da sayı çok az durumdadır. Girişimcilik ekosistemi güçlenmelidir. Teknoparktaki bir girişimci yeterli bir destek alamıyor. Kurum sayıları ve sunulan hizmetler yetersiz kalmaktadır. Mekânsal organizasyonun düzensiz olması sebebi ile ulaşım da trafik sorunu yaşanmaktadır.
- Nilüfer ilçesi Türkiye geneli bir sıralamada ilk sıralardayken Harmancık ilçesi gelişmiş ilçeler arasında Türkiye genelinde son sıralarda yer almaktadır. Bu da, Bursa ilçeleri arasındaki eşitsizliği ortaya koymaktadır. Yeşil, dijital ve toplumsal dönüşüm ile birlikte gelişme göstermeliyiz fakat sanayi ve dijitalleşmede geri sıralara düşmekteyiz. Sanayi tesislerinin çoğunun Marmara depremi öncesi yapılmış olması da büyük bir risk teşkil etmektedir. Sosyal ve toplumsal olarak gelişme göstermeliyiz, Bursa çevre kirliliği anlamında risk taşıyor. Özellikle Nilüfer Çayı kirliliği dışında taşkın risk alanı içerisinde kalan birçok yapılaşma var. Bunlar da çözülmesi gereken sorunlar içerisinde. Tekstil sektöründen kaynaklı kimyasal kirlilik tehdidi var. Jeopolitik konumu da ulaşım ve lojistik konusunda geri planda kalmasına yol açıyor olabilir. Havanın ısınması biyoçeşitliliği etkiliyor ve Bursa biyoçeşitlilikte çok yüksek bir şehir. Yağış dengesi bozulduğunda Bursa yeraltı sularının döngüsü bozuluyor, sanayiciler bu anlamda şimdiden sorun yaşamaya başlamıştır. Sanayilerin lojistik ve üretim alanları kısıtlıdır. Fuar ve kongre merkezi eksik. Bu da tanınırlığımızı olumsuz etkilemektedir. Kent içinde sıkışmış durumdadır, sanayilere üretim alanları sunulmalı mekân sorunu çözülürse iklim değişikliğine de daha dirençli hale geleceğiz diye düşünüyorum. Sanayinin nitelik ve nicelik olarak değişmesi gerekmektedir.
- Hava ve yeraltı suyu kirliliği var. Taşkın alan sınırları içinde yapılaşmalar var. Kent içinde küçük sanayi alanlarının dağılmış olması bir zayıf yöndür. Tarım alanlarının toplulaştırılması gereklidir. Plansız alanlarda tarımsal amaçlı yapılara ruhsatların kolay bir şekilde verilmesi de sorun teşkil etmektedir. Yük taşımacılığı tren hatlarının köylerin içinden geçmiş olması sebebiyle güzergâhları tekrar düşünülmelidir.
- Bursa'da sektörel bir dönüşüme de ihtiyaç var. En büyük eksiklerimizden birisi süreçte çözüm önerileri üretilmesine rağmen uygulamada eksik kalmamızdır. Bursa'da 17 tane OSB olmasına rağmen yalnızca 2

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

tanesi gerçek manada bir OSB'dir, civar ilçelerde yer alan OSB alanlarının olduğu birçok yer tarım arazisiydi fakat şuan tarım arazileri niteliğini kaybetmiş durumda. Fakat buraya fabrikalar yapıldığı için gitmedi tarım arazilerinin bölünmesi ile birlikte gelişen bir süreçtir bu. Bursa'nın en büyük sorunu mekânsal planlamanın ve bunun uygulanmasının eksikliği, en çokta üretim ve ticaret alanlarının doğru planlanmaması Bursa'nın zayıf yönleri arasındadır. Bu ulaşım ve çevre kirliliği konusunda da sorun teşkil etmektedir. Şehir içine sıkışmış üretim, faaliyet, sanayi alanlarının kent merkezinden yer alması sorun teşkil etmektedir ve kent merkezinin sosyal donatı alanları kültür alanları ile yeniden planlanması gereklidir diye düşünüyorum. Tarım ve turizmde yüksek potansiyele sahibiz. Fuar ve kongre merkezi eksik.

- Toplumsal refah herkese eşit bir şekilde dağıtılamıyor. Bursa'ya katılacak farklı sektörel alanlar ve teknoloji gerekli.
- Kent içi ulaşımında ulaşım planlamasının ve lojistiğin mekân planlarından bağımsız yürütülmesi uygulamada sorun teşkil etmektedir. Önce mekânı planlayıp sonra yolu yapmak ulaşımında kent içi trafik sıkıntısına yol açmaktadır.
- Sanayinin dönüşüme ihtiyacı var, daha dijital ve katma değerli sektörlerle ihtiyaç var. klasik imalat sanayi de oralara entegre edilmelidir. Bursa, aynı bölgede kalan Eskişehir'e nazaran orta düzey sanayi grubunda kalmaktadır. Plansız yapılaşma ve mekânsal yapılaşmanın düzensiz olması. Başta su olmak üzere aşırı kaynak tüketimi, yetersiz kent içi ulaşım Bursa'nın zayıf yönleri arasında yer almaktadır.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Nüfus, Göç ve Demografik Yapı

Bursa'nın Kalbi: Birlikte Yaşamaya ve Gelişmeye Varız!

Bizler, Bursa'nın demografik zenginliğine sahip çıkıyor ve nüfusun dinamik yapısının şehrimize geniş ufuklar açtığına inanıyoruz. Göçmenlerin sağladığı iş gücü desteğiyle tarımda, sanayide ve hizmet sektöründe önemli bir nefes alınıyor; uluslararası yatırımcıların ilgisiyle ise yeni fırsatlar yaratılıyor. Göç, doğası gereği dinamik bir süreçtir. Ancak bu sürecin niteliği ve yönetimi, katkı sağlayacak bir yönü ya da yönetilmesi gereken sorunları beraberinde getirebilir. Bu nedenle, kamu, yerel yönetimler, iş dünyası, akademi, sivil toplum ve göçmenlerin birlikte şeffaf süreç yönetimi, veri temelli ve gerçekçi çözümler üzerinden hareket etmeleri gerekmektedir.

Sosyal ve ekonomik uyum süreçlerinde, ulusal planlamanın temel ilkelerinin belirlenmesinin ardından, asıl yetkinin ve uygulamanın yerel birimlerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmesi büyük önem taşımaktadır. Ekonomimizin kalbi, kültürel çeşitliliğimizin gücüyle daha da güçlenecektir; farklılık, üretkenliği arttırma potansiyeline sahiptir.

Göç, kalkınma aracı olarak değerlendirilebilecek bir olgu olsa da, süreç doğru yönetilmezse olumsuz senaryolar ortaya çıkabilir. Örneğin, Bursa'da üç merkez ilçede yoğunlaşan yerel ve yabancı göçmen nüfusu, konut ve yaşam maliyetlerini yükseltiyor, şehrin planlama süreçlerini olumsuz etkiliyor ve toplumda kaygılara yol açabiliyor. Göçmen nüfusunun yoğunlaştığı bölgelerde sosyal uyum zorlaşırken, toplu taşıma, sağlık ve eğitim gibi temel hizmetlere erişimde de öngörülemeyen sorunlar yaşanabiliyor.

Bursa'daki iç göç akımları, istihdam olanağı sağlayan merkezi ilçelerde yoğunlaşırken, kırsal alanlarda yaşlanma sorunları baş göstermeye devam ediyor. Bursa ekonomisinin önemli bir bileşeni olan tarım sektörü, genç nüfusun kentsel alanlara yönelmesiyle ciddi bir krize doğru ilerliyor. Çiftçiler yaşılanıyor, yenilikçi tarım uygulamalarından geri kalınıyor ve sürdürülebilir tarım potansiyeli azalıyor. Tarım sektörünü kapsayan yeni göç stratejilerinin yeniden yapılandırılması, bu insan kaynağı açığını kapatmak için öncelikli bir adım olmalıdır.

Şimdi tam zamanı! Tarihin bize miras bıraktığı bu muazzam şehri, güçlükleri göğüsleyerek daha iyiye taşımak bizim elimizde. Bursa'yı daha yaşanabilir, daha eşit ve daha müreffeh bir hale getirmek için hep birlikte hareket etmemiz gerekiyor. Hepimiz bu hikâyenin kahramanlarıyız. Bu sorumluluğu omuz omuza kucaklayarak, çocuklarımız için daha güzel bir Bursa'nın temellerini birlikte atalım.

Göç, Bursa'nın bir gerçeğiydi ve olmaya devam edecek. Önemli olan, göç süreçlerini evrensel değerler, kalkınma, toplumsal huzur ve yerel özgünlükler çerçevesinde birlikte şekillendirmektir.

**Göçmenin
Hizmet - Tarım
- Hayvancılıkta
İş Gücü Desteği**

**Yabancı
Nüfusla
Ekonomik
Dinamizm**

**Göçmen
Girişimiyle
Ekonomik
Yenilikçilik**

• • • • •
• • • • •

Güçlü Yönler

• • • • •
• • • • •

**Barınma
Krizinde
Maliyet Artışı**

**Gettolaşma ve
Entegrasyon
Eksikliği**

Çeperde Düşük

Zayıf Yönler

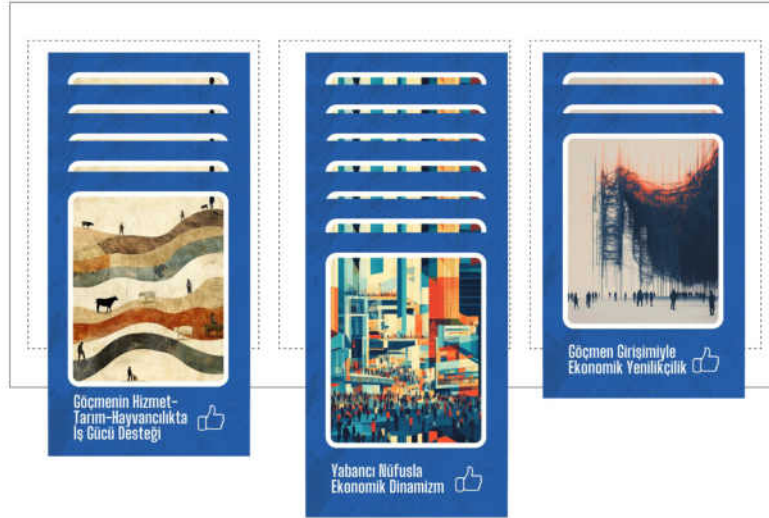

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

GÜÇLÜ YÖNLER

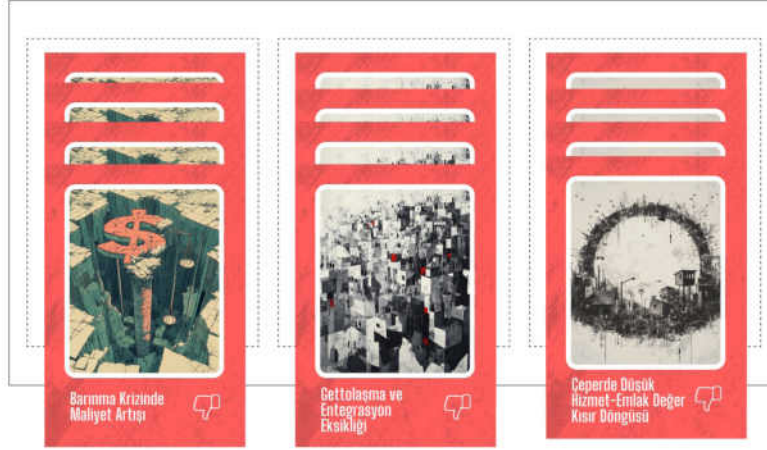
Nüfus, Göç ve Demografik Yapı

ZAYIFYÖNLER

en.zayif.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Nüfus, Göç ve Demografik Yapı

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Murat GÜVENÇ, Prof. Dr. Murat ERDOĞAN

BursaPlan: Emma Berna GÜLER

Katılımcılar:

Sevinç ALBAY - BURSA İL NÜFUS VE VATANDAŞLIK MÜD.

Burcu DEMİR - İL GÖÇ İDARESİ MÜD.

Kübra ÖZPINAR - SOSYAL GELİŞİM VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

Batuhan DİNÇ - BURSA KENT KONSEYİ

Emre TEKİN - BURSA KENT KONSEYİ

Şevval GÜRİSOY - GEÇİM KAYNAKLARI UZMANI

Baran AKOVA - BBB İmar ve Şehircilik Dairesi

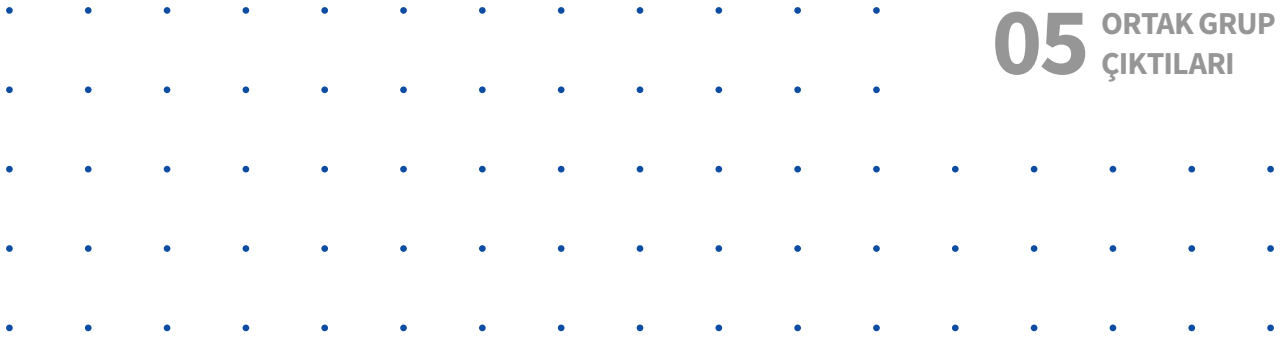
Bölüm I: Güçlü Yönler

- Nüfus sayımı ve işlemlerde göçün bize sağladığı doğum ölüm olayları bir potansiyel sağlamaktadır. Yabancı uyruklu göçmenler, ticaret ve ekonominin sürdürülmesini ve işçi desteği sağlıyor.
- 38 yıldır Bursa'da yaşıyorum. Çalışma alanım dolayısıyla uluslararası bakış açısıyla bakacağım. Yabancı uyruklu insanlar merkezde kalıyor. Tarımsal alanlarda, tarım ve hayvancılıkta başkanlık koordinasyonu ile tarım çalışanı dışarıdan gelen yabancı uyruklu çalışanlar oluyor. Türkiye genelinde 6. sıraya yükseldik, %20'si fark edebileceğimiz kültürel uyumsuzluklar olmadığı için uyum sağlayabiliyoruz. Yabancı uyrukluların kayıtlı istihdama yönelik çalışması da güçlü bir yöndür. Sosyal uyum konusunda, ilerisi için yerleşim alanlarını seçebilmesi için bir potansiyel taşıyor. Uluslararası ticarette Arap yatırımcıları çekme potansiyeli var. Tekstil başta olmak üzere ciddi katkı sağladılar. Bursa'daki Suriyeliler istihdama yakın, okullar ve hizmet alanlarına uyum sağlayabiliyorlar.
- Tarımda genellikle Afgan çobanlarla karşılaşıyoruz. Bu yüzden kırsal kesimlere yerleşiyorlar. Onlara yönelik teşvik çalışmaları mevcut. Sosyal uyum konusunda şehrin bir bölgesinin pilot alanı olarak kullanılmasını güçlü bir yön olarak görüyorum. Diğer hizmetlerde de yabancı uyruklu çalışanlar olabilir. Dernek olduğumuz için ve dezavantajlı gruplarla birebir iletişime geçtiğim için kayıtlı olmayan kesimle çalışıyorum.

- Bursa Uludağ Üniversitesi olarak dışarıdan öğrenci alması önemli bir potansiyel. İş bulma potansiyeli yüksek

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

olduğu için güçlü bir yön olarak görüyorum.

- Kırsal ilçelerde yabancı göçmen yok denilecek kadar az fakat merkezde tüm Türkiye’den ve yurtdışından göç olmaya devam ediyor. Göçün kendisinin getirdiği zenginlikler de mevcut. İç pazara erişim de mevcuttur.
- Bursa’nın yabancı nüfusunu Bursa bir şekilde dengeleyebiliyor. Uyum sağlayabiliyor.
- 2050’yi düşüneceksek eğer kesinlikle ilk olarak göçmenlerin yerleşimini düşünmemiz gerekli.
- Göçle beraber yeni iş alanları da doğuyor.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Kamu planının en temel basamağı Türkiye’nin yer şekillerinden kaynaklı. Doğal olarak yatırım yapmak isteyen insanlar daha ulaşılabilir alanlar tercih ediyor ve yeryüzü şekilleri bile nüfusu etkiliyor.
- Bütünleşik afet durumlarını değerlendirirken nüfus sayımları içerisinde geçici koruma altındaki göçmenlerin nüfus kaydı yok ve erken müdahale konusunda eksiklikler ve toplumsal adaletsizlikler yaratmaktadır. Zanaatkarların yaşları çok yüksek ve yabancı uyruklular da bu alanda uzmanlaşarak zanaatkarlarımızın yerini alıyor. Yabancıların mecburiyetten kaynaklı tutunma durumu daha yüksektir, bu da zayıf bir yöndür. Eğitim kurumlarında göçmenlerin uyumu hakkında hiçbir şey söyleyemeyiz.
- Ulaşım her ne kadar kolay desek de toplu taşıma yetersiz kalmakta. Sağlık hizmetleri de çok düşük. Nüfus toplandığı için kent merkezinde kent içi hareketlilik çok yoğun durumda. Kiralar da rayiç bedellerle beraber gettolaşma durumu doğuruyor. Göçmenler iç gücü piyasasını olumsuz etkiliyor. Yabancı uyruklu kişi işe ihtiyaç duyduğu için daha az maaşa çalışabiliyor. Bu da iş piyasasını olumsuz etkiliyor.
- Tarım alanından kent merkezine göçü önlemeliyiz. Çünkü gençler tarımla uğraşmıyor ve iç göç başlıyor. Kent çeperlerinde nüfus azalıyor ve yaşlanıyor. Bu da çok zayıf bir yöndür.
- Nüfus ve eşitsizlikler açısından, kent içinde altyapı iyi iken, çeperde altyapı yatırımları çok az ve bu hizmet eksiklikleri nüfusun kent merkezinde yoğunlaşmasına neden oluyor. Acil sistemler performansı, ortalama ulaşma süresi çok önemli ve kentin çeperlerindeki mekansal adaletin nasıl ölçüleceğinin çözülmesi lazım. Bu bir zayıf yöndür. Kent merkezine en uzak mahallede yaşayan birinin hizmet alması çok önemli ki kent merkezinde nüfus yığılması olmasın. Bursa’da Karacabey, İznik, Gemlik gibi ilçelerin hizmetleri var fakat nüfus oraya gitmiyor.

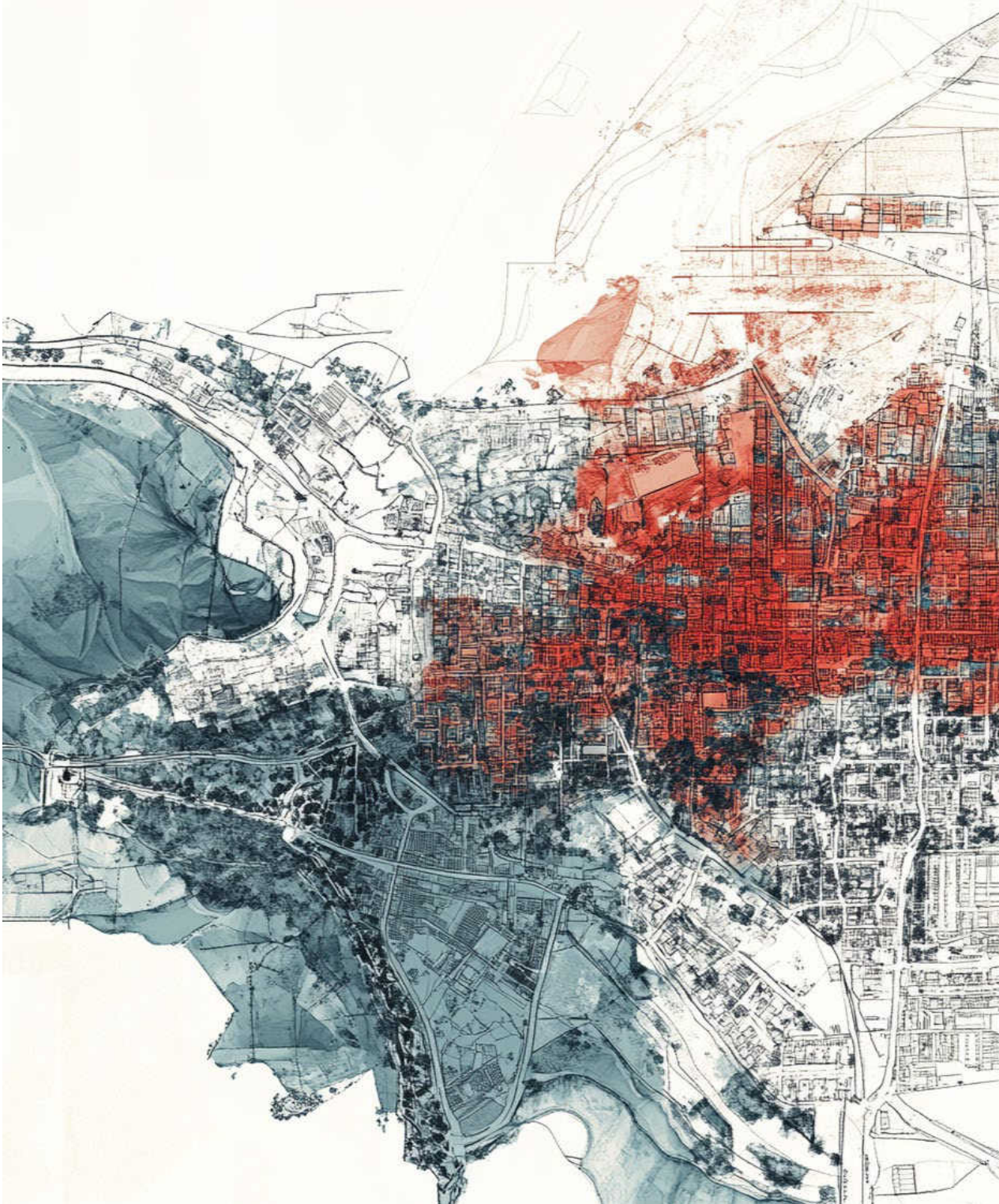
05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Nüfusun stabil olduğu yerde kent planlaması yapılabiliyor. Fakat stabilize olmadığı zaman kent planlarında eksiklikler kalıyor ve nüfusun yerleşimlere dağılımı zorlaşıyor. Çok ciddi refah farklılıkları oluyor. Göç olumlu bir şeydir fakat yönetebilirsiniz. Dış göçlerle beraber ekonomi sürdürülebilir oluyor fakat kurumlar arasında ortak bir payda buluşulamıyor.

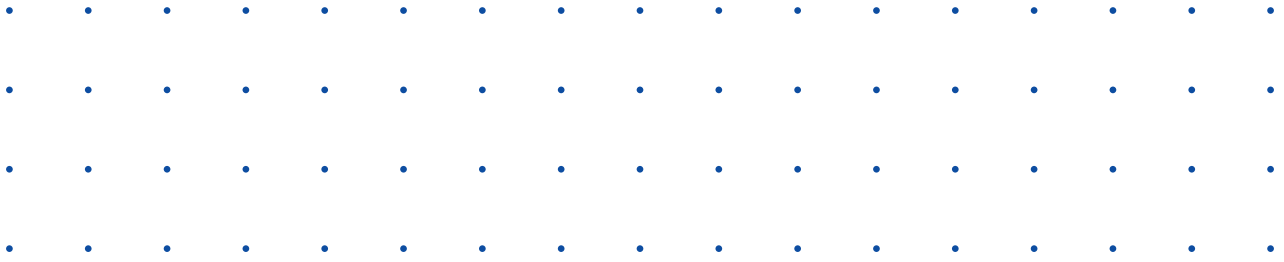

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Makroform, Yerleşme ve Dirençlilik

Bursa'nın Makroformunu, Yerleşmelerini ve Dirençliliğini Yeniden Düşünmek

Bursa, sahip olduğu tarihi doku, doğal kaynaklar ve zengin üretim kültürü sayesinde güçlü bir bölgesel odak noktasıdır. Ancak bugün, bu değerlerin doğru şekilde korunamadığı ve sürdürülebilir yatırım yaklaşımlarının hayata geçirilemediği bir kent ortamıyla karşı karşıyayız.

Bursa'daki coğrafi temelli yerleşim çeşitliliği, şehrin farklı özellikler taşıyan bölgelerinin kendine özgü potansiyelleriyle geliştirilmesini mümkün kılmaktadır. Ayrıca, deprem risk azaltma ve önleme planlarının yapılması, şehirdeki afetlere yönelik hazırlığın güçlenmesine katkı sağlayacak ve olası felaketler için güvenli yaşam alanları oluşturulmasına yardımcı olacaktır. Bununla birlikte ekonomik, çevresel, sosyal ve fiziksel kaynaklar; Bursa'nın gelişimini sürdürülebilir bir şekilde yönlendirecek güçlü bir altyapı oluşturmaktadır. Ancak, buna karşın bazı önemli zayıf yönler de bulunmaktadır. Riskli alanlardaki düzensiz konutlar ve tarım alanlarındaki yapılaşma baskısı, Bursa'nın çevresel değerlerini tehdit etmektedir. Kentin lineer makroform yapısı erişilebilirliği olumsuz etkileyen bir unsura dönüşmüştür. Yetersiz koordinasyon ve plansız büyüme ile korunamayan doğal varlıklar ve tarımsal alanlar, bu sorunları daha da derinleştirmekte, nüfus yoğunluğunun dengesiz dağılımı ise kentteki yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Plansız ve düzensiz yerleşimlerin saçaklanarak gelişmesi sonucunda oluşan kent makroformu, kentsel afet direncini düşürmekte ve sosyal altyapı alanlarının etkinliğini sınırlandırmaktadır. Dolayısıyla Bursa'da makroforma yönelik hiçbir sektörel gelişim hedefi afete bağımsız bir kent olgusundan bağımsız düşünülemez.

Kentimizin sahip olduğu potansiyelin disiplinlerarası bir yaklaşımla planlanması gereklidir. Tarihin doğa ile eşsiz birleşimi, tarım ve sanayi alanlarının sunduğu üretim potansiyeli, merkez ile kırsalın sürdürülebilir birlikteliğini sağlayacak bir bölgesel makroform; Bursa'nın yaşam kalitesini ve dirençliliğini arttıracaktır. Bu doğrultuda; Bursa'nın güçlü tarihsel, ekonomik ve ekolojik potansiyellerinden hareket eden, dengeli, dirençli ve sürdürülebilir bir kent gelişimini ancak paydaşların ortak akıl ve bilinciyle mümkün kılabileceğimize inanıyoruz.

**Coğrafi te-
melli yerleşim
çeşitliliği ve
bunu destek-
leyen projeler**

**Deprem risk
azaltma ve
önleme planı**

**Yönlendirici
potansiyelle-
rin var olması
(ekonomik,
sosyal, vb.)**

Güçlü Yönler

**Riskli alanlar-
da düzensiz
konutlar**

**Doğal ve ko-
runan alanla-
ra yapılaşma
baskısı**

**Mevcut kent
makroform
yapısının
erişilebilirliğe
olumsuz etkisi**

Zayıf Yönler

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

Alt merkez oluşumunu destekleyecek nitelikte ticari aktivite odaklarının ve çoklu sektörel potansiyellerin var olması.

Makroform gelişiminin yönlendirilmesini olanaklı kılabacak sermaye, işgücü ve kamu kaynaklarının var olması.

en.güçlü.üç.yön

Coğrafi Temelli Yerleşim Çeşitliliği

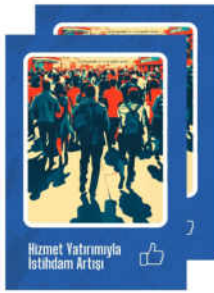
Deprem Risk Azaltma ve Önleme Planı

Yönlendirici potansiyellerin var olması (sermaye, ekonomik, çevresel, sosyal, fiziksel)

GÜÇLÜ YÖNLER

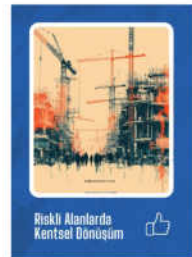
Büyük Ova Koruma Alanları

Hizmet Yatırımıyla İstihdam Artışı

Deprem Risk Azaltma ve Önleme Planı

Riskli Alanlarda Kentsel Dönüşüm

Makroform, Yerleşme ve Dirençlilik

mirobağlantısı

ZAYIFYÖNLER

Lineer yapılaşma
kentleşmenin
erişilebilirliğe,
dirençliliğe olumsuz
etkileri

Afet sonrası geçici
barınma alanları
eksikliği

Tanımlı ve işlevsel alt
merkezlerin var
olmaması

Düzensiz yapılaşmış
sahalar içerisinde
dönüşüm süreçleri
birbiri ile örtüşmeyen
karma kullanımların
yer alması

Lineer kent
dokusunun kentsel
erişilebilirlik
seviyesinin düşük
kalmasına sebep
olması

Gençlerin göç etmesi,
yeterli gelir ve sosyal
hayatın olumsuzluğu

Plan değişiklikleri

en.zayıf.üç.yön

Coğrafi temelli
yerleşim çeşitliliği ve
bunu destekleyen
projelerin yapılıyor
olması

Doğal Ekolojik
Alanlara Yayılma

Mevcut kent
makroform yapısının
erişilebilirliğe olumsuz
etkisi

Kentleşme Kapasitesiyle
Uyumsuz Yatırımlar

ZAYIFYÖNLER

Ova Alanlarında
Yapılaşma Baskısı

Kent Merkezinde
Düzensiz Konutlar

Saten Alınabilir
Düşük Konut Arzu

Yüksek Sel-Taşkın
Riski

Toplantı Tutanağı

Makroform, Yerleşme ve Dirençlilik

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Sibel POLAT, Doç. Dr. Ersan KOÇ

BursaPlan: İsmail AYAS, Ayışığı GÜRSUCU

Katılımcılar:

Murat AKDAŞ - BBB KENTSEL DÖNÜŞÜM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

Murat İLKME - TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI

Burhan GÜVENAL - YATIRIM İZLEME VE KOORDİNASYON BŞK YATIRIM İZLEME MÜDÜRLÜĞÜ

Aylin GÜNEŞ - İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

Murat GÜLER - BBB İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRESİ

Mahmut GÖK - TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Tarım arazisinin korumanın en mantıklı yolu o araziye değerli kılmaktan geçer. Bunun için de çiftçinin ürettiği ürünün değerli olması gerek. Bunun için de neyi ne zaman üreteceğinin bilinmesi ve tarım arazilerin tanınması gerekiyor. Vatandaş arazisinin tarım amacıyla kullandığı zaman zaten denetim gerekmezsizin alanını koruyacaktır. Bu anlamda kentsel yayılma engellenecektir.
- Ülkemizdeki deprem periyotları unutulmaya daha müsait. Ülkemizde meydana gelen depremler, depreme karşı yönetimin olmaması problem olma potansiyeli taşıyor. Marmara depremi olursa diye yatırım alanları burada toplandı. Ülke beka sorunu yaşar mı soruları da oluştu. Yatırımların afet penceresinden değerlendirilmesi lazım. Bu kentin vizyonu ne olursa olsun en başa afet bilinci ve dirençlilik konulması gerekiyor. Biz kentsel dönüşüm dairesi olarak altı yıldır bu vizyonu savunuyoruz. Bundan hareketle Bursa'nın makroform ve dirençliliğe yönelik en güçlü çalışması JICA projesidir. Biz kentsel riskleri zemin anlamında ortaya koymuş durumdayız. Ayrıca bunun sonucunda kentsel dirençlilik planı yapılma hedefi de var. Bu sadece mekansal değil stratejik anlamda bir süreci ifade ediyor.
- Bursa'nın makroform lekesine bakarsak lineer kent dokusuna sahip olduğu söylenebilir. Bu da erişim problemini getirir, bu da, müdahale anlamında, afet direnci yüksek kent için önemli bir sorundur. Dairenin vizyonu en önce bu konunun üzerinde durulmasını hedefliyor. Bunun yapılabilmesi için önce alt merkez gelişimleri yapılmalıdır. Kentsel makroform gelişiminin yönlendirilmesine olanaklı kılacak sermaye, iş gücü ve kamu desteğinin var olması önemli bir potansiyel. Ayrıca alt merkez oluşumunu destekleyecek ticari

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- # 05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

aktivite odaklarının var olması önemli bir potansiyel. Alt merkez oluşumunu destekleyecek çoklu sektör çeşitlenmesinin olması da (ticaret sanayi turizm vs. gibi) önemli bir potansiyel.

- Plan yapma geleneği ve kültürünün olması güçlü bir yön. 1998 yılında bu bağlamda katılımcı plan desteğiyle ÇDP yapılmıştı. Bursa'nın ilçeleri güçlü kimliklere sahip. Biz, yapılacak plan kararlarıyla bir takım sektörel çeşitlilik sağlarsak, alanları güçlendirebiliriz. İstihdam ve barınma açısından ilçelerin belirli kimliklere sahip olması, bu da nüfus dağılımının dengeli olmasını sağlayabilir. Bu bağlamda, Bursa'daki ilçelerin farklı dokulara ve özelliklere sahip olması güçlü bir yön.
- Avrupa Birliği fonları köyler için önemli bir destek. Bunları makroformu etkilemek için kullanabiliriz. Köyleri start-up köyler haline getirip gelişim sağlayabiliriz. Bu desteklerin kullanılması ekonomik çözüm getirir. Ekonomik çözüm olmadan tarıma olan yerleşimi kaydırmak kolay olmaz. Kaynaklardan biri de Avrupa Birliği projeleri.
- Ana kanunlar çerçevesinde, ova koruma kanunları çerçevesinde insanların bir kısmı ürküp kurallara daha uygun davranmaya başladı. İnsanlar plan yapmanın önemini anlıyor. Büyük ova koruma alanlarının belirlenmesi, insanların kentten kaçmak için bağ alanlarına bir ev yerleştirme girişimleri engelleniyor. Ovadaki alanlarda bakanlık görüşünün tekrar alınması insanların başvurmamasını sağlıyor. Büyük Ovada kalan alanlardaki yasal işlem fazlalığı başvuruları azaltmış durumda. Bu da, büyük ova koruma kanunun bize sağladığı bir güçlü yön. İl müdürlüğü olarak kaçak yapı tespitlerinin fazla olması ile ilgili yapılan çalışmalar ve belediyenin kaçak yapıları yıkması önemli bir güçlü yön. Arazi bozum zamanları, bina yapım yılları ve başka konuların tespit edilmeye başlanması insanların kanun dışı davranışlarını düzenledi. Teknolojik bağlamda yapılan çalışmalar, insanların yasadışı uygulamalara karşı farkındalığının oluşmasını sağladı. Cezai yaptırımların artması yasal olmayan davranışları yapmamak yönünde motive edici oldu. Denetimlerin artması ve teknolojik altyapının (drone kullanımı vb.) güçlenmesi bu anlamda güçlü bir yön. AKUP Projesi kapsamında yerleşimin ekolojik anlamda dengeli bir biçimde kontrol edilmesi için organizasyonların oluşması güçlü bir yön. Ekolojik dengeli yerleşimler denetleme kapasitenin genişliyor olması güçlü bir yön. Arazi toplulaştırılması bir çözümdür. İnsanlar ne kadar toplu hareket ederse (örnek: kooeratifler vb.) o kadar güçlü olurlar. Bu da üretimi ve kazancı artırır.
- Arazi toplulaştırılması şehirden geriye doğru bir göçü etkiler mi köyde gelir artar mı sorusu önemli. 1999 depreminden sonra halkın da bilinçlenmesi ile inşaat sektörü rahat etmeye başladı. Vatandaş geliyor ve betona vesaireye. dikkat edelim, teknik olarak sağlam olsun, zemin sağlam mı gibi konulara dikkat çekiyor. Halk bu anlamda daha da bilinçlendi. Yapı denetimlerinin artması ve belediyelerin daha yetkili olması inşaat mühendislerini rahatlattı. Çünkü mühendisleri de denetleyen yapı denetimleri ve belediyeler var. Bu nedenle inşaat mühendisleri olarak elimiz güçlendi.

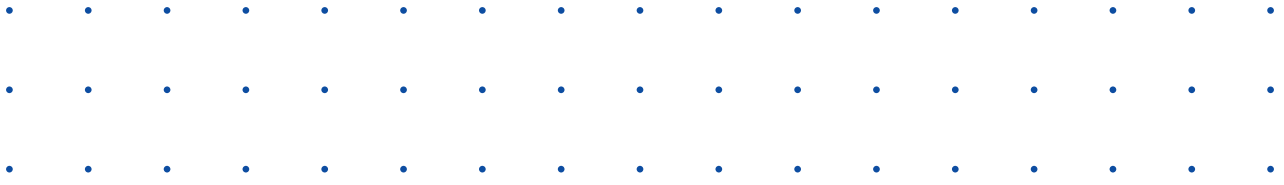
-
Hours per week	Number of students
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	3
7	2
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Yapı stoğunun iyileştirilmesinde finansman aracı olarak kullanılacak hazine arazilerinin bulunmaması bir sorun. Ana kent lekesi içerisindeki büyük nüfusun yapı stoğu kötü olan alanlarda yaşıyor olması bir sorun. Ulusal ölçekteki ekonomik dalgalanmaların konut sektörünün gelişimini sekteye uğratabacak bir riske sahip olması da bir sorun. Komşuluk birimi ölçeğinde hizmet verecek sosyal donatıların homojen dağılmaması başka bir sorun. Tanımlı ve işlevsel alt merkezlerin var olmaması bir eksiklik. Lineer kent dokusunun erişilebilirliğinin düşük olması (afet ve günlük olarak) başka bir sorun. Nüfus çeken sanayi yatırımlarının artması bir sorun. Büyük kamu yatırımlarının stratejik ortak hedeflerden bağımsız gelişmesi, merkezi yönetim ve yerel yönetim şartlarının uyumsuz ilerliyor olması bir sorun. Kentin merkez çeper ilişkisiyle arazi fiyatları arasında dengesizlik bulunuyor, merkezde değersiz alanları çeperde ise değerli alanların olması bir sorunu işaret ediyor. Merkez, alt merkez ve çeper yerleşim dokularında nitelik farklılığı ortaya çıkıyor. Konut arzının sınırlı olması ve kullanıcının satın alma gücünün sınırlı olması sebebiyle konut açığı bulunuyor. Özellikle düzensiz yapılaşmış sahalar içerisinde dönüşüm süreçleri birbirinden bağımsız ilerleyen farklı karma kullanım alanlarının var olması sorun teşkil ediyor. Karma kullanım alanlarında dönüşüm alanları içerisinde olması her birinin farklı şartlarda dönüşüyor olması da ciddi bir sorun.
- Bursa'da planlama süreci henüz tamamlanmamış durumda. 20 yılda bir plan yapılmaya çalışılıyor ancak disiplinli değil. Şehir Plancıları Odası olarak birçok nazım imar planı dava edilmiş durumda. 1998 planında oldukça belirli vizyon ilkeleri vardı. Ova Koruma Protokolü, il savunma ve bunun gibi bir alt ölçeğe geçmeden önce birçok konuda disipliner düzenleme gerekiyor ancak nazım planlar yapıldıktan sonra bu ilkeler göz ardı edildi. 100 yıldır planlanmaya çalışılan bir şehir söz konusu. Şu an yasal korumalara göre ova ve sulak alanlar gibi alanlar dışında kalan alanlarda hiç yapılaşma olmalıydık. Şehrin %52'sinin doğal anlamda yapılaşmaması gerekir. Yer bilimleri açısından bakıldığında ise, Bursa'nın %88'i riskli alanlarda yapılaşmış durumda olduğu görülüyor. Dolayısıyla, bu verilere göre Bursa, %53 düzensiz yapılaşmış bir şehirdir. İlk amacımızın, bu yerleşik doku içerisindeki alanların tekrar organize edilmesi olmalı. Ancak biz planlı gelişen bir kent değiliz. Nüfus yoğunluklarına göre bakıldığında 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planları ile 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planları arasında ciddi farklar var. Bu da doğru bilgiye erişimi zorlaştırıyor.
- Bursa'nın alansal olarak genişlemeye ihtiyacı var mı, bu da ikinci soru olmalı. Bursa'nın büyüme senaryolarına uygun olarak hareket etmeliyiz. Bu kapsamda mevcut durum dışında büyüme potansiyeli var mı ve nereye doğru büyüyecek? 2011'de yapılan planda hiç gelişme alanları yoktu ancak daha sonra gelişme alanları tespit edildi. Yerleşilebilir alanlar teknik olarak belirlendi. Zaten Bursa lineer gelişmiş bir kent. Doğu-batı ekseninde genişlemenin bir artısı olacak mı tartışılmalı idi. Uydukent modelleri veya mevcut durumda boş alanların doldurulması tartışılmalı idi. Makroform açısından en önemlisi buna karar verilmesi olmalı. JICA'nın yaptığı sunumlara göre yeni bir fay hattı çıktı. Bu fay Bursa'nın merkezini etkiliyor. Onun dışında İnegöl fayı var. En önemlilerinden biri de İznik, Orhangazi, Gemlik ve Mudanya'yı etkileyen bir fay hattı bulunuyor. Yapılan planlarda bütüncül bir plan yerine parçacıl planlar yapılıyor, ekleniyor ve bir aksı sağlayamıyor. Bu da planlı olarak plansız bir yapılaşmaya sebep oluyor. Bu da kentsel erişilebilirliği ve donatı dağılımını etkiliyor.

- Nüfus daha geriden geliyor. Konut üretimi daha fazla. Biz fazla konut üretiyoruz. Belki de gelişim alanlarına gerek olmayacak. Planlamanın fırsatını kullanarak jeolojik açıdan yapı yasaklı alanların daha sonra imara açılması söz konusu. İnsanlar milyonlarca para verip mezar satın alıyorlar. Denetimsizlik ve bunun. gibi sorunlar var. Alt ölçekli planlara müdahalenin son derece sınırlı olması bir sorun. Plan değişikliklerini çok sayıda olması da bir sorun.
- Dirençli kentlerden bahsederken en önemlisi acil toplanma alanlarının ve geçici barınma alanlarının olmaması ve açık alanların eksik olması. Şu an konteynir kentin kurulacak alanın belirlenmiş olması gerekiyor. Burada bir rezerv şehir kurulması şart. Afet sonrası barınma alanlarının yetersiz olması bir sorun. Sosyal konut arzının yetersiz olması da önemli bir sorun.
- En çok sorun yaşanan konu, toprakların bazılarının daha zengin ve verimli topraklar olması. Ancak genç bireylerin bu alanlardan kaçışı mevcut. Güvencesinin ve sosyal alanın olmaması bir sorun. Köylerde onların yaşayabileceği teknolojik sosyal bir ortamın olması önemli bir konu. Bu da tarımın insanlara cazip gelmesini sağlayabilir. Yerleşimlerin yaşam kalitesinin yükselme talebi söz konusu. Tarım dışı kullanımın artması bu alanlarda rantı arttırıyor. Ova sınırı içerisinde eskiden rant yüksek iken şimdi düşebiliyor. Ben ova dışında tarım alanı dışına çıkabilirsem değeri yükselir alanlara geçerim diye düşünülüyor.
- Yapılan 18 uygulamaları vs. gibi alanlarda dönüşü olmayan planlı alanlar ortaya çıkıyor. Mevcut parselasyon üzerinde planlama yapılmak istendiği için donatı alanları konulamıyor. Bu da yeni yapılaşma ve kentsel dönüşümü etkiliyor. Bireysel talepler makroformu yönetiyor. Bu da planlamayı engelliyor. Sektörel gelişim eğilimlerine karşı planlar zamanında tepki gösteremiyor. Plansız yapılaşmış planlı alanlar önemli bir sorun. Bu sebeple de sosyal altyapı yetersiz kalıyor ve planlama zorlukları yaşanıyor.
- İnşaat mühendisliği açısından kaçak yapıların özellikle 1990'lı yıllarda çok fazla yapılmış olması, bu yüzden tarım arazilerinin bir şekilde tarım dışına itilmesi ve daha sonraki yıllarda da imar afları olarak bu yerlerin bir şekilde resmileştirilmesi ve daha sonra dolmuş olan bu yerlere plan yapılması önemli bir sorun. Geriye kalan tarım alanları tarım yapılamayacak nitelikte. En fazla karşılaştığım konu tarım arazilerinin tarım dışına itilmesi. Özellikle 1980'den sonra, kentin çok fazla göç alması ve yapılan yapıların tamamının mühendislik hizmeti görmemiş olması buna bağlı olarak da deprem riskinin çok fazla olması bir sorun. JICA çalışmalarında sadece zemine bakılarak ve emlak vergileri üzerinden bir envanter çıkarıldı. Bu bizce yanlış. Yapı stoğunun çıkarılması, sadece bunlara bakarak değil aynı zamanda yerinde önce gözlemsel, sonra teknik olarak incelenmesi olmazsa olmaz. Yapı stoğu belirlenmesi konusu bir daha ele alınmalı. Tarım arazilerinin bir şekilde yerel yönetim ve siyasilerin olumsuz istekleriyle bir şekilde alanların plana açılması bir sorun. Köy yerleşik alanlarının 300 metreye çıkması konusu; bu alanlarda parselasyon yapılması gibi konular, olmaması gereken bir şey. Bu alanda köylüler zaten yapılaşmayacak, Bu alanlarda kentten insanlar gelecek arsa olarak yazlık gibi ikincil konut yapacaklar. Bunlarla mücadele edilmeye çalışılıyor ancak yasalar buna müsaade ediyor. Bunlar önemli sorunlar. Doğal afetler sonrası insanlar bilinçleniyor ancak hemen sonrasında unutuluyor.

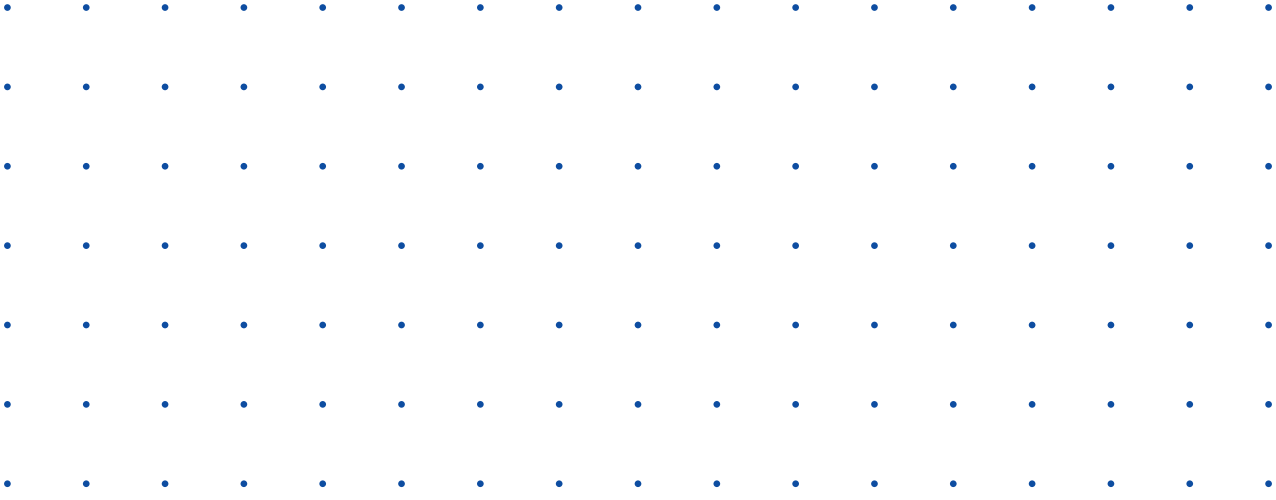

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Ticaret ve Hizmetler

Bursa'nın Yarınına El Ele Yürüyelim!

Bursa'mızı seviyoruz, şehrimizin potansiyeline inanıyoruz ve şimdi birlikte değişim zamanı diyoruz ! Bursa, tarih boyunca ticaret ve hizmet sektörünün kalbinin attığı bir merkez oldu. Geçmişin görkemli hanları, bereketli toprakları ve stratejik limanıyla Türkiye'nin en önemli ekonomik güçlerinden biri olan Bursa, bugün küresel ticarete hak ettiği yere gelmenin eşiğinde. Bizler, Bursa'nın ekonomik vizyonunun ortak akılla şehrin dinamiklerini gözeterek yeniden yapılandırılmasının gerektiğine inanıyoruz. Bursa'nın kendine özgün hikâyesini yeniden yazarak küresel anlamda marka olmasını istiyoruz.

Elimiz güçlü: Nitelikli insan kaynağımız, zengin sektörel çeşitliliğimiz ve e-ticaretteki yoğun firma varlığımız başarılarımızın güvencesi. Doğamızla, tarihimizle ve stratejik konumumuzla eşsiz bir şehriz. Tek merkezli büyümenin baskısı altında fırsatlar kaçıyor, şehir içi ulaşım aksıyor ve ilçelerimiz gölgede kalıyor. Bursa'yı teknoloji üssü yapma hayalimizin gerisindeyiz; yazılım, yüksek teknoloji gibi kritik sektörlerde hala yol kat edemedik, potansiyelimizin uzağındayız. Küresel trendleri izlerken birlikte hareket edebilme yeteneğimizi güçlendirmeliyiz. Depolama , Lojistik ve ticaret merkezlerindeki mekânsal planlama konusundaki yetersizliği ticaret ve hizmet sektörünün büyümesini yavaşlatıyor.

Şimdi harekete geçme zamanı! Biz Bursa olarak tek bir ses, tek bir yürek olup ortak hedefler için birlikte yol alacağız. Şehrimizi ticari gücüyle, yenilikçiliğiyle ve Bursa'ya yakışır marka değerleriyle dünyaya tanıtacağız. Birlikte başaracağız çünkü gücümüz birlikteliğimizde, geleceğimiz ortak mücadelemizde saklı. Gelin, Bursa'yı yeniden hak ettiği zirveye birlikte taşıyalım, bu değişime hep beraber ortak olalım!

**Nitelikli İnsan
Sermayesi**

**Sektörel
Çeşitlilik**

**E-Ticaret
Firma
Yoğunluğu**

Güçlü Yönler

**Lojistik ve
Depolama
Alanlarının
Yetersizliği**

**Tek Merkezli
Büyüme Baskısı**

**Yazılım,
Yüksek
Teknoloji vb.
İşlerin Zayıflığı**

Zayıf Yönler

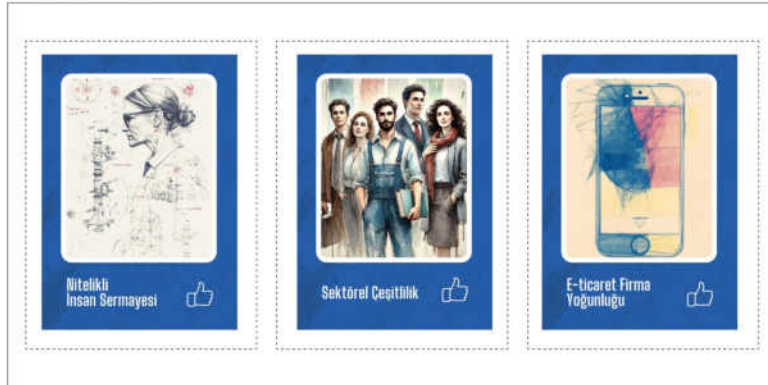

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

GÜÇLÜ YÖNLER

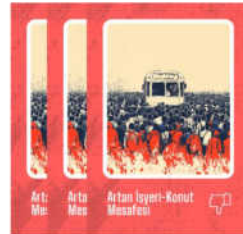
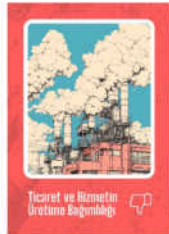
Ticaret ve Hizmetler

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Ticaret ve Hizmetler

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Doç. Dr. Ebru SEÇKİN

BursaPlan: Mahmut Semih ÇAKMAK

Katılımcılar:

Fahrettin TÜCCAROĞLU - TÜRKİYE ESNAF VE SANATKARLARI KONFEDERASYONU

İlker ÖZGÜVEN - BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI

Canan GENÇOĞLU - ULUSLARARASI TAŞIMACILIK VE LOJİSTİK HİZMET ÜRETENLERİ DERNEĞİ

Mustafa GÜMÜŞ - BURSA MÜHENDİS MİMAR İŞ İNSANLARI DERNEĞİ

Muhammed Tarık İNCE - BURSA EMLAK MÜŞAVİRLERİ ESNAF ODASI

Turgay DEĞİRMENCİ - BURSA TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ

Mesut CEYLAN - BURSA TARİHİ ÇARŞI VE HANLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ

Mustafa CALAYIR - BURSA PERAKENDECİLER FEDERASYONU

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Hanlar bölgesinin dönüşmesi ve markalaşması gerekmektedir. Orhaneli ilçesinde termal su olduğu için çok önemli bir turizm alanı geliştirilebilir. Mesela yerli bir üretici var orada. Çini ustası aslında, çok iyi ama kendini tanıtamamış. Perakendeciler açısından eğitim önemli. Meslek liseleri ile birlikte gelişim göstermeliyiz. Çocuklar mesleklerini esnafın yanında öğrenmeli.
- Bursa'nın güçlü tarafı güçlü ticaretin olması. Altyapımız ve ulaşımımız var. Bursa Türkiye'nin dördüncü. büyük ihracatçısı olduğu gerçeği önemlidir. Tarım olarak, Bursa ili önemlidir. Ancak tarımın çeşidi de önemli ama bir ürünü satamıyorsanız bir önemi yok. Endüstriyel tarımı yapmalıyız. Planlamalarda vizyon, ölçek ve etkileşim çok önemlidir. Bursa'da Tofaş fabrikası kuruldu, yan sanayiciler geldi. Derken bir ihracatın önemi arttı. Teknosab yapımında sanayi alanlarını daha akıllı ve planlı bir ölçeğe dönüştürmek istedi. Bizimle anlaşma yapan firmalar o bölgelerden sanayi yapılarını buralara taşıyacağını ifade ettiler. Eğer biz e-ticarete farklı olabilirsek diğer sektörler de katkı sunacaktır. İnsan kaynağı açısından önemli. Stratejik açıdan önemli bir yere sahibiz. Şehir endüstriyel üretime sahip. Üretim olarak kalite belgelerine sahip önemli bir aşamadır.
- Bursa'nın bir limanı olması çok önemli. Orada depolarımızın olması da. Depolar ithalat ve ihracatı kolaylaştırıcı rol oynamakta. Gemlik'te üç tane terminal var. Ulaşım açısından güzel bir konuma sahip. TOGG geldikten sonra istihdam Gemlik için arttı. Bölgeye kazancı oldu.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Ticaret ve hizmet sektörü olarak her meslek birbirine girmiş olduğu için mesleklerin çoğu ticaret ve hizmeti içermektedir. O yüzden konuşmalarımızda sanayiye, tarımı da konuşmamız gerekiyor. Bursa'nın güçlü yönleri insan açısından önemli bir yere sahiptir. İş gücü olarak da. İstanbul da dahil olmak üzere teknik ve bilimsel altyapıya sahiptir. Hizmet sektörünün bir kısmında görev yapıyoruz ancak sanayi olarak da derneğimiz hizmet üretmektedir. Teknoparkların oluşması açısından daha fazla potansiyele sahiptir. Bilim ve teknoloji geliştirme birimleri kurma projemiz var, teknoparkın devamlılığı konusunda. Bu çalışmayı BUMİAD olarak başladık ve yürütüyoruz. Altyapı olarak Bursa ne kadar merkeze sıkışsa da büyük ölçekli sorunlar çözüldü ve geri kalan küçük sorunlar bilimsel ışıklarda çözülebilir. Çünkü problemlerin çözümlerini biliyoruz. Bursa tarımsal alan olarak da çok güçlü bir yöne sahiptir. Dünyanın başka yerlerinde üretilmeyen ürünler, Bursa ilinde yetiştirilebilir. Bu kapsamda, tarım üretiminin daha verimli ve kazançlı tarım ürünleri yetiştirilebilir. Bursa havasına yatırımcıların aktarılması mümkündür. Bunun için bir planlama yapılması lazım. Sanayi alanları için bölgelerimiz, alanlarımız var. Artık organize sanayi alanları olmamalı. Bursa'nın bilinir olan ürünleri var ancak birisi geldiğinde ürüne ulaşım kolaylaştırılmalı. Bursa termal bir şehir ancak termal turizm daha güçlü kullanılabilir. Güncel Türk hamamı dizayn projemiz var.
- Bursa küresel ısınma açısından önemli bir doğaya sahip. Yaylalarımız var, Uludağımız var. Pandemi sonrasında insanların bu bölgelere eğilimlerinin artmasından dolayı bu bölgelerde planlama yapılması gerekmektedir. Ciddi anlamda iş gücümüz var. Hammaddeye, yedek parçaya ulaşım kolay. Marmara Bölgesi'nin en uzun sahiline sahip olmamız büyük bir potansiyel. Turizm açısından bu bölgeler kullanılabilir. Termal turizm açısından Afyon mesela ön planda. Bizde de termal turizm güçlendirilebilir.
- Bursa İli doğal turizm ve konum olarak çok önemlidir. İşgücü potansiyeli ve nüfus olarak da büyüktür ve önemlidir. Bursa ilinde ürün çeşitliliği fazla, her türlü gıda ve diğer sektörlere ilişkin üretim yapılmaktadır.
- Bursa lokasyonu çok iyi durumda. Öncü bir şehir. Türkiye'de bilinirliği konusundan önemli. Tarihi değerleri ve turizmi açısından önemli. İznik ilçesi hem islam hem Hristiyanlık açısından da çok güçlü bir öneme sahip. Bursa'nın havlusunun, ipeğinin ön plana çıkmasının sebebi etkileşimle alakalıdır. Etkileşimden kastımız Kozahan mesela, çok kozmopolitik bir yer. Bir kişi gelip burada yüksek çapta ticaret yapıp gitmektedir. Yerel markalaşma açısından önemlidir. Bursa'nın da buna öncülük etme imkanı var. Bursa'da ürün, mamul, şeftali, armut var. Bursa'da potansiyel var. Bursa'nın önemli olan şeylerini anlatmamız, tanıtmamız gerekiyor. Şeftali kokusundan ürünler bile çıkarılabilir. Geneli değil, Bursa'nın potansiyelini, yereli iyi bilmemiz gerekiyor. Elimizde ürünler var. Bunları birbiri ile iç içe geçirip ilişkilendirmek gerekiyor. Bunu e-ticarete de bağlayabiliriz. Bursa'nın doğası çok önemli. Gitgide doğanın önemi artacak. Mesela şehir merkezi ısındığında bizler Kestel'e kaçıyoruz. Bursa çok yönlü bir doğal yapıya sahip. Özel sektörü bu alana çekebilirsek, ürünler çeşitlenir, gelecek insanlar da mutlu şekilde Bursa ilinden ayrılırlar. Bursa'da ipek kalmadı ama ipeğe o deseni verebilir, esnaflığımızı ve çalışmalarımızı değiştirebiliriz. Mesela eski ipek kalmadı ancak bu ipeğe benzer

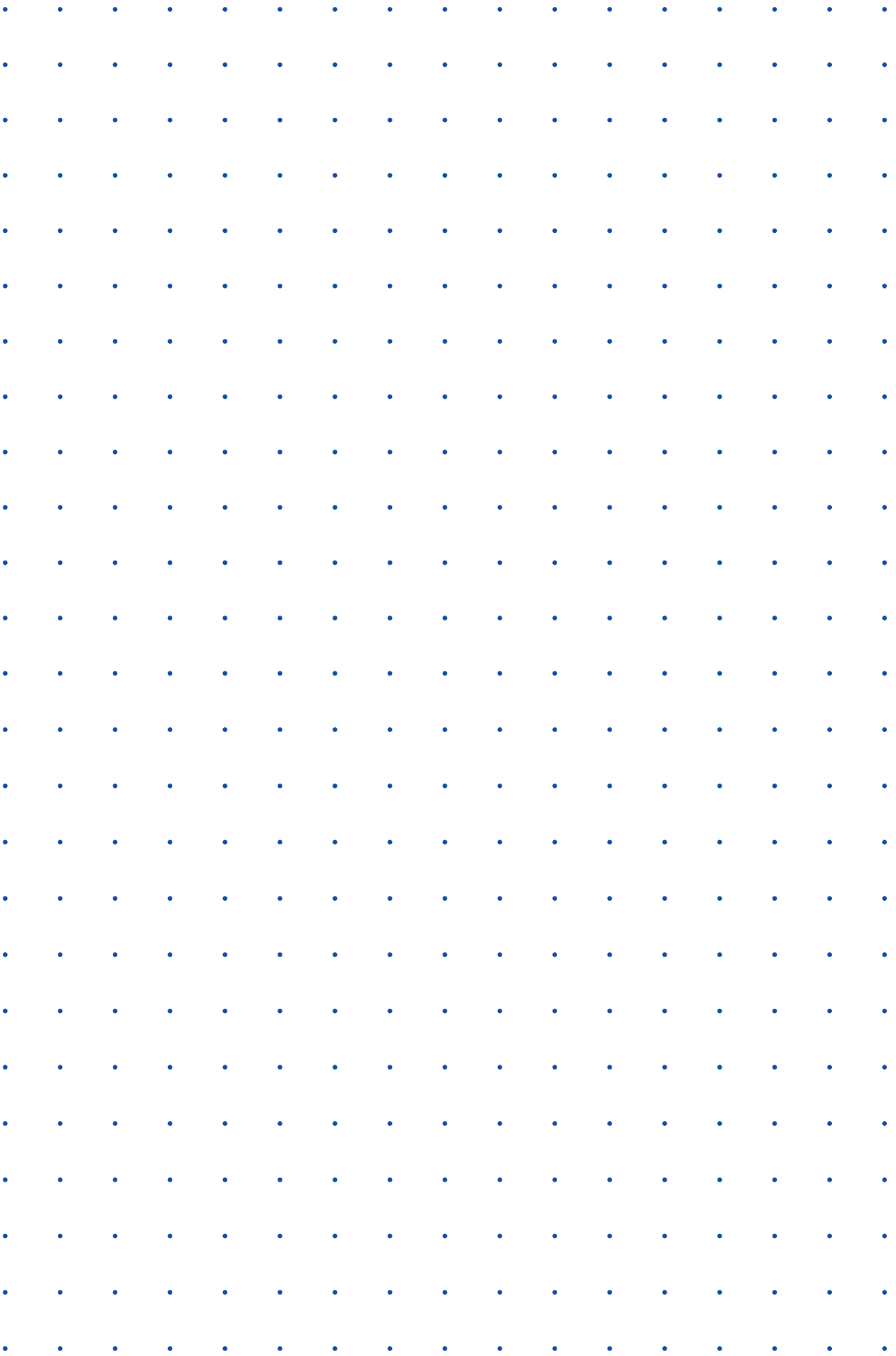
05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

ürünümüz var deyip bunu insanlara tanıtmamız da olabilir. Büyük değerler çarşılardaki tarihten çıkıyor.

- Bursa ilinde organize gıda perakende olarak güçlüyüz. Zincir gruplar olarak güçlüyüz. İş gücü olarak ise, Bursa önemli bir yere sahiptir. Bursa İli ulaşım organizasyonu olarak, çalışanları transfer etme konusunda iyi durumdayız.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Perakendeciler olarak geride kaldık. Bursaya ait markalaşmamış çok ürüne sahip değiliz. Çarşı'daki dükkanlarımız 10m2 - 15m2. Bu alanlar da yetersiz. Bu bölgenin dönüşüm yaparak çarşı alanlarında otopark alanları eksik. O zamanlarda Çarşı'nın dönüşümü yapmasını talep etmiştik. Esnaflık bitmek üzere, çırak yetişmiyor, arkadan gelmiyor. Meslek liselerini hiç değerlendiremiyoruz.
- İki tane teknoparkımız var ama bir Gebze kadar olamıyoruz. Şehirde gayrimenkul sanayinin önüne geçmektedir. Değişen konjonktüre ayak uyduramıyoruz. Ulaşım çok zamanımızı alıyor. Bu ilde bir deprem olsa ne yapacağız. Afetleri de göze almalıyız. Yüksek teknolojik ürünlerimiz var, bunlar depremde sistem dışında kalacaktır. Bunun bile depreme dayanıklı olması gerek. Organize sanayi alanları aslında OSB bile değil. Aslında Bursa'da iki tane OSB var. Birisi Uludağ Üniversitesi Aos, diğeri TEKNOSAB. Biz de vizyon eksiklikleri var. Şehir merkezinde alışveriş merkezlerinin yer alması çok büyük sorun. Bugün Bursa ilinde 4 milyon insan var ve İstanbul'un ilinin fasoncusu durumundayız.
- Gemlik köreliyor, İzmit daha çok gelişiyor. Bu limanı kaybedecek gibi görünüyor. Büyük gemiler İzmit'e gidiyor. Ulaşım projeleri ile birlikte hareket edemiyoruz. Merkezi hükümetten bize çok bilgi verilmiyor.
- Organizasyon ve harekete geçirme konusunda kötü bir durumdayız. Her şey var ama birlikte hareket edemiyoruz. Merkezi yönetimle sorunlar yaşanıyor. Mesela organize sanayi bölgesine ihtiyacın yok. Atık ve kirletici olanları organize toplayacaksın. Belli bir alanı olan yerlere işletmeler açabilmeli.
- Bursa ili potansiyellerini iyi kullanamıyor. Termal turizm olarak Afyon ili bizi geçti. Ancak bizim termal sularımız daha iyi ve kaliteli ama iyice tanıtmıyoruz.
- Bu potansiyelleri kullanma aşamasında sorunlar yaşıyoruz. Ulaşım konusunda sorunlarımız var. Mesela dağ bölgesine ulaşamıyoruz. Ticaret Bakanlığı olarak perakendeciler ile ilgili yeni düzenlemeler yapılıyor ancak sahada uygulanması biraz zor olmaktadır. Planlama ile birlikte hayata geçiremediği için düzgünce ilerlemiyor. Otokoplar nerelerde olmalı sorusuna cevaben şu söylenebilir: Şehrin içinde de olabilir ya da her ilçede bir otokop planlanabilir. Ulaşımın kaynaklı olduğunda bazı bölgelerde yoğunluk olabilir. Bizler mesela Uludağ'a ulaşımın dolaylı bazı zamanlarda gitmiyoruz. Turist bir kere geldiğinde bir daha gelmek istemiyor.
- Şehir dışı yollarımız gelişti ancak şehir içi yollarımız gelişmedi. Çin ülkesi herşeyde önümüze geçiyor.
- Büyük yerler bulmakta zorlanıyoruz. Şu anki ekonomik koşullardan inşaat üretiminin düşük olması ve yeni binaların az olması bir sorun. Tüm mahallelerde A101, Şok, Bim gibi zincir market bakkalları, yerel esnafı çok kötü etkilemektedir.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Turizm

Bursa'nın Turizmde Uyanışı: Dönüşüm İçin Birlikteyiz!

Biz, Bursa'nın hak ettiği turizm değerini görmesi için bir araya geldik! Hayallerimiz güçlü, vizyonumuz geniş ve sesimiz ortak. Bu güzide şehir, kültürel hafızasıyla, nefes kesen doğasıyla, eşsiz tarihi dokusuyla ve İstanbul'a yakınlığının sağladığı avantajla çok büyük potansiyele sahip. Uludağ'dan İznik'e, Mudanya'dan Gölyazı'ya; kaplıcalardan gastronomiye, eko turizmden spor turizmine varan zengin bir mozaikle Bursa, dünyanın kapısını çalabileceği her değere sahip. Buna rağmen Bursa, hala hak ettiği değeri göremiyor ve bu değeri yansıtmıyor. Turistlerin sadece uğrayıp geçtiği değil, severek konakladığı, hakkını vererek yaşadığı ve doyumsuz anılar biriktirdiği bir şehir olmak için mücadele veriyoruz.

Bursa'mızın zengin tabiatı, tarihi dokusu ve turizm çeşitliliği en büyük hazinemiz! İstanbula yakın oluşumuz, kültürel derinliğimiz, kaliteli sağlık altyapımız ve gastronomik hazinelerimiz bizim için ayrıcalıktır. Fakat biliyoruz ki Bursa henüz turistlerin kalbine giremedi. Plansızlık ve koordinasyon eksikliği, doğru tanıtılamama sorunu, turizm alanlarındaki altyapı yetersizliği el ele vererek bizi aşağı çekiyor. Termal kaynaklarımızın tanıtılamaması, ulaşım ve otopark sorunları, etkin festivaller ve cazibe merkezlerinin eksikliği turistlerin burada kalmasını engelliyor. Dahası, tüm bu sorunların altında yatan, bölümler arasındaki iletişimsizlik ve ortak hareket eksikliğimizdir. İşte biz bunu kırmalıyız!

Şimdi hep birlikte harekete geçme zamanı! Bursa'nın geleceği hepimizin ellerinde ve ancak birlikte hareket edersek değişebiliriz. Kamu, özel sektör, sivil toplum ve halk olarak bir bütün olmalı, ortak akli hayata geçirmeli ve şehri dönüştürmeliyiz! Biz inanıyoruz; birlik olursak Bursa hak ettiği değeri görecektir! Sen de katıl bize, sesimize ortak ol; çünkü Bursa hepimizin ve değişim ancak hepimizin çabasıyla mümkün olacak!

**Zengin Tabiat
ve Doğal
Kaynaklar**

**Zengin Tarihi
ve Kùltürel
Miras**

**Turizm Ürünü
Çeşitliliği**

Güçlü Yönler

**Plan Uygulama
Yetersizliği,
İşbirliği ve
Koordinasyon
Eksikliği**

**Bütünleşik
Yaklaşım
Eksikliği**

**Bilgilendirme
Eksikliği**

Zayıf Yönler

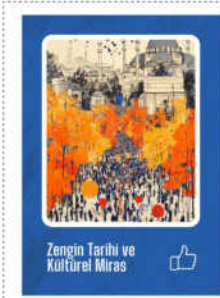

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

GÜÇLÜ YÖNLER

Turizm

mirobağlantısı

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Turizm

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00
Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak
Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Bengi ERTUNA
BursaPlan: Demet İLK MEN

Katılımcılar:
Aykan ÖZYÜREK - BBB TURİZM VE TANITMA ŞB.
Gizem YILMAZ ARSLANALİ - ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Beyza GÜNERİ - BURSA VALİLİĞİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ
Sevilay SARIN - GÜMTOB
Mehmet GÜLER - BURSA İL KÜLTÜR VE TURİZM MD. YATIRIM İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ
Serkan TEKE - KÜLTÜR TURİZM VE TANITMA BİRLİĞİ
Burak GÜVENLİ - JEOTERMAL A.Ş.

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Turist rehberliği yaptım. Bursa'nın artıları arasında İstanbul'a yakın olması çok önemli. Dünyanın en çok ziyaret edilen kenti İstanbul, 24 milyon insan ziyaret ediyor. Sanayinin varlığı artı bir kısım olarak öne çıkıyor. 1.72 olan geceleme sayısının bir kısmı yalnızca sanayiden kaynaklıdır. Bursa'da turizm çeşitliliği var.
- Tabiat varlıkları, Bursa'nın güçlü yönleri arasında. Doğal sit alanları, sulak alanları açısından önemli bir yoğunluğu var. Gölyazı kültürel ve doğal değerler olarak mevcut. Doğal sit alanlarının korunmasının hala mümkün. Koruma alanlarının mevcut durumu.
- Bakanlığımızın Bursa'daki yatırım ve işletmeleri, konaklama tesisleri ve bu tesislere gelen insanların Bursa'nın turizm açısından güçlü yön oluşturduğunu düşünüyorum. Bursa'da gerçekleşen TBMM Kupası müsabakaları, spor turizmi varlığını öne çıkarıyor. Bakanlığımızın beş gün-beş gece ücretsiz konaklama imkanları mevcut. 18-30 yaş arasında seyahat kültürel faaliyetlerden yararlanılıyor. Bakanlığımızın Eğitim sosyal ve kültürel birimi mevcut. Üniversite öğrencilerine tanıtım yapılıyor. Turizme yönlendirme, spora teşvik etme yatırımları mevcut. Şehit ailelerine yönelik yapılan kültürel faaliyetler gerçekleştiriliyor. KYK ayağı, öğrenci seyahat sever projelerine imkan veriyor. Spor müsabakaları Bursa'nın önemli artıları arasında yer alıyor. Kamu mülkiyetinde yer alan tesisler konaklama istatistiklerine yansımıyor. Gençlerin mobilize olması spor turizmi açısından önemli olabilir. Sektörün beklentisi uluslararası spor müsabakalarına katılan ve yapılan aktivitelere katılan sporcuların ailelerini de getirerek Bursa'ya katkı sağlaması önemli. Bursa nezdinde bu tür

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- # 05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

organizasyonlar yapılmıyor. Federasyonlar olarak spor ayağı ile ilgili bilgim yok.

- GÜMTOB ofis Müdürlüğü olarak görev yapıyorum. Otelciler birliği olarak basit belgeli birçok otel var. Oteller açısından kapasitelerin fazlalığı Bursa'nın güçlü yanı. Doğa ve tarihi de önemli bir artı yöndür. Bursa'da zengin bir konaklama ağı mevcut. Her kitleye hitap eden bir konaklama sektörü mevcut. Yaşlı turizmi, engelli vatandaşlar için turizm kapasitesi var. Kamu ve özel sektör birlikte hareket ediyor.
- Bursa'nın gelişmiş bir ulaşım ağı. İstanbul'a yakınlığı da artı bir yön. Termal turizm açısından Mustafakemalpaşa, İnegöl termal alanlarının varlığı önemli. Çok ciddi doğa turizmi alanları var. İznik ayrı bir kültürel başlık. Uludağ Türkiye'nin en büyük ve ilk kayak merkezi. Karacabey ilçesinden Yalova ve Armutlu'ya a kadar kıyı turizmine sahip. Sağlık turizmi açısından hastanelerin kalitesi öne çıkıyor. Doğum, saç ekimi, kanser tedavilerinde çok önde. İş turizmi açısından da artıları mevcut.
- Kültür Turizm ve Tanıtma Birliği Müdürlüğü'nde 11 yıldır görev yapıyorum. Son yedi yıldır birlik, yerelde ve uluslararası camiada, Bursa'yı tanıtım faaliyetlerinde 22 sektörde iş geliştirme amaçlı faaliyetler yapılıyor. Sunexpress'in 3 Nisan'da başlattığı Düsseldorf'a uçuşlar Bursa için çok iyi bir potansiyel olacak. Stuttgart'a da seferler başlayacak. Antalya havaalanı ile entegre bir ulaşım ağı mevcut. "Incoming"i güçlendirmek için Güney Almanya önemli bir potansiyel. Turisti Bursa'ya getirmeyi planlayan bir strateji başladı.
- Jeotermal A.Ş.'nin Planlama Bölümü'nde çalışıyorum. Bursa'da çok önemli bir jeotermal kaynak var. Bu, Bursa'yı tanıtma açısından çok önemli bir artı. Su kaynakları açısından çok zengin. Bursa'nın zengin bir kültürel mutfağı mevcut. Gastronomi açısından da önemli bir artısı var.

Bölüm II: Zayıf Yönler

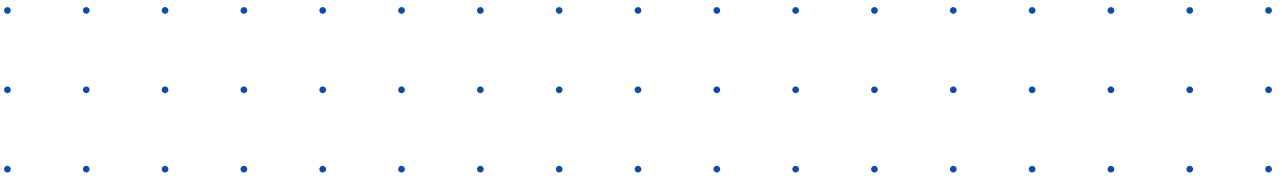
- Hem otelcilik alanında hem de uluslararası bakımdan Bursa'ya çekebilmek gerekiyor. Spor turizmin beklenenden daha az ve zayıf bir yön olarak ortaya çıkıyor. Geliştirilebilecek alanlar olarak dağcılık, tırmanıcılık halen yerel düzeyde. Uluslararası düzeyde geliştirilebilir.
- Bursa Spor'un 1. Lige çıkması gerekiyor ve bu önemli bir tanıtım yolu olabilir. Avrupa ayarında bir stad var ama kullanılamıyor. Zayıf tarafları fiziki koşullarının turizm açısından yetersiz olması. Tuvalet, otopark yetersizlikleri mevcut. Şehir merkezinde eksiklikler var. Yaz aylarında Mudanya'nın yoğunluğu ve ziyaret çekmesi önemli fakat Mudanya'da turist otobüs otoparkı yok. Aynı şekilde, Uludağ'da otopark sorunu ve çevre düzenlemesi olsun, düzenlemelerin yapılması şart. Merkezde tarihi binaların düzenlenmesinin devamı gelse çok güzel olur.
- Yaşayan bir şehir değil. Kozahan'da gece 11-12 ye kadar açık olması gerekir ama değil. En büyük sorunlardan biri bu. Gecelemeyi arttıracak unsurlar kültür turizmi değil termal turizmdir. Mevcut termal otellerin cazibesi de yok denecek düzeyde. Kış turizmi ve termal turizm gerileyen turizm türlerinden sayılabilir. Bursa'nın turist

-
Day	Number of people
Monday	10
Tuesday	12
Wednesday	15
Thursday	18
Friday	20
Saturday	22
Sunday	25

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

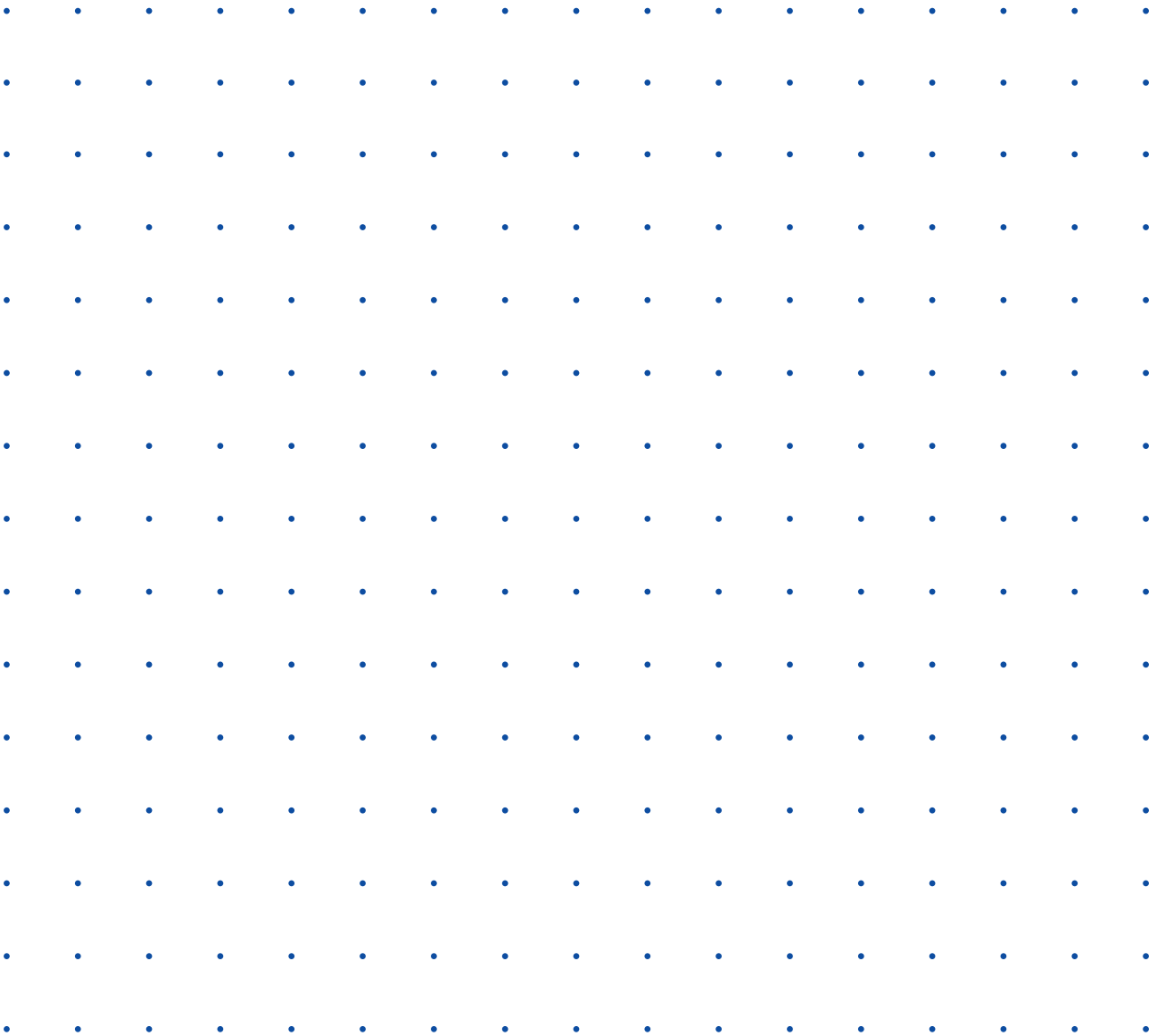
çekebilecek bir festivale ihtiyacı var. Bursa Türkiye’de en çok ahududu üreten yer. Ancak buna rağmen bu hem pazarlanamıyor hem de değerlendirilemiyor. Fransa’da olsa pastalar, reçeller yapılıp deneyim turizmine dönüştürülür. Ancak Bursa bunu yapamıyor.

- Bursa’ya gelen turist sayısı çok fazla ancak günübirlik turizm düzeyinde kalıyor. Saitabat veya Uludağ turizminde bile komisyon karşılığı günübirlik ziyaret için insanlar geliyor. Konaklayan turist sayısı 368 bin. Günübirlik turist sayısı yaklaşık 3,5 milyon civarında. Endonezyalı, Malezyalı turist sayısı konaklama geceleme sayısını azaltıyor. Mekke-Medine, İstanbul, Bursa şeklinde inanç turizmi gerçekleşiyor. Ulu Cami’nin beşinci kutsal mekan olması buna sebep oluyor.
- “Incoming” acentesi yeterli düzeyde olmadığı için günübirlik geliniyor. Ama Bursa’da en az üç gün kalınmalı. En az bir gün İznik, ayrı bir destinasyon olmalı. Bursa’da altyapı, restorasyon ve kazı çalışmaları çok uzun sürdü. Roma tiyatrosunda 1983’de başlayan restorasyon çalışmaları bu yıl tamamlandı ve ziyarete açıldı. Bursa yabancı turisti kaçırdı.
- Kırsal turizm alanlarına çok fazla yatırım yapmak isteyen var ama alan yok. Plan olmadığı için hepsine red veriliyor. Plana eklenmeli. Spor turizmi yamaç paraşütü, rafting, eko turizm, kamp karavan alanları var ama yatırım yapılmıyor. Kaplıca kültürü Afyon’daki gibi yapılamadı ve gelişmedi. Afyon’un tesisleri güzel olması sebebiyle iyi bir termal turizmi var.
- Uludağ’da şu an Koruma Amaçlı İmar Planı yapılıyor. Hem master hem alt ölçekli planları yeni yapıyor. Uludağ’daki olumsuz bir durum var. İş turizmi önemli bir ayak ama 1.72 gecilemeyi düşürüyor. Normalde iş turizmi çıkarıldığında Arap turizmi geceleme sayısı 3.2 dir.
- Bursa tanınan bir şehir değil. Her ne kadar tanıtılan bir şehir olsa da, Bursa’yı turistlere çağrıştıran yok. Ortak bir tanıtım platformu yok. Go to Bursa, Go Bursa kafaları karıştırıyor. Ulaştırma Bakanlığı tarafından havaalanından gelmenin turiste maliyeti 500 dolara çıkıyor. Uber turizmi Bursa’da kullanılabilir değil. “Incoming” yapan acente sayısı yok denecek kadar az ve rotaları kısıtlı. İKTM verilerine bakıldığında çok farklı turist profili geliyor fakat dil anlamında turist rehberlerinin dili kısıtlı.
- Termal ile alakalı, Afyon’a katılmıyorum. Afyon “wellness” odaklı gidiyor. Bursa şifa amaçlı. Bursa termal turizm yeri olarak tanıtılamıyor. Ziyaretçi yönetim planı yok. Isı adasının oluşmasından kaynaklı Bursa Kuveyt’ten daha sıcaktı. Esnaf ile turist diyalog kuramıyor. Çarşı esnafına dil eğitimi vermek gerekiyor.
- Kırsal turizm ve macera turizm faaliyetleri veren bir turizm tesisi yok .476 turizm acentesi var. Ama Kırsal turizm amaçlı yatırım yapmak isteyen yatırımcılara alan açılmıyor. Turizm tanıtma eylem planları çalışan konular arasında. Koordinasyon kopukluğu mevcut. Çift katlı Gezi otobüsleri yok. FIT bunun olduğunu bilse bir günlük gezi rotası düzenler. Raylı sistem organizasyonu çok zayıf. Metro sisteminde İngilizce anons yapılmıyor. Dubai Fuarı’nın maliyeti 100 bin dolar. NG Güral yatırım yapacak İznik’e.
- Tanıtımlar yapılırken Avrupalı ve Ortadoğulu turiste ayrı tanıtım yapılması gerekiyor. Belli bölgelerde otel yığılmaları var. Bu doluluk oranlarını ve kar marjlarını etkiliyor. Yakın illerde Bursa’ya yönelik tanıtımlar

yapılması gerekiyor. Esnaf bilinçlendirilmeli. Kamu işbirliği yapılabilir. Bursa'da dizi çekimleri yapılmalı. Bu bir turist tanıtımı algısı yaratıyor. İznikte Papa'nın gelme potansiyeli var altyapı eksikleri mevcut. Zincir otel yok. Hristiyan alemini buraya çekecek inanç alanları mevcut değil.

- Yönetişim sorunu var ve farklı alanlar farklı bakanlıklar tarafından yönetiliyor. Tarım, KVKK, İKTİ, ÇŞB'lerin yönettiği alanlar farklı. ÇDP'de daha net sınırlandırmalar getirilmeli. İl özelinde gereksinimler giderilmeli. Eko turizm alanlarına hizmet götürülmeli ve yönetimi yapılmalı. Doğal sit alanları daha mümkün değil ama sulak alanlarda bu mümkün. Gölyazı'ya çok farklı bir beklentiyle gittik ama çarpık yapılaşma, gecekondular yapılaşma sorunu var.
- Jeotermal neye faydası olduğu ve neye yarar olacağı tanıtılmıyor. Eksikler var. Alaçam, Saitabat, Küreklidere alanları var ancak bunlara ulaşamıyor. Sanayileşmenin fazla olması hava kirliliğini artırıyor. Afyon ve Kütahya'da devre mülkleri var. Bursa'da öyle bir yapılaşma yok. Bu termali sınırlandırıyor. Termal devremülk alanında gelişim sağlansa termal turizm geliştirilebilir. Karıncalı alanına jeotermal su ulaştırılabilir.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Sanayi, Depolama ve Lojistik

Bursa'nın Turizmde Uyanışı: Dönüşüm İçin Birlikteyiz!

Hızlı kentleşme ve artan nüfusun etkisinde şekillenen Bursa, günümüzde Türkiye'nin önde gelen sanayi kentidir. Kent, mevcut durumda güçlü sanayi altyapısı, stratejik coğrafi konumu ve lojistik bağlantı potansiyeliyle avantajlı bir noktada bulunmaktadır. Bu bağlamda, kentin sahip olduğu organize sanayi bölgeleri ile köklü sanayi kuruluşları ekonomik büyümenin temel aktörleri haline gelmiştir. Bununla birlikte, mevcut sanayi ve lojistik kapasitesinin sürdürülebilir bir modele dönüştürülmesi, kent ekonomisinin gelecek vizyonu açısından kritik bir öneme sahiptir.

Bursa'nın mevcut durumunun değerlendirilmesi sonucunda, kentin temel avantajları arasında güçlü sanayi geçmişi, gelişmiş üretim altyapısı, organize sanayi bölgeleri ve diğer sanayi alanları, sektörel ve rekabetçi kümelerin varlığı, girişimcilik kültürü ve iş gücü kapasitesi öne çıkmaktadır. Kentin stratejik lokasyonu özellikle İstanbul-İzmir aksında avantaj sağlamakla birlikte, limanlara ve önemli ulaşım koridorlarına erişilebilirliğini güçlü kılma potansiyeline sahiptir.

Öte yandan, kentin sanayi ve lojistik gelişiminde karşılaştığı zorluklar ve eksikler de vurgulanmalıdır. Lojistik ağlarının yetersizliği, farklı ulaşım modları arasında entegrasyonun sağlanamaması önemli bir eksikliklerdir. Başta kent içinde ve tarım alanlarında faaliyette bulunan düzensiz sanayi alanlarının yanı sıra konut dışı kentsel çalışma alanları ve küçük sanayi siteleri gibi kent içinde yer alan sanayi alanları kentte sorunlar yaratmakta, hava, su, toprak ve gürültü kirliliğiyle Bursa'nın yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Koordine edilmemiş lojistik faaliyetleri ve altyapı yetersizlikleri mevcuttur. Artan arazi maliyetleri ve fiyatları manipüle edilen sanayi arazileri gerçek yatırımcılara yer açılmasına engel olmaktadır. Nitelikli iş gücünün kısmi eksikliği, eğitim altyapısı güçlü olsa da gençlerin mesleki donanımlarının sanayinin gerçek ihtiyaçlarını karşılayamaması gibi faktörler sanayi ve lojistik sektörlerinin gelişimini sınırlamaktadır. Bunlara ek olarak trafik yoğunluğu, çevresel sürdürülebilirlik sorunları görülmektedir.

Sonuç olarak, Bursa'nın sanayi, depolama ve lojistik bağlamındaki güçlü ve zayıf yönlerinin sağlıklı ve uzun vadeli planlama çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Kentte etkili bir dönüşüm ancak sanayiciler, esnaf, üniversite, sivil toplum ve yerel yönetimlerin iş birliği ile mümkün olacaktır. Bu bağlamda, ortak akla dayalı, bütünleştirici stratejiler geliştirilmesi ve tüm paydaşların katılımını sağlayan mekanizmaların oluşturulması önem arz etmektedir.

**Girişimcilik
Kültürü
Geliřmiřlięi**

**Emek Piyasası
Geliřmiřlięi**

**Sektörel ve
Rekabetçi
Kimlięin Varlığı**

Güçlü Yönler

**Dağınık ve
Düzensiz
Sanayi
Alanlarının
Oluşturduğu
Baskı**

**Lojistik Bölgele-
rinin ve Ulaşım
Türlerinin Ent-
egrasyonunun
Yetersizliği**

**Sanayi
Alanlarının
Çevre Kirliliği
Yaratması**

Zayıf Yönler

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

COĞRAFİ KONUM

en.güçlü.üç.yön

EMEK PİYASASI
GELİŞİMİ

SEKTÖREL VE
REKABETÇİ
KÜMELERİN VARLIĞI

Yüksek

Kap

Yüksek İhracat

Kapasitesi

GÜÇLÜ YÖNLER

Re: Kü

Rekabetçi Sanayi

Kümelendirmeleri

Milli

Cihazlar

Sanayi Ağuna

Ar-Ge Merkezi

Yoğunluğu

Organize

Sanayi Bölgesi

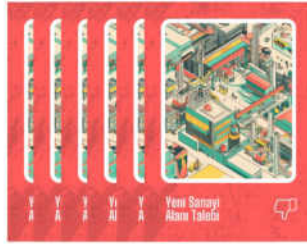
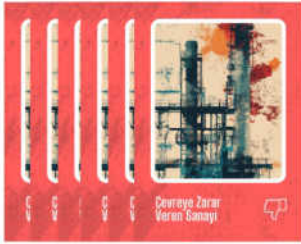
Varlığı

Sanayi, Depolama ve Lojistik

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Sanayi, Depolama ve Lojistik

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. N. Aydan SAT, Prof. Dr. Çiğdem VAROL ÖZDEN

BursaPlan: Leyla PEKER DOĞAN, Gizem ERGENE FIRTINA

Katılımcılar:

Seher İLERİTÜRK - BEBKA

Çağrı DEMİREL - TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI

Hacer ÇELT - BURSA SANAYİ VE TEKNOLOJİ MÜD.

Bahattin KORKMAZ - BURSA ESNAF VE SANATKARLAR ODASI BİRLİĞİ

Arif DEMİRÖREN - BTSO

İsmail ÖNOL - BUSİAD

Murat İSPA - ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ ÜST KURULUŞU

Haluk ACAR - BBB İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRESİ

Ayşegül MERCAN - ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BK. BURSA İL MÜD.

Doç. Dr. Arzu TEKSOY - BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ TEKNOPARK

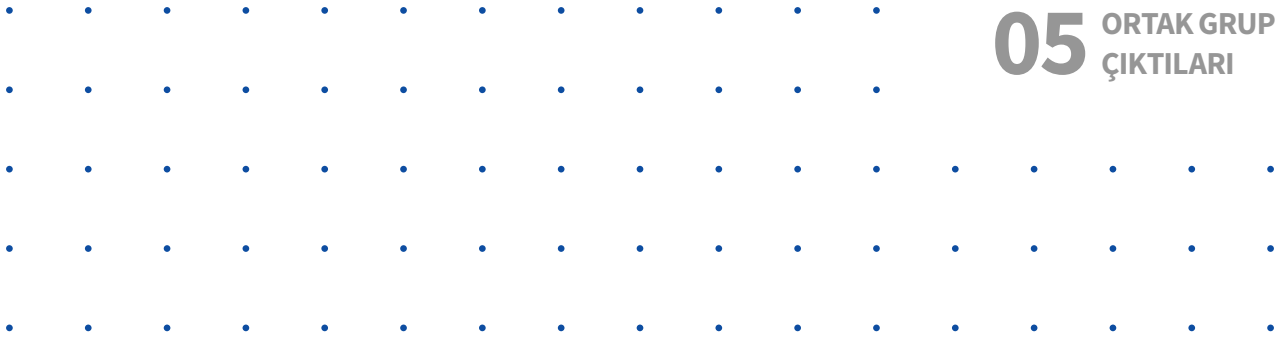
Fatma AYDEMİR - GEMPORT DEPOLAMA VE LİMAN İŞLETMELERİ

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Coğrafi konumunun İstanbul, Kocaeli, Balıkesir ve Yalova'ya yakın olması, ulaşım ağlarının gelişmekte olması. Yetişmiş insan kaynağı, üniversitenin olması, nüfus olarak kalabalık bir bölge olduğu için eğitim meslek lisesi konusunda gelişmiş olması, teknoloji ve yeniliğe yatkın olması. Rüzgar enerjisi ve başka sektörlerde yeniliğe ve teknolojiye açık olması. Sektörlerde çeşitliliğin olması.
- Bursa'da altyapısı oluşmuş. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde 17 tane sanayi alanının oluyor olması güçlü bir avantaj. Nitelikli iş gücüne sahip, ihracatta başarılı, üniversite ile entegre olmuş, rekabet gücüne sahip sanayi alanları var. Yenilikçi yöntemleri kullanabiliyor ve belirli bir plan dahilinde yöneliyor olması Bursa için bir avantaj.
- Sanayide sürdürülebilirlik var. Yeşil sanayi ve nitelikli iş gücünün fazla olması bir artı yön. Bilgi ve kaynağa ulaşmasında Bursa'nın potansiyeli var.
- Bursa'nın 3.5 milyon nüfuslu 17 adet sanayisi ile bir ticaret şehri olduğu anlaşıyor. Sanayi, lojistik ve depolama açısından gelişmiş bir yer. Gemlik limanının bulunması, çevre yolları ile ulaşım ağı çeşitlilik

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

gösteriyor. Esnafların büyük kısmı Bursa'da konumlanan büyük firmalara destek olarak çalışmakta. Birbirleri ile entegre şekilde çalıştıkları için büyük firmaların çalışması sayesinde küçük firmalar da çalışır durumda oluyor.

- Bursa'da şu anda üreticiler Türkiye ortalamasından daha fazla katma değer üretiyor. KOBİ olduğumuz için, devletin öngördüğü şekilde büyümemesi, bir anda istihdama katkısını daha fazlalaştırabilir. Ülkemizin kalkınmasındaki en büyük rol geometrik olarak büyüeyebilen sektörlerin olması. Bursa'nın sanayiden önce esnafın ipekçilikle uğraşması Bursa'da köklü bir altyapı oluşturuyor.
- İstanbul'a ve Kocaeli gibi endüstri bölgelerine yakın olması lojistik açısından önem arz ediyor. Havaalanı, kullanılsa bile güçlü yön oluşturuyor. Demiryolunun varlığı ile güçlü bir potansiyele sahip. Tarımsal sanayinin varlığı, 17 adet organize sanayi ve üç adet ıslah sanayisinin varlığı önemli. Tofaş, Oyak, Renault, TOGG gibi uluslararası markaların Bursa'da bulunması ve bunları destekleyen yan sanayilerin varlığı sanayi için çok güçlü bir potansiyel. Üretim sayısı, kalitesi ve maliyet açısından da rekabete bu firmaların da katılıyor olması sanayi açısından önemli. Kalıpçılıkta, Bursa dışında Çin de dahil olmak üzere dünyaya yayılan firmaların bulunması da Bursa için önemli bir potansiyel.
- OSB'nin Bursa'da çok olması, kanunla kurulup kanunla yönetildiği için Bursa'yı avantajlı bir konumda tutuyor. Nilüfer deresine deşarj olan suyun bile izleniyor olması ve değerlendiriliyor olması. Tesislerde emisyonların izleniyor olması, bütçe ve emisyonların bakanlık tarafından izleniyor olması önemli. DOSAB kurulduğundan beri, bulunduğu yer haricinde yayılım olmamıştır. Kent DOSAB'a doğru yaklaşmaktadır. Sanayinin bulunduğu yerlerde, daha öncesinde konut alanları yoktu. Şehir geliştikçe sanayi alanlarına yaklaştı. Türkiye'nin ilk OSB'sinin Bursa'da kurulmuş olması önemlidir. Kalifiye elemana rahat ulaşılabilir. Organize sanayi bölgelerinin çok olması ve bu bölgelerin denetleniyor olması güçlü yönleridir.
- Güçlü teknolojik altyapıya sahip, üniversite ve teknoloji ile adapte çalışabilen, ulaşım transfer ağlarının gelişmiş olması, deniz ulaşımı karayolu demiryolu hatlarının güçlü olması. İşgücü, beyaz yaka ve mavi yaka personellerinin varlığı sanayi açısından Bursa'nın önemli güçlü yönleridir.
- Bursa'nın ülkesel olarak konumu, şehrin makroformunun doğu-batı yönünde olması, hakimiyet kurulması kolay bir konumda olması, sanayicilerin taleplerinin bulunması, teknoloji açısından sunulan imkanlara karşılık sanayicilerin de yatırım yapmak ve öğrenmek için talebinin bulunması önemli güçlü yönleri arasında. Sanayi planlı olduğunda şehrin gelişimini de etkilemektedir.
- Bursa konum olarak önemli bir noktada. Bursa bir yandan büyükşehir konforuna öte yandan küçükşehir rahatlığına sahiptir. Organize sanayi bölgesi Bursa sanayisine ekonomik olarak fazla katkı sağlıyor. Kendi suyu ve elektriği gibi üretme ve kullanma potansiyeline sahip. Denetimler geçirdikleri için güçlü yöne sahipler. STK ve çeşitli dernekler ile çevre sorunları konusunda farkındalık artırıcı çalışmalar yapıyor.

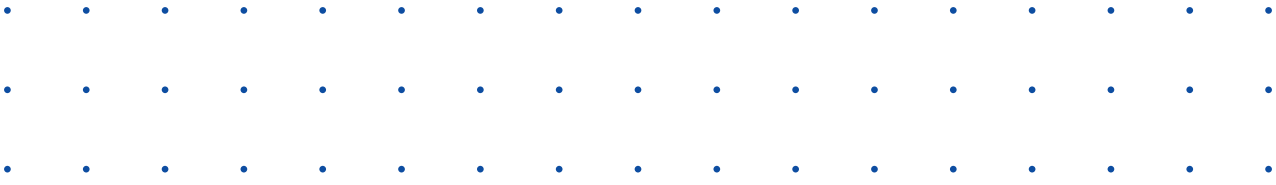
05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Yenilenebilir enerji kaynaklarını sanayiler kullanıyor. Üniversitenin sanayi Ar-Ge altyapısı da kuvvetli. Teknopark firmalarının sanayi ile işbirliği var.

- Dış ticaret yapabilme potansiyeli var. Deniz yolu ile lojistik alanında gelişmiş. Üniversite ve meslek lise sayısı fazla. Coğrafi konum olarak potansiyeli büyük. Uluslararası yatırımlar için güçlü bir potansiyeli bulunmakta.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Bursa'da 17 OSB içinde verimli ve etkin olmayan boş alanı çok olan ve arıtma altyapısı olmayan yapılaşma mevcut. 17 OSB etkili kullanılamıyor. Boş alanlarda firmalar değerlendirilemiyor. Sanayi alanları şehrin içine yayılmış. Kurumlar arası iletişim ve işbirliği açısından zayıflıklar var. Ortak iş yapma kültürü zayıf. Rant ekonomisi mevcut. Sanayi alanları pahalı ve yatırımcılar tarafından sahiplenilmiş. Başka yatırımcılar gelemiyor. Böylece üretim yapılmayan yerlerde toprak kapatılmış oluyor. Tahsis olarak dolu ama kullanım olarak zayıf kalıyor. Yüksek fiyatlı olması dezavantajlı oluyor.
- Düzensiz sanayi alanları var. Organize sanayi bölgeleri ıslah OSB şeklinde oluşmuş. Dolu olmayan, altyapısı yetersiz, arıtma tesisleri yetersiz olan sanayi alanları risk oluşturuyor. Hava, toprak ve su kirliliğine sebep oluyor. Bu da OSB'nin kontrolsüz çalışma alanları yaratmasına sebep oluyor, Plansız gelişme var. Büyük sanayi gruplarının yer almasıyla gelişim mevcut. Ancak planın sonradan gelişmesi, kurumlar arasında iletişim problemi yaratıyor. Yerel yönetimlerin müdahalesi yetersiz kalıyor. Üniversite var fakat kendi marka ve patentini geliştirecek yeterlilikte değil. Arıtma tesislerinin varlığı yeterli değil. Bunların çalıştırılması konusunda denetim yetersiz. Yeraltı suyu kullanımı fazla olduğu için birçok soruna sebep oluyor. Ucuz sanayi alanı bulunmuyor, orta ölçekli sanayi alanlarına yer kalmıyor.
- Hava kirliliği, konut ve sanayinin iç içe olması sanayiden kaynaklı kontrolsüz nüfus artışı, su kaynaklarının azalması, su buharlaşmasının yaşanması gibi sorunları getiriyor. İklim değişimi yaşanması, sağlık koruma bandının belli bir oranda yeşil alan olması gerekliliğini ortaya çıkarıyor. Sağlık koruma bandında yeşil alan eksikliği var.
- Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nün projesi olan Keten deresi tarafından gemiler ile çekicilerin ve tırların Tekirdağ planı neden yok oldu? Sadece karayoluna ağırlık veriliyor. Limanlar eksik. Sadece Gemlik limanına yığılmış var. Serbest bölgeye yığılmış, OTOSANSİT'ten sonra orta ölçekli sanayi yapılmamış. Depo ve sanayi yapılacak yerler bulunmuş ama planlı yer seçimi yapılmamış,
- Düzensiz sanayi alanlarının üretmiş olduğu atıklar sebebiyle Nilüfer çayı kirleniyor. Bu sebeple Nilüfer çayında su dahi kalmamış. Nilüfer çayında atıkların birikmiş durumda. Sanayi bölgelerinin taşınmaması önemli bir zayıf yön. KOSGEB yenilenebilir enerji konusunda destek verirken güneş panelleri ile ilgili uygun çatı olmadığı için sadece bir firma bundan faydalanmış. Yangın konusunda imalat sektöründe tehlikeli üretim yapan firmalar olduğu için gerekli olduğu durumlarda itfaiye araçları giremiyor. Deprem olduğu zaman Bursa'da sanayinin yerle bir olması durumunda ekonominin sıkıntıya girme riski büyük. Kaplama tesislerinde siyanür ile birlikte çalışıldığı için kanalizasyona karışıyor. Çalışan nüfusu lojman şeklinde organize konut bölgeleri yapılarak şehir içinden uzaklaştırmak mümkün. Düzensiz sanayi alanları var. Şehrin karmaşası düzensiz

sanayi yapılaşması ile daha da karmaşıklaşıyor. Dağınık olması ve lojistik eksikliği mevcut.

- Şehrin içindeki düzensiz sanayi yapılarının yerinde ıslah edilmesi veya şartlara uygun şekilde taşınması gerekiyor. Bursa deprem bölgesi. Kentsel dönüşüm sadece evler için değil sanayi bölgesi için de düşünülmeli. Çatıda güneş enerji sistemi desteklenmeli. Bursa içindeki yatırımcılar Mustafa Kemalpaşa bölgesini tercih etmiyor. Sosyal yaşam alanlarını da birlikte düşünmemiz gerekiyor. Mavi yaka insanların yaşam alanı tercihlerinin yer seçimi ile beyaz yakanın bir olmaması sosyal olarak ayrışmaları. Raylı sistemlerin olmasına rağmen büyük şirketler servis taşımacılığını kullanmıyor. Mavi yaka ve beyaz yaka eğitim fırsatı çok olabilir ama eğitim içeriği çok zayıf. Meslek lisesi mezunları yetişmemiş bir şekilde mezun veriyor. Şirketler akademilerini kendi kuruyor. Sivil toplum kuruluşlarının meslek liselerine ve teknik eğitime önem vermesi gerekiyor. OSB'lerin dibine konut alanlarının sonradan gelmesi ve yerleşmesi önemli bir sorun. Nilüfer çayına Doğancı barajından su salınımı az ama buraya sanayiden kirlenmiş sular geliyor. Nilüfer çayı Marmara denizini kirlettiği için ekolojik olarak da sorun yaşıyor. Tablo 19 yetersiz, geliştirilmesi gerekmektedir. Düzensiz alanlardan bir tanesi de tarımsal ürün depolama altında kaçak ürün üretimi yapılması. Depolama alanlarında yoğun bir üretim yapılıyor. Buradaki üretimlerden çıkan atıkların zararları çok fazla. Kamuda bu konuda denetimlerin artırılması gerekmektedir. Teknolojiyi üretmiyoruz, kullanıyoruz. Fabrikalardaki sektör dağılımı rant ile ilişkili. Şehre yararlı firmalar yok. Lojistik konusunda yük taşımacılığında demiryolu ve denizyolu taşımacılığının artması gerekiyor. Şehiriçi ve şehirdışı trafiğinde alternatif bağlantı yolları yok. Büyük lojistik merkezlerin getirdiği karbon yükü, lojistik alanların akıllı olması, tekil sanayilerin de gelişmesi ihtiyacını ortaya çıkarıyor. Çevresel ve sosyal gerekliliği yerine getiren tekil sanayilere ihtiyaç var.
- Şehir içindeki OSB'ler şahıs parseli ve sanayi parsellerinin m2'si oldukça pahalı. Karma OSB'ye gelen yatırımcının katılımcı olabilmesi için yanıcı patlayıcı imalat yapmaması gerekiyor. Ruhsatları biz veriyoruz, çöplerini dahil biz topluyoruz. Lojistik olarak veya depolama olarak kullanacaklarını belirttiklerinde, ruhsat veremiyoruz. Bursa'da lojistik OSB bulunmuyor. Depolama tesisi olarak belirtilen yapılarda üretim yapılıyor. İmar barışı ile birlikte fabrikaların yapılaşmaları yasal hale geldi. Servis kullanımı olmadığı için özel araçların kullanımı çok olduğu için trafik problemi var. Tır park alanları bulunmuyor, sevkiyat bölgesi de yok. OSB kanununda lojistik ile ilgili maddeler olmadığı için yasal problemler yaşıyoruz.
- Düzensiz sanayi alanlarının kirlenici özelliği, göç, plansız yapılaşma, merkezi yerel kurumlar arasında koordinasyon eksikliği, ucuz arazi alanlarının iş verenler tarafından rant amaçlı kullanılması önemli sorunlar arasında. Alınıp yatırım amaçlı kullanılmadan bekletilmesi ve başka gibi durumlar arazi fiyatlarının artışına sebep oluyor. Altyapı ve üst yapılarının nasıl sağlanacağı konusunda plansız bir gelişme var.
- Ulaşım problemi var. Demiryolu eksikliği ve sanayiye entegre olmamış olması, yük ya da yolcu taşımacılığı konusunda gelişmemiş olması önemli bir sorun. Kentin nüfus artış hızı ile arazi yerleşimi ters orantılı. Sanayi alanları istihdamının alt gelir grubu için konut üretimi açısından planlanmamış durumda. Kentin ihtiyacı olarak gelişimin değerlendirilmemesi sorunu var. Sanayi ile ilişkilendirilebilecek konut alanları yok
- Plansız kentleşme, sanayinin şehir içinde kalması ile sonuçlanıyor. Nilüfer organize sanayinin şehrin içinde kalmasıyla çevresinde oturan kişiler rahatsız oluyor. Hava kirliliği konusunda partiküler kirlenici açısından

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

risiklerin bulunuyor. Geri dönüşüm oranı düşük, hammadde olarak tekstil ve otomotiv sektörü atıkları tekrar kullansa da evsel atıkların geri dönüşüm oranı az. Bu konuda denetim eksikliği var, ceza ve yaptırımlar yeterli değil. Bursa'da yeraltı suyu kaynakları az ve sanayi bölgelerinde yeraltı suyu kullanılıyor.

- Sanayi, yarattığı hava ve çevre kirliliği açısından yeteri kadar denetlenmiyor. Demiryollarının geliştirilmesi ihtiyacı var. Yenilenebilir enerji anlamında geliştirilmesi de gerekmekte. Yeterli kullanılmıyor, planlamanın yetersiz olması düzensiz gelişmeyi beraberinde getiriyor.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Kırsal Alanlar

Bursa'nın Kırsalından Yükselen Ses: Geleceğimizi Sahipleniyoruz!

Bursa'nın ruhunu şehrin geleceğinde etkili olacak olan kırsalda arayalım. Bugün kırsal alanlarımız büyük dönüşümler yaşıyor ve biz, bu dönüşümün yalnızca seyircisi değil, bizzat öznesi olmak zorundayız. Köylerimizi üreten bir güç olarak yeniden canlandırmak, geleneksel üretim biçiminin bilgisini muhafaza ederek ve teknolojinin sunduğu avantajları harmanlayarak yerel kültürümüzü ve doğal zenginliklerimizi geleceğe taşıma hedefine sınırsız bağlıyız. Kırsalın yalnızca tarım değil, yaşam kültürü olduğunu kabul ediyor, Bursa'nın köylerini kalkındırmanın tüm şehri yeniden diriltmek anlamına geldiğini savunuyoruz.

Elimizdeki gücün farkındayız: Bursa'nın köylerinde üretim kültürü güçlü ve çeşitlidir; verimli tarım topraklarıyla, geleneksel bilgi birikimini yeni kuşaklarla güçlü desteklerden faydalananak proje oluşturma kapasitesine sahibiz. Potansiyelimiz büyük, pazarımız yakın, ulaşımımız görece elverişli. Ancak bu güçlere rağmen gün geçtikçe zayıflayan bağlarımızı görmezden gelemeyiz. Genç nüfusumuz hızla köyü terk ediyor; kırsaldaki altyapı eksikliği, modern teknolojilerin kısıtlı kullanımı ve eğitim-üretim ilişkisindeki kopukluklar bu süreci hızlandırıyor. Geleneklerimiz unutulmaya yüz tutmuş, üretim biçimlerimiz ekonomik kaygılar yüzünden değersizleşmiş durumda. Kırsalımızı rant alanı olarak değil, refah ve huzurun buluşma noktası olarak kurgulamakta kararlıyız.

Şimdi birlikte hareket etmenin tam zamanı! Bursa'nın köyleri ancak kent ile kırsalın güçlü dayanışmasıyla ayağa kalkabilir; ne şehir kırsaldan bağımsız düşünülebilir ne de kırsal şehirden ayrı kalabilir. Gelin, kırsal alanlarımızı Bursa'nın ekonomik, toplumsal ve kültürel dönüşümünün merkezine taşıyalım. Köylerimizde başlayan değişim, aslında bütün kenti dönüştürür. El ele vererek Bursa'nın geleceğini köylerimizle yeniden yazalım. Biz birlikte güçlüyüz ve bunu ancak birlikte başarabiliriz!

**Uludağ'ın
Oluşturduğu
Ekosistem
Çeşitliliği**

**Kırsalın
Ekonomik
Çeşitliliği
ve Yüksek
Erişilebilirliği**

**Üretim
Pratikleri ile
Şekillenen
Kırsal Yerleşim
Kimliği**

Güçlü Yönler

**Sanayileşme
ve
Kentleşmenin
Kırsal Alanda
Oluşturduğu
Deformasyon**

**Tarımda
Karşılanamayan
Yapısal
İhtiyaçlar**

**Azalan ve
Yaşlanan
Nüfus**

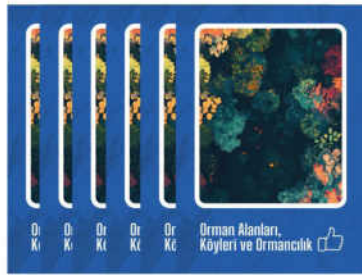
Zayıf Yönler

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

Uludağ'ın temiz su ve hava, endemik özellikleriyle ekosistem çeşitliliğini oluşturmaları

Kırsalın ekonomik çeşitliliği ve yüksek erişilebilirlik

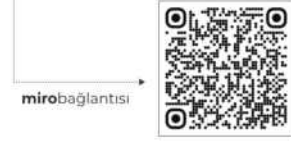
Üretim pratikleri ile şekillenen kırsal yerleşim kimliği

GÜÇLÜ YÖNLER

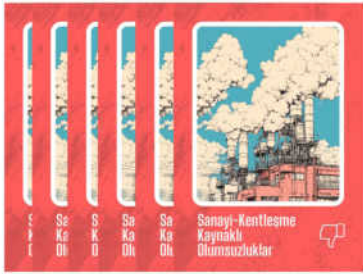

Kırsal Alanlar

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Kırsal Alanlar

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Dr. İnci ŞAHİN OLGUN, Doç. Dr. Merve ERSOY

BursaPlan: Gülşah GÖRGÜLÜ GÖRÜCÜ, Havanur DERTLİOĞLU

Katılımcılar:

Yasemin HATİPOĞLU - BEBKA

Efe BEŞLİ - TKDK BURSA İL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

Ayhan GÖNÜL - BBB RAYLI SİSTEMLER MÜD.

Meltem ÖZDEN - MARMARA BELEDİYELER BİRLİĞİ

Burak BOZ - DSİ 1. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Yalçın ÖZERDEM - DSİ 1. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Merve KORUK - BUSKİ

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Bölge planı birçok plana altlık oluşturması gereken bir plan. Kalkınma planını da biz hazırlıyoruz. Üç kol var. Bunlardan biri kırsal kalkınma. Kurumumuz bu kısma çok önem veriyor ve bizim de önem vermemizi istiyor. Devlet öncelikli olarak ele alınması gerektiğini söylüyor ve bizden bunu bekliyor. Biz de bu konuda program hazırlıyoruz. Biz konuda bütçe de hazırlıyoruz. Kurumlar arası beraber çalışmalıyız ki kırsal kalkınma konusunda daha güzel sonuçlar elde edebiliriz diye düşünüyorum. 26 tane kalkınma ajansı arasında Bursa burada çok önemli bir konumda. Bu konuda batıdaki ajanslara göre çok önemli bir potansiyelimiz var ve bizim bunu kullanmamız lazım. Bursa-Eskişehir-Bilecik çok önemli bir konumda. Bursa bu üç şehir açısından ise çok daha önemli. Biz kırsal kalkınma programını koyuyoruz. Ciddi bir tutarda bırakıyoruz.
- Genel olarak Türkiye genelinde güçlü ve zayıf var. Bursa'nın doğal olarak güçlü yönleri var. Bir tarafı deniz, bir tarafı tarih. Başka şehirlerde bunu bulmak çok zor. Bu nedenle birçok mahalle dağ ve tarih açısından ön plana geçiyor. İkinci olarak, lojistiğin ve ulaşımın güçlü olması da Bursa'nın güçlü yönü diyebilirim. Bursa'da 1060 mahalle var. Bizim için 697 mahalle var. Ama nüfus olarak yüzde onuna tekabül ediyor. Uludağ'da çok köy var. Orada bir sürü endemik bitki var. Sulu tarım yapılması için Bursa oldukça önemli. Konya'da su sıkıntısı var, onlara devletten birçok destek kısıtlama getiriliyor. Ama Bursa bu açıdan, sulu tarım yapılması açısından oldukça önemli. Ayrıca tüketim yapan nüfus için, ilin kendi kendine tarımsal ihtiyacını karşılayabiliyor olması güçlü yönlerinden. Topografik yapının ulaşım alternatifli hale gelmesi de güçlü bir yön diyebiliriz.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Belediye bütçesi büyük ve belediyedeki teknik personel daha nitelikli.
- Marmara denizi üzerinden bir bağlantı kurabiliriz. Her şey Bursa'dan geçiyor bir şekilde. Balıkesir'liyim, Balıkesir'liler için de bu böyle. Deniz, lojistik, diğer illerle bağlantısı güçlü.
- Bursa ciddi bir su potansiyeline sahip. Ciddi bir tarımsal arazi var. Bizim su potansiyelimiz Konya'dan daha fazla. Bunun en önemli nedeni Uludağ tabi ki. Yüksek su potansiyeli, tarımsal alanların fazlalığı ve doğa var.
- Bursa'nın suyu ve havası güzeldir. Bursa sudan ibarettir. Birçok şehirde bunu bulamazsınız. Kırsal tarım ve hayvancılık ile beslenir. Bu konuda su olmazsa olmaz. Orman varlığını da unutmamak gerekir. Ekonomik orman varlığı. Temiz suyun kaynağı da aslında ormanlar. Bugün Konya'da bunu bulamazsanız. Bu bizim için büyük bir avantaj. Türkiye'de en az siyasetin girdiği alan Orman Bakanlığı. Denetim büyük bir avantaj sağlamaktadır. Sadece Bursa için değil tüm teşkilat için geçerli.
- Ürün deseninin çeşitliliği ve yeni ürünlerin de bu desene katılması.
- Bursa'ya ilişkin kırsal alanların en güçlü yanı jeolojik yapının jeomorfolojiyi biçimlendirmesi ve Uludağ kütesidir. Bu kütle havzaları ve değişken iklim koşullarını oluşturarak aynı zamanda havzaların ve su rejimlerinin ekosistem verimini artırıyor. Ayrıca kütleden alüvyal toprak yapısının oluşması tarım alanlarının üretkenliğini doğurmakta.

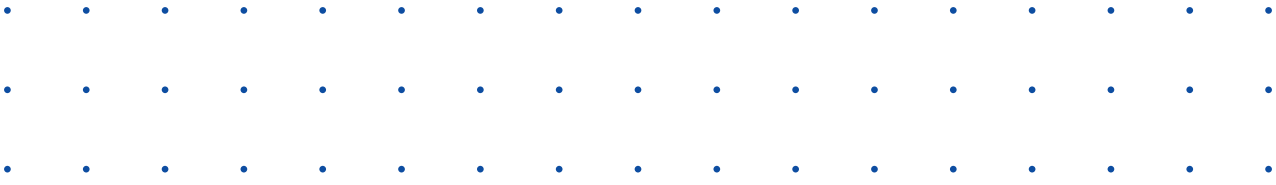
Bölüm II: Zayıf Yönler

- Bütçe yeteri kadar kullanılamıyor. Kırsal kalkınma ile ilgili gelen projelerde ciddi anlamda kalite düşüklüğü var. Biz belediyelerden projeler alıyoruz. Oysaki köylerden bu anlamda projeler almak istiyoruz. Proje sayısı çok düşük. Bu nedenle bütçe devlete geri gidiyor. Sonra diğer yıllarda Bursa'nın bütçesini devlet düşürmek istiyor. Kurumlar arası sinerji eksikliği var. Bu da ciddi problemler oluşturuyor. Kırsal alanlarda cazibe ve teşvik konusunda programlar oluşturulması gerekli.
- Ormanlık alanda bizde A tipi B tipi gibi şeyler var. Ama onlarda neler yapabileceği bellidir. Yani orman kanunu iyi bir kanundur ve kendi içinde iyi işler. İnsanların kullanılmayan arazilerini önce uyarıp sonra elinden alma konusunda arkadaşlarıma katılıyorum. Örneğin, siz süt hayvancılığı yapmak istiyorsunuz. Arazi fiyatları çok yüksek olması nedeniyle hayvancılık faaliyetleri gerçekleştiremiyorsunuz. Hayvancılık için gereksinim duyulan arazinin bütüncül işletim sistemini karşılayamama gibi bir sorun var. Bursa'da ihtisaslaşmış OSB'ler mevcut değil. Sanayileşme nedeniyle tarımsal alanların daralması ve kalanlarının fiyatlarının çok yüksek olması nedeniyle tarım ve hayvancılık faaliyetleri yapılamıyor. Her ilçe belediyesi farklı uygulamalar yapıyor.
- Süreç yavaş işliyor ve çok başlılık var.

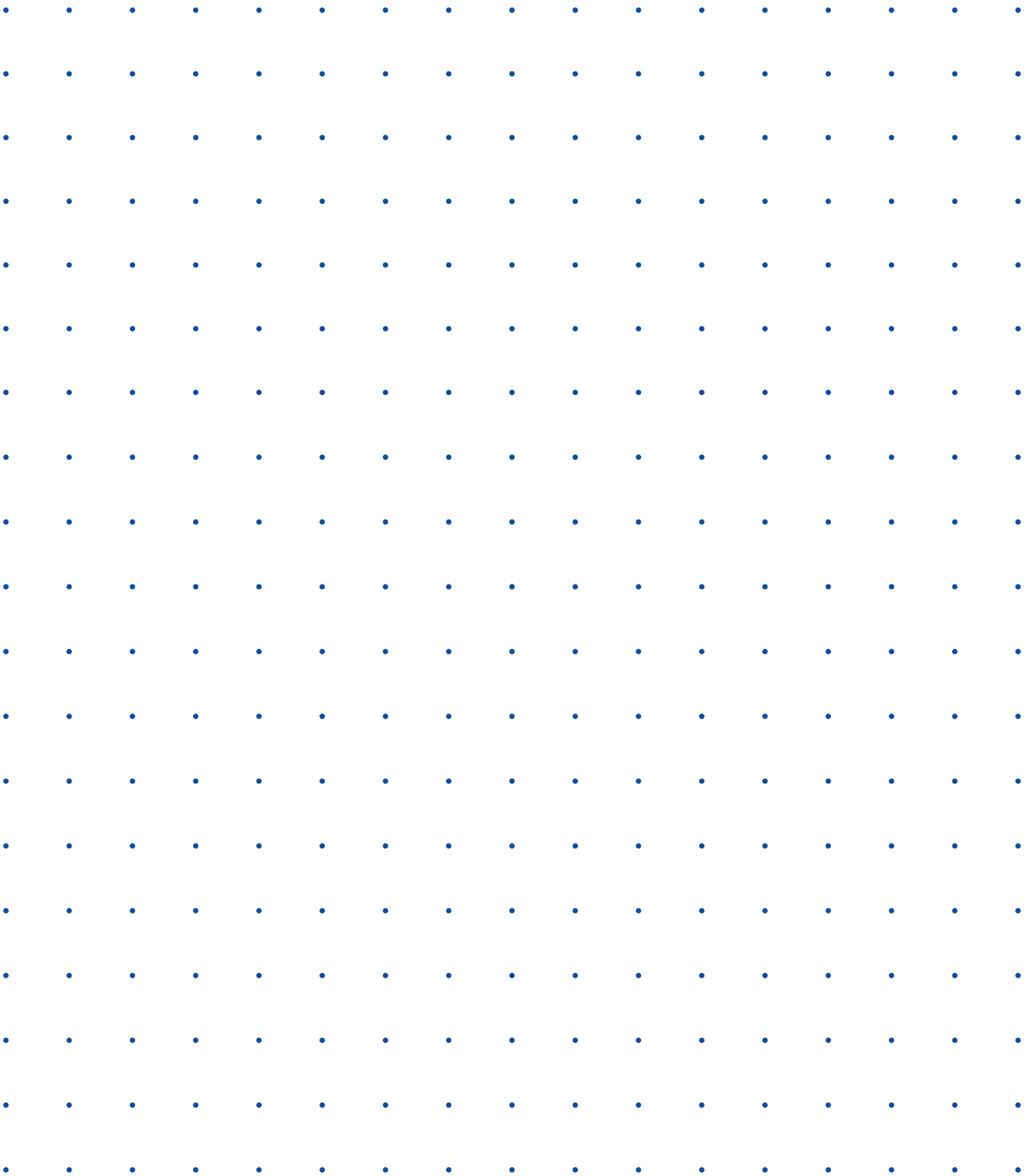

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Bursa batıya doğru geliyor. İmar planları düzgün yapılmadığı için yapılan çalışmalar zor oluyor. İmar planlarının ulaşımclarla beraber yapılmamasından kaynaklı sıkıntılar ortaya çıkıyor. Zayıf yönler ait iki önemli nokta var. Birincisi siyaset. Siyasetin tüm işlere katılması. Ulaşım ana planına bile karışanlar oldu. İkincisi ise denetimsizlik. Örneğin sulama yapılırken bile buna bakılmıyor. İmar planları sadece şehir merkezini kapsamıyor. Bizim imar planları tamamen ranta gidiyor. Kırsalında düzenlemesi lazım. Bazı köyler terk edilmiş ancak oralara yol yapılmaya çalışılıyor. Oysaki oradaki köyler taşınırsa maddi açıdan da kayıp yaşanmaz. Kırsal alanlardaki sanayi alanları yıkılmalı ve tarım alanları geri getirilmeli. Kırsal alanlar içindeki alternatif ulaşım tarım arazilerine zarar veriyor. Fizibilitenin iyi yapılması gerekli.
- Marmara denizinin sanayi yüzünden ölümü söz konusu. Atık suyun biyolojik atımına dönük devlet desteğinin alınamaması önemli bir eksiklik. Tarım alanında geri kazanım suyu az miktardaki. Sosyal altyapı gelişmesi iyi değil. Hizmetlerden uzak.
- Kırsal kalkınmayı desteklemek için barajlar göletler yapıyoruz. Buradaki eksik şu: Köylerde yaş oranı çok yüksek, gençler köye gitmiyor. Bu gençler köyden neden gidiyor buna bakılması gerekiyor. Köyde büyümüş insan bile köyde kalmak istemiyor. Demografik yapı nasıl değiştirilebilir, bunun düşünülmesi gerekli. Tarım hobiye döndü. Biz bir yatırım yapıyoruz. Baraj yapıyoruz. Sonra üç beş yıl sonra orası imara açılıyor. Bu nedenle planlar arasında senkronizasyon yok diyebiliriz. Kurumlar arasında bir iletişim yok. Sizin bir tarım araziniz var, oraya imar geldiyse siz de tarımı bırakıyorsunuz. Kent kır geçişlerinde tarımdan kopuş yaşanıyor. Gerekirse Osmanlı dönemindeki gibi kiralama sistemi getirilmesi gerekiyor. Ya uyarı yapılması lazım ya da uygulama yapmazsa başka birine verilmesi gerekiyor. Denetimlerin kişiye özgü olması önemli bir sorun. Siz bir ev yapıyorsunuz, başka biri de ev yapıyor. Sizin tanıdığınız varsa, siyasetten sizinki yıkılmıyor, diğer kişinin yıkılıyor. Kişiye özgü denetim farklılıkları var. Bir proje yapalım deniyor, ne yapalım? Düz bir arazi görüyorlar ama orası tarım arazisi. Ama önemli olan projeyi gerçekleştirmek. Hızlı tren projesini biz DSİ olarak ciddi bir tepkiyle dağlardan geçmesini sağladık. Bursa 'daki sanayi alanının da bu kadar çok olması su potansiyelinin fazla olması aslında. Bu konuda OSB'ler daha İç Anadolu'ya yapılabilir, su buradan oraya taşınabilir. Tarımda profesyonelleşmenin olmaması ve bunun için bir uygulama yapılmaması önemli bir sorun. DSİ olarak atılmış suların geri dönüştürülmesine yönelik bir çalışma yaptık (örnek: Batı OSB). Yer altı seviyeleri ciddi anlamda azaldı. Bu atık sular kullanıldığında örneğin barajdaki su daha farklı alanda kullanılabilir.
- Kırsaldaki yatırımlarda yetki karmaşası var. Güçlü bir irade yok. Çok başlılık var, çok seslilik var. İkincisi üç beş dönümlük arsa ifraz edilmek isteniyor. Birçok ile göre, Bursa'nın kırsal nüfusu oldukça fazla. Tarım arazisi ile nüfus arasında bir sıkıntı oluşuyor. Tarım arazilerinin parçalı yapısının ekonomik geliri karşılayamaması diyebiliriz.
- Köylerde gençlere yönelik teşvik yok. Kuraklık çok büyük bir sorun.
- Bursa kırsallarının baskın bir şekilde geri plana dönüşmesinin temel gerekçeleri kırsal yaşamın zorlukları ve insanın kentsel yaşamdan hedonizm ve haz temelli yaşam argümanlarıdır. Henüz Türkiye'de Orman Teşkilatı gibi bir Ziraat Teşkilatı'nın bulunmaması ve mülkiyet kavramının tarım arazilerinin efektif yönetilememesi

kırsal yaşamı ve kırsal üretkenliği azaltmaktadır. Buna ek olarak tarım alanlarının mekansal organizasyonu ve ürün deseninin haritasının bulunmaması muğlak ve örtük bir tarım sürecinin yönetilmesinde dezavantaj oluşturmaktadır.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Tarım

Bursa'nın Tarımı, Geleceğimizin Güvencesi

Bursa'nın bereketli topraklarında bir yol ayrımındayız. Elimizdeki muhteşem zenginlikleri ya koruyarak büyüteceğiz ya da geri dönülmez kayıplar yaşayacağız. Bugün, Bursa'nın tarım alanındaki eşsiz potansiyelini yeniden keşfediyor ve tarıma hak ettiği değeri geri kazandırmak için birlikte yola çıkıyoruz. Bizler, Bursa'da tarımı yeniden şehrin kalbine kazandırma idealini taşıyoruz. Ürün çeşitliliğiyle, su kaynaklarıyla, güçlü tarım ve gıda sanayi geleneğiyle Bursa'nın tarımsal kalkınmasının mümkün olduğuna inanıyoruz ve bu değişimi gerçekleştirmek için buradayız.

Tarım alanındaki eğitim ve araştırma potansiyelimiz, Bursa'nın geleceğini şekillendirecek en büyük gücümüzdür. Karacabey'den Yenişehir'e, İnegöl'den Orhangazi'ye dek zengin iklim ve doğa koşulları sayesinde tarımsal üretimde sayısız ürünü dünyaya sunuyoruz. Tarımsal kurum ve kuruluşlar, yüksek kapasiteli sulama altyapıları, tarım makinelerindeki üstünlüğümüz ve özel sektörde yakaladığımız başarı hikâyeleri bizlere gurur veriyor. Ancak önümüzde engellerimiz de var ve bu zenginliğe zarar veriyorlar. Tarımda gereken katma değeri yaratamıyor, üretim ve işleme tesisleri eksikliğinden ekonomimizin potansiyelini değerlendiremiyoruz. Birinci sınıf tarım arazilerini betonun soğuk yüzüne teslim ediyor, sosyo-ekonomik zorluklarla boğuşan kırsal genç nüfusumuzu tarımdan uzaklaştırıyoruz.

O halde haydi; Bursa'nın değerlerini korumak, bu bereketli topraklara yeniden hayat vermek için güçlerimizi birleştirelim. Hep birlikte eğitimden üretime, mekansal planlamadan uygulamaya ortaklaşa hareket edelim. Bursa'nın tarımsal mirasını geleceğe taşımak, gençleri toprağa döndürmek, verimlilik ve sürdürülebilirlik ekseninde çalışarak katma değer yaratmak için şimdi tam zamanı. Biz birlikte başarabiliriz. Bu, sadece bugünün meselesi değil; toprağın bereketini, Bursa'nın geleceğini, koruma ve kazanma mücadelesidir. Biz hazırız YEŞİL BURSA İÇİN, ya siz?

**Güçlü Eğitim
ve Araştırma
Altyapısı**

**Tarımsal Alan,
Doğal Kay-
nak ve İklim
Koşullarının
Zenginliği**

**Tarım ve Gıda
Sanayi Potansi-
yelinin Yüksek
Olması**

Güçlü Yönler

**Katma Değer
Üretim
Eksikliği**

**Tarım Arazi-
lerinin Amaç
Dışı Kullanımı
ve Tarımsal
OSB'lerin
Olmaması**

**Sosyo Ekono-
mik Sorunlar
ve Genç Nüfu-
sun Tarımdan
Uzaklaşması**

Zayıf Yönler

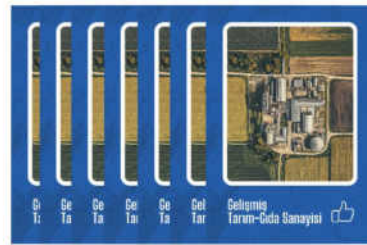

BURSA PLAN 2050

PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

Su Potansiyeli
Yüksekliği

Üniversitenin ve
Akademik Odaların
Güçlü Olması

Tarım ve gıda sanayi
potansiyelinin yüksek
olması

Tarımsal alan, doğal
kaynak ve iklim
koşullarının zenginliği

Tarımsal Alanların
Zenginliği

Yüksek Tarım Ürün
Çeşitliliği

GÜÇLÜ YÖNLER

Tarım

ZAYIFYÖNLER

Tarımsal Araştırma Enstitüsü Olmaması

Paydaş Kurumlar Arasındaki Koordinasyon Eksikliği

Tarımsal Üretimdeki Genç Nüfusun Azalması

Üretimde Planlamanın Olmaması

Tarımda mekansal planlama yapılmaması

Tarım ve gıda sektörü osbleri olmaması

Verimli tarım arazilerinin amaç dışı kullanılması

Bürokrasi ve İmar Sorunu

Kurumlar arası görev çakışması

Tarımsal Destekleme Kriterlerinin olmaması

en.zayıf.üç.yön

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanılması ve tarımsal OSB'lerin olmaması

Kırsaldaki sosyo ekonomik sorunlardan dolayı genç nüfusun tarımda uzaklaşması

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Şule TURHAN

BursaPlan: Esin KARAHAN, Fatih Enes AKSAKAL

Katılımcılar:

Haluk Ramazan AYDOĞAN - KARACABEY TARIM İŞLETMESİ

Ferit ENSAR GÜNER - TKDK BURSA İL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

Abdullah Tayyar DEMİR - TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Hakan ŞENOCAK - BTSO

Turgay ÇÖPOĞLU - DSİ 1. BÖLGE MÜD.

Ayşe KOZAN SÖNMEZ - İL TARIM VE ORMAN MÜD.

Uğur EKMEKÇİ - İL TARIM VE ORMAN MÜD.

Murat ALKAN - B.B.B HALK SAĞLIĞI VE SAĞLIKLI YAŞAM ŞUBE MÜD.

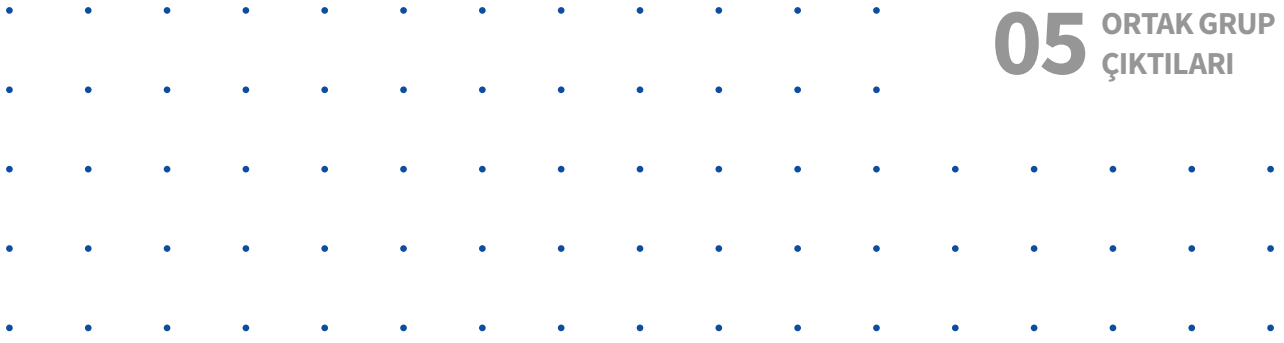
Erkan ALBAYRAK - B.B.B TARIMSAL HİZMETLER ŞUBE MÜD.

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Tigem'in 38 işletmesinin 17 tanesi Bursa'da. Tigem'in varlığı Bursa için en güçlü yön. Bursa bitki çeşitliliği açısından yağmur, rüzgar ve soğuk ile elinde büyük bir hazineye sahip. 90 bin dekar araziye sahip , fıstık çamı 6500 dekar, 1400 dekar badem tesisi dünyanın en kaliteli bademi, 3000 dekar ceviz tesisi 215 ton ceviz üretimi ile 2030 da 600 ton üzerine çıkarak bu alanda rekor kırma konusunda hedeflere sahip. 25 ton zeytin yağı alındı. Zeytin verimi Bursa açısından çok değerli. Yarış atı konusunda, Safkan Arap atı yetiştiriciliği çok önemli. Çoban köpeği, Kangal ve Akbaş üretiminde çok yüksek verime sahip.
- Türkiye'de 2 milyar Euro hibe dağıtıldı ve Bursa'da 451 proje hayata geçti. 45 proje de devam ediyor. 550 milyon TL hibe sağlandı. İPARD olarak sağlanıyor. Tarımsal işleme yönünde Türkiye'de hibe desteğinde ikinci sırada. Bursa'da ruhsatlı 160 adet soğuk hava deposu var ve 46 tanesinde TKDK'nin desteği var. Makine parkları desteği olarak TKDK Bursa'da hibe açısından Türkiye birincisi. Bursa ilinde tarımsal örgütlenme çok başarılı.
- Tohum üretimi bakımından Türkiye'de en önde gelen il Bursa. Karacabey, Yenişehir ve Mustafa Kemalpaşa ilçeleri öncelikli mısır ayçiçeği ve buğday. Tohum üretimi yüksek ürünler ihraç ediliyor. 5553 tohumculuk kanunu sürecine göre Tarım Bakanlığı ile birlikte Bursa Türkiye'de en güçlü il. Bursa da 35 milyon dolarlık

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

tohum ihracati yapıldı. Ziraat Mühendisleri Odası ve fakülte aktif çalışılmasa da diğer paydaşlarla ziraat mühendisleri odası ve fakülte olarak birlikte aktif olarak çalışmasından kaynaklı Bursa konusunda çok iyi. Ziraat Mühendisleri Odası hem öğrencilerle birlikte hem de 1500 üye ile birlikte aktif olarak çalışmakta.

- Fidan ve süs bitkileri görünmeyen bir güç olarak çok önemli. Yıllık üretimi 5000 bin ton olan ahududu böğürtlen, yaban mersini ve aronya katma değeri yüksek olan ürünler kategorisinde. Bunlarla alakalı soğuk hava depoları da yapılmakta, kapasite arttırılıyor. Bursa'nın konumu itibarıyla, ulaşımı kolay bir coğrafi konuma sahip. Tarım ürünlerinin işlenmesi konusunda başarılı firmaları var. Tarım fuarları yıllık olarak düzenleniyor.
- Sulama imkanı çok yüksek. Tarım alanlarının Bursa'da %70'i sulanabilir ve yer altı suları bakımından zengin olması Bursa için çok önemli bir avantaj.
- Tarımsal alanların yeterliliği, iklimsel özelliklere uyum, üç üniversite ve akademik odaların yeterli ve etkin olması, yerel yönetim ve kamu kurumlarının güçlü ve etkin olması Bursa için güçlü bir yan. Tarımsal özel sektörün yetkili olması ve tarımsal sulama altyapısının yüksek olması ve su havzası potansiyelinin yüksek olması da Bursa için güçlü yönler arasında.
- Değişik bir iklim yapısına sahip olması Bursa'nın ürün çeşitliliğine sahip olmasına neden oluyor. Alt yapı konusunda başarılı oluşu, sulama konusunda ve tarımsal araçların kullanımı konusunda Bursa avantajlı olarak görülebilir. Belediye olarak tarımsal planlama alanında, üreticilere sulama desteği sağlaması da güçlü yön olarak görülebilir. Su kaynaklarımızın fazlalığı, gölet ve baraj sayısının fazlalığı Bursa için avantajlı bir durum. Mera alanlarının fazlalığı da avantajlı yanlardan sayılabilir. TİGEM'in varlığı Bursa'yı diğer illerden avantajlı bir yere koyuyor. Su ürünlerinde de Bursa'da potansiyel bulunmakta.
- Özellikle meyve üretiminde, fidan ve meyvede çok önemli yere sahip, Türkiye'de ilk üçün içinde. Son yıllarda dondurulmuş yaban mersini, frambuaz ürünlerinin üretimi için fidan üretimi de Bursa iline ait. Adana Çukurova tropik iklim özelliklerine sahipken Bursa hem tropik hem de subtropik potansiyele sahip bir il. Tıbbi aromatik ve meyve sebze de önde olan bir il. Bursa tarım üzerine serpiştirilmiş bir sanayi şehri. Ürün çeşitliliği çok fazla. Hollanda'da dağıtılan çiçek tohumu Bursa'da üretilip ihraç ediliyor. Dağ ilçelerinde çiçek tohumu üretiliyor. Çiçek tohumu üretiminin kadın işgücüne katkısı var. Zeytin ve şeftali fidan üretiminde Türkiye'de birinci sırada. Orhangazi ilçesi zeytin fidanı üretiminde, İnegöl ve Gürsu meyve tohumu ve fidan üretiminde birinci sırada. Maddi anlamda büyük bir potansiyeli olan süs bitkisi ve meyve fidanı üretimi de gerçekleştirilmekte.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- 200 dekarlık bir bahçenin varlığı ile bölgeye uyum sağlamaya yönelik bitki dikimi yapılıyor. Bölgeye adapte

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

olan ürünlerin tespiti sağlanıyor. Bursada kivi denemelerde var ama deneme üniteleri kurularak ürün çeşitliliği sağlanabilmesi adına Ar-Ge desteklerinin sağlanması gerekiyor.

- Çiftçiler ve tarımsal üreticiler hantal bürokrasi ile karşılaşılıyor. Yerel yönetimler yetersiz ve olumsuz yaklaşım sergiliyor. İmar kanununun ilgili maddesinde, entegre olmayan tarımsal seralarda ilgili kurumlara sorulmadan ruhsat verilebilir denmekte. Bürokrasinin uzun sürmesinden kaynaklı çiftçiler yeterli destek alamıyor, bu da tarımsal amaçlı mekanların yapılmasını engelliyor. Yürürlükteki planda, tarım ve hayvancılıktaki maddeler uygulanamamakta. Yeni planda güncellemeler yapılarak daha fazla kullanılabilir hale getirilmeli.
- Bursa'daki 1. derecede verimli tarım arazilerinin konut alanlarına açılması olumsuz bir durum. Tarımsal amaçlı alınan ruhsatlar ile farklı amaçlı yapılar yapılması yine olumsuz bir durum oluşturuyor. Üretim plansızlığı var. Tarımsal girdi maliyetleri çok yüksek, kazanç düşük, kırsal mahallelerde sosyal donatılar yok. Sonucu olarak gençler köyleri terk ediyor.
- Tarımın prestijli olmaması, BTO gıda ve paketleme de akıllı tarım uygulamalarının tam olarak yapılmaması, eko tarım akademisinin olmaması, gıda üretim tesislerinin eksikliği, tarım ve gıda OSB olmaması, coğrafi işaretli ürün faaliyetlerinin yetersizliği, mekansal planlama eksikliği, hobi OSB eksikliği, mekan organizasyonunun eksikliği, organize ticaret bölgesinin eksikliği, hasat yapılan ürünlerin yakınlarına imar izni verilmesi, fuar merkezinin yetersizliği Bursa'nın tarım açısından zayıf yönleri arasında.
- Bursa ovadan oluşan bir bölge ve taban suyunun yüksek seviyede olması bitkilere zarar vermekte. 1950 yıllarda kanallar yapılmış fakat korunmaması bu durumu kötüleştirilmiş. Tarımsal üretim adı altında ruhsat alınmaya çalışılıyor ancak bu yapılar farklı amaçla kullanılıyor. Tarımsal amaçlı yapılan yapıların denetlenmemesi sorunu var. Drenaj sorunları ve yerleşimin ovaya inmesi de başka sorun alanları.
- Kurumlar arası koordinasyon eksikliği ve görev çakışması, mevzuat eksikliği ve destekleme kriterlerinin olmaması. Muhtarların tüzel kişiliğinin olmaması, ürün alımları konusunda eksiklik sağlıyor. Bursa tarımsal makine çöplüğüne dönmüş durumda.
- Destek kontrolsüzlüğü, ortak makine kullanım parklarının olmaması, tarımsal planlama üst kurulu olmaması ve yetkisinin yetersiz oluşu başka sorun alanları. Tarımsal sayım en son 2002'de yapıldı. Bu yıldan beri envanter çıkarma yapılmadı. Bursa'nın toprak haritaları güncel değil, bölgesel olarak yapılmış fakat Bursa il genelinde güncellemesi yapılmamış. Tarımsal desteklemenin kişi bazlı değil kurumsal yapılma ihtiyacı var. ÇKS oranının az olması, tarımsal göç sorunun bulunması köydeki genç nüfusun azalmasına ve girdi maliyetlerinin yükselmesine neden oluyor.
- Genç nüfusun tarımdan uzaklaşması teknoloji ve diğer olumlu yönlerin gelişmemesine sebep oluyor. İklim değişikliği Bursa'da tarımsal anlamda zayıf bir yön. Sanayi ve yerleşim baskısı ile tarım topraklarının kirlenmesi, su kaynaklarının verimsiz kullanılması, tarım konusunda eğitim eksikliği, teknoloji ve iletişim konularında kurumların organizasyon eksikliği diğer sorunlar arasında. ÇKS sistemine çiftçilerin kayıtlı olmaması da önemli bir sorun.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Ulaştırma

Bursa'nın Yolculuğu: Bağlantı Var, Ya Uyum?

Biz, Bursa'nın erişilebilirliğini ve zengin ulaşım seçeneklerini daha verimli bir geleceğe taşımanın mümkün olduğuna inanıyoruz. Kentimizin limanlarıyla, karayolu ağıyla ve planlanan demiryolu projeleriyle İstanbul-İzmir gibi ülkemizin can alıcı merkezlerini bağlayan bir ulaşım kavşağıyız. Konumumuzun getirdiği avantaj kentin ekonomik ve sosyal dinamiklerini beslerken, yürütülen ulaşım projeleri de bu değerleri destekliyor.

Evet, bizim Bursa'mız, ulaşım potansiyeli yüksek ve bağlantıları güçlü bir kent olarak dimdik ayakta duruyor. Ancak dostlar, gücümüzün farkına varırken, zaaflarımızla da yüzleşmeliyiz. Toplu taşıma sistemimizi ucuz, konforlu ve hızlı hale dönüştüremedik. Yaya ve bisiklet kullanımını ulaşımın bir parçası haline getiremedik, otomobile bağımlı hale geldik ve trafik çilesini günlük hayatımıza ortak ettik. Bütünleşik olmayan planlama süreçleri, bizi ulaşım türleri arasında doyurucu bağlantılardan mahrum bıraktı. Deniz, hava ve kara yollarımız var, ama onlar arasında etkili bir iletişim yok, yollar hep araçlara teslim. Bisiklet ve yayaların güvenliğini unutmuş durumdayız.

Bursa'nın güzide noktalarında ulaşım olanakları kısıtlı kalırken, plan dışı uygulamalar ile hızlı büyümenin girdabı hepimizi içine çekiyor. Şimdi artık yeni bir yol çizme zamanı! Gelin hep birlikte bütünleşmiş, sürdürülebilir ulaşımına sahip, insan ve çevre odaklı Bursa hayalimizi gerçeğe dönüştürelim. Hepimizin katıldığı, herkesin faydalandığı akıllı ve bütüncül ulaşım çözümleri için bir araya gelelim.

Gelin, bu dönüşümün kahramanı biz olalım! Bir kentin ulaşım sistemi, yalnız yönetimlerin değil, orada yaşayanların bilinçlenmesi ve farkındalığıyla çözülür. Güven, mutluluk, konfor ve afet zamanlarında bile erişilebilirliğin sağlandığı bir Bursa'yı beraber inşa edebiliriz ve etmeliyiz. Çünkü biz biliyoruz ki Bursa'nın ulaşım sistemini kurgulamak, geleceği de birlikte kurgulamaktır. Birlikte adım atalım, Bursa'mızı yaşanabilir ve erişilebilir bir kent haline hep beraber getirelim. Bu bizim mücadelemiz, hep birlikte başaracağız.

**Planlanan
Demiryolu
Projeleri**

**Denizyolu
Taşımacılık
Potansiyeli**

**Çekim
Merkezi ve
Kavşak Noktası**

Güçlü Yönler

**Plansız
Yayılma
Kaynaklı
Erişilebilirlik
ve Hareketlilik
Sorunları**

**Bütünleşik
Planlama
Eksikliği**

**Karayolu
Odaklı Ulaşım
Sisteminden
Kaynaklı So-
runlar**

Zayıf Yönler

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

GÜÇLÜ YÖNLER

mirobağlantısı

Kurumlar Arası
Eşgüdüm Eksikliği
(Veriye Ulaşım ve
Yönetim)

[illegible]

Toplantı Tutanağı

Ulaştırma

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00
Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak
Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Haluk GERÇEK
BursaPlan: Buse ŞANÖZ, Bilal BAL

Katılımcılar:
Ömür Arslan AKDENİZ - DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ BURSA-YENİŞEHİR HAVALİMANI MÜD.
Hafize YILDIZ - UTİKAD ULUSLARARASI TAŞIMACILIK VE LOJİSTİK HİZMET ÜRETENLERİ DERNEĞİ
Yasemin AYDI - UTİKAD ULUSLARARASI TAŞIMACILIK VE LOJİSTİK HİZMET ÜRETENLERİ DERNEĞİ
Selim Abdülkadir GÖZLER - BBB ULAŞIM DAİRE BAŞKANLIĞI ULAŞIM PLANLAMA ŞUBE MÜD.
Aslıhan UYAN YAVUZ - BBB ULAŞIM DAİRE BAŞKANLIĞI ULAŞIM PLANLAMA ŞUBE MÜD.
Aysun ÜNAL AYAS - TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI
Aysun ALTINOK - BTÜ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
Ayşe Asena SOLAK - KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 14. BÖLGE MÜD.
Mehmet TÖZÜN BİNGÖL - BBB GENEL SEKRETERLİK (ESKİ)
Ahmet ÇEĞİLLİ - BBB ULAŞIM DAİRE BAŞKANLIĞI ULAŞIM PLANLAMA ŞUBE MÜD.
Ayşegül KORKMAZ TAKIM - KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 14. BÖLGE MÜD.

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Ulaşımın Bursa bazında ciddi bir etkisi var. Tüm sektörleri etkileyen bir alan ve şehrin arz kısmının oluşmasında ciddi bir katkı sağlamakta. Ciddi bağlantı projeleri mevcut. Devlet demiryolu projelerinde ciddi bir ilerleme söz konusu son yıllarda.
- Karayolu trafiği oldukça planlı, raylı sistem projeleri de aynı şekilde. Bağlantı yollarımız oldukça iyi. Kent içi ulaşım yatırımları oldukça iyi durumda.
- Üç büyük liman terminalinin varlığı ve konteyner trafiğini yönetmek önemli yük. Oldukça güçlü bir konumda, İstanbul İzmir gibi önemli aksların bağlantısını kurmakta. Nakliye trafiğini de etkilemekte olan bu durum aynı zamanda gelişime açık bir ortam hazırlamakta.
- Deniz yolu ulaşımında Gemlik ve Mudanya limanları avantaj sağlamakta.
- Karayolları noktasında bir kesişim noktası niteliğinde. Otoyol bağlantıları şehre nefes aldırır durumda. Bu durum Ulaşılabilirlik noktasında ciddi bir avantaj sağladı. Şahsen ben de her yere daha rahat ulaşıyorum.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Lokasyon oldukça kıymetli. Liman bağlantısı da aynı şekilde. Turizmin etkin olması da ulaşımı destekleyici bir diğer unsur. Kamu idareleri ulaşım noktasında gerekli bir kadroya sahip ve bu durum ulaşımı destekler durumda. Kararlı bir yönetim söz konusu özetten ve bu bizi daha güçlü kılıyor.
- Lokasyonu ve erişilebilir olması oldukça önemli. Lokasyonun artışı olarak güçlü karayolu bağlantısı var, otoyol kullanımı oldukça nefes aldırır durumda kente. Büyük ölçekli bağlantılar oldukça rahatlatıcı durumda özetten. Bu durum şehir içi trafiğe bir alternatif sağlar durumda.
- Erişilebilir olması, karayolu bağlantılarının güçleniyor olması, kentsel büyümeyi güzel bir şekilde yönetiyor bu durumda. Çevre illere hızlı ulaşım da bir diğer avantaj. Ulaşım türlerindeki çeşitlilik de bir diğer güçlü yön. Hızlı tren projesi ve hava ulaşım projeleri de artı. Deniz ulaşımı da buna eşlik etmekte, raylı sistemlerin yayılım ağı da güçlü bir yön şeklinde karşımıza çıkmakta.
- Ulaşım konusunda lokasyon avantajı var. Havaalanı aktif oldu, demiryolu projesi gerçekleştirilmeye başlandı. Limanların varlığı da eklenince alternatif ulaşım ağı karşımıza çıkmakta.
- Otoyol varlığı şehre katkı sağlamakta. Şehre ekonomik olarak da katkı sağlamakta.
- Lokasyon güçlü durumda. Toplu taşıma anlamında lastik tekerlekli ve raylı sistemlerde ciddi bir yatırım var.
- Karacabey ve Yenişehir arasında planlanan projeler de var ve fikirler oldukça verimli durumda. BURULAŞ'a Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından bir yatırım söz konusu. Yenişehir Osmaneli arasında da çalışmalar hız kazanmış durumda. Bursa'nın denize ulaşımının arttırılması için de çalışmalar devam etmekte ve genç bir filomuz söz konusu. Karayollarında iki tane bölge müdürlüğü var diğer şehirlerden farklı olarak bu da yönetimi kolaylaştırmakta. Gebze Orhangazi yoluna oldukça ciddi bir yatırım söz konusu. Bursa Turanköy ayrımından Ankara'ya bir otoyol projesi söz konusu. Bu, Ankara devlet yoluna alternatif bir proje olmuş olacak. Bu da Bursa'nın kalkınması noktasında çok güçlü bir yan.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Trafik tıkanıklığı, otomobile bağımlılık, kentin hızlı yayılması gibi temel sorunlar mevcut ve bu durum erişilebilirliği engellemekte. Bursa bazında yetersiz otopark politikaları kenti otomobile maruz bırakmış durumda. Ulaşım yapılaşmayı tetikliyor. Bu da, ulaşım talebi arttırmakta. Çözülemez bir döngüye sokuyor durumu.
- Yabancı turistin, Bursa kapsamındaki dolaşımı kısıtlı durumda. Bursa üzerinden uçuş trafiğinde ciddi eksiklikler var. Büyük şehirlere erişim bu alanda oldukça kısıtlı ve bu durum turizm sektörünü etkiler durumda. Ulaşım hava alanında oldukça sıkıntılı. Ek seferler konulacaktı, konuldu ama yeterli değil. Tüm

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

şehirsel ihtiyaçlar tek bir yol ağında toplanmış durumda. Havalimanının yerinin planlanmasında da ciddi bir yanlışlık söz konusu. Yanlış planlamalar ulaşım yetersizliği ve ulaşımın pahalı oluşu söz konusu. Erişim de yetersiz durumda.

- Kent içi ulaşımında entegrasyon sağlanamıyor.
- İlçelerdeki ulaşım sıkıntısı öne çıkmakta. Yaz sezonunda özellikle turistik alanlar ve deniz kenarları ciddi bir yığılmaya maruz kalıyor. Demiryolu ulaşımında da yetersizlik söz konusu, limanlar noktasından bakıldığında. Bu da karayolu yetersizliği yaratıyor.
- Kavşaklar aynı zamanda bir zayıf yön Bursa için. Kentin trafiğinde tıkanmalar yaratabilmekte. Toplu taşıma sistemlerinin özellikle bütçe noktasında optimize edilmesi ihtiyacı var. Kar odaklı olmamalı. Tüm ana aksların Acemler örneğinde olduğu gibi tek bir noktaya bağlanıyor olması Bursa için bir sorun niteliğinde. Doğu Batı aksındaki ulaşım ağı, çok fazla yayılmış olan yerleşime, cevap veremediği bir noktadadır.
- Doğal eşikler Bursa'nın planlamasında engel niteliğinde. Ulaşım planlaması şehir planlaması ile birlikte gidemiyor ve bu durum bir diğer sorun. Toplu taşıma konusunda da eksiklik söz konusu.
- Kurumlar arası iletişimsiz ve eşgüdümsüzlük planlar ve kararlar noktasında sorun yaratmakta. İmar planlarının bütüncül olmaması ulaşım açısından sorun yaratmakta. Uyumlu bir planlama süresi olmuyor.
- Kent içi trafik yoğunluğu İstanbul ile yarışır durumda. Kaçış güzergahlarında sorun ve eksiklik söz konusu. Alternatif ulaşım türlerinin birbiri ile entegrasyonu yok. Kent içinde ise araca bağımlılık söz konusu oluyor ulaşım araçlarındaki bağlantısızlık sebebiyle. Örneğin bir bisiklet yolu güzergahı bile yok. Büyük tırlar şehir içerisinde bunların ayrıştırılması gerekmekte. Yeterli denetim söz konusu değil.
- Proje oluşturulması noktasında tüm analizlerin gerçekleştirildiği bir dönem oluyor ve bunun sonucunda Bursa için uygun alanlar bulamıyoruz. Güzergah çalışması noktasında çeşitli engeller fiziki olarak karşımıza çıkmakta. Otoyol kullanımındaki rahatlık diğer yollarda yok. Kalite de söz konusu değil. Kurumlardan olumlu görüşler alınamıyor ve süreçler uzamakta. Deprem konusunda ulaşım planlamasında eksiklikler söz konusu. Kavşak noktaları rahatlatılması ihtiyacı var, şu anda çok yoğun durumda. Yapılan konut projeleri şehrin ulaşımını tıkamış durumda. Bu da, olası bir afet durumunda sıkıntı yaşanmasını gündeme getirebilecek bir durum. Kavşak alt kollarının kapasitesinin dar olması da bir diğer sorun. Kamulaştırma maliyetleri proje yanlışlıkları sebebiyle kesintiye uğrar durumda. Planlar kapsamında alınmaması gereken kararlar alınmakta. Toplayıcı yol olmadan ticaret alanlarının varlığına izin veriliyor ve bu olmamalı.
- Ulaşım seçeneklerinin birbiri ile entegrasyonu oldukça önemli fakat eksiklik söz konusu. Havayolu ile bir demiryolu bağlantısının olmaması oldukça zayıf bir durum yaratmakta. İstanbul'a yakınlık olumlu gibi gözükse de değil çünkü bu turistin İstanbul'dan Bursa'ya geçişini engellemekte. Deprem bölgesi olması sebebiyle yardım ulaşması noktasında ciddi bir sıkıntı olacağını düşünüyorum çünkü alternatif güzergahlar söz konusu değil. Eski kent merkezinde özellikle yol ağları çok sıkışık durumda ve geçişler oldukça zor durumda.

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

- Ulaşım seçenekleri olsa da erişilebilirlik noktasında bir sıkıntı söz konusu. Toplu taşıma güzergahlarının planlanması gerekmekte. Bireysel araç ile daha kısa sürede gidilebilecek bir yol toplu taşıma ile çok fazla uzamakta. Otobüs duraklarında bekleme süresi de oldukça sıkıntılı bir durumda. Toplu taşıma sistemi çok fazla saçaklanmakta. Aktarmalar kontrollü değil ve konforu bozar nitelikte. Park-Et Devam-Et noktalarında da konforsuzluk söz konusu, buna da müdahale edilmesi gerekmekte. Kapasitesi düşük kavşaklar aynı şekilde bir sorun. Raylı sistem potansiyel olarak eksik durumda. Hatların mevcut sistemler ile bağlantısı eksik. Acil ulaşım yollarında eksikliklerin giderilmesi ve mevcut ana aksların ve köprülerin derhal güçlendirilmesi gerekmekte. Bu ciddi bir güçsüz yön.
- Bandırma Bursa YHT Hattı için inşaatlar devam etmekte. Ulaşımında hızlı konforlu ve ucuz ulaşması sağlanmalı. Bu şu anda söz konusu değil. Ankara'nın alınan üst ölçekli kararlara müdahale yetkisi var ve bunlar üstten kararlar oluyor. Bu da planların delinmesine sebep oluyor. İmar planlarındaki kararlar var olan trafik sorununu arttırır durumda. Rant hırsı bu durumu sıkıntıya sokmakta.

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

• • • • • • • • • • • • • • • •

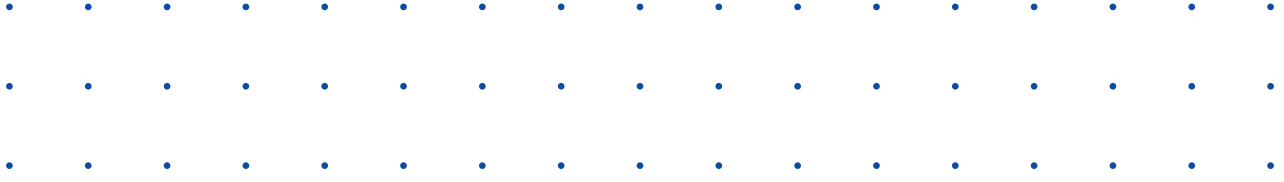

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Enerji Altyapısı ve Yenilenebilir Enerji

Bursa'nın Enerji Geleceği ve Sürdürülebilir Altyapı Çözümleri

Enerji talebinin yüksek, fosil enerji kaynaklarının sınırlı olduğu ve iklim değişikliği etkilerinin hissedildiği günümüzde toplumların enerji ile olan ilişkileri, kentlerin kaderini ve kimliklerini yeniden tanımlamaktadır. Bu bağlamda Bursa, yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji altyapısı alanında sahip olduğu imkanlar ile önemli sorumluluklar taşımaktadır. Şehrimiz, doğal ve coğrafi avantajlarını, gelişmiş sanayi altyapısını ve güçlü üretim kapasitesini etkin kullanarak Türkiye'nin sürdürülebilir enerji dönüşümündeki lider kentlerden biri yapmaktadır.

Ancak bizler, kentin mevcut potansiyelini harekete geçirme yönünde daha kararlı adımlar atılması gerektiğini vurguluyoruz. Bursa'nın enerji politikaları açısından sürdürülebilirliği yakalayabilmesi ve enerji dönüşümüne öncülük etmesi, kolektif bilincin yükseltilmesi ve stratejik karar mekanizmalarının güçlendirilmesiyle mümkündür. Bursa'nın zengin tarımsal kaynakları, güçlü sanayi altyapısı ve enerji üretimine elverişli coğrafyası, şehrimizin enerji dönüşümünde önemli avantajlar sağlamaktadır. Sanayi sektörünün yenilenebilir enerji üretimine olan yüksek ilgisine karşılık, mevcut altyapının iyileştirilmesine yönelik regülasyon ve imar planlarındaki eksiklikler, afet risklerine karşı hazırlıksız olması, gerçekleştirilecek dönüşümlerin önünde temel engeller olarak durmaktadır. Ayrıca paydaşlar arasında koordinasyonsuzluk ve kurumlar arası işbirliğinin zayıflığı, sürecin sürdürülebilir bir boyuta taşınmasını güçleştirmektedir.

Bizler, mevcut dezavantajları kabul ederek, Bursa'nın sorun ve ihtiyaçlarını bütüncül, akılcı ve akademik temeller üzerine kurulu çözümlerle aşması gerektiğine inanıyoruz. Kentin geleceği için, enerji altyapısı ve yenilenebilir enerji odaklı dönüşümün toplumun tüm kesimleri tarafından benimsenmesi hayati önem taşımaktadır. Kurumsal işbirliğinin geliştirilmesi, sivil toplumun aktif katılımı ve akademik birikimlerin karar süreçlerine entegrasyonu, Bursa'nın sürdürülebilir enerji dönüşümünü sağlamak adına ortak hedefimiz olmalıdır. Sürdürülebilir gelecek, ancak ortak bilince dayalı toplumsal bir sorumluluk anlayışıyla mümkün hale gelecektir. Başarı için birlikte hareket etmeli, gelecek kuşaklara daha temiz, yeşil ve sürdürülebilir bir Bursa bırakmayı öncelikli ve ortak hedefimiz haline getirmeliyiz.

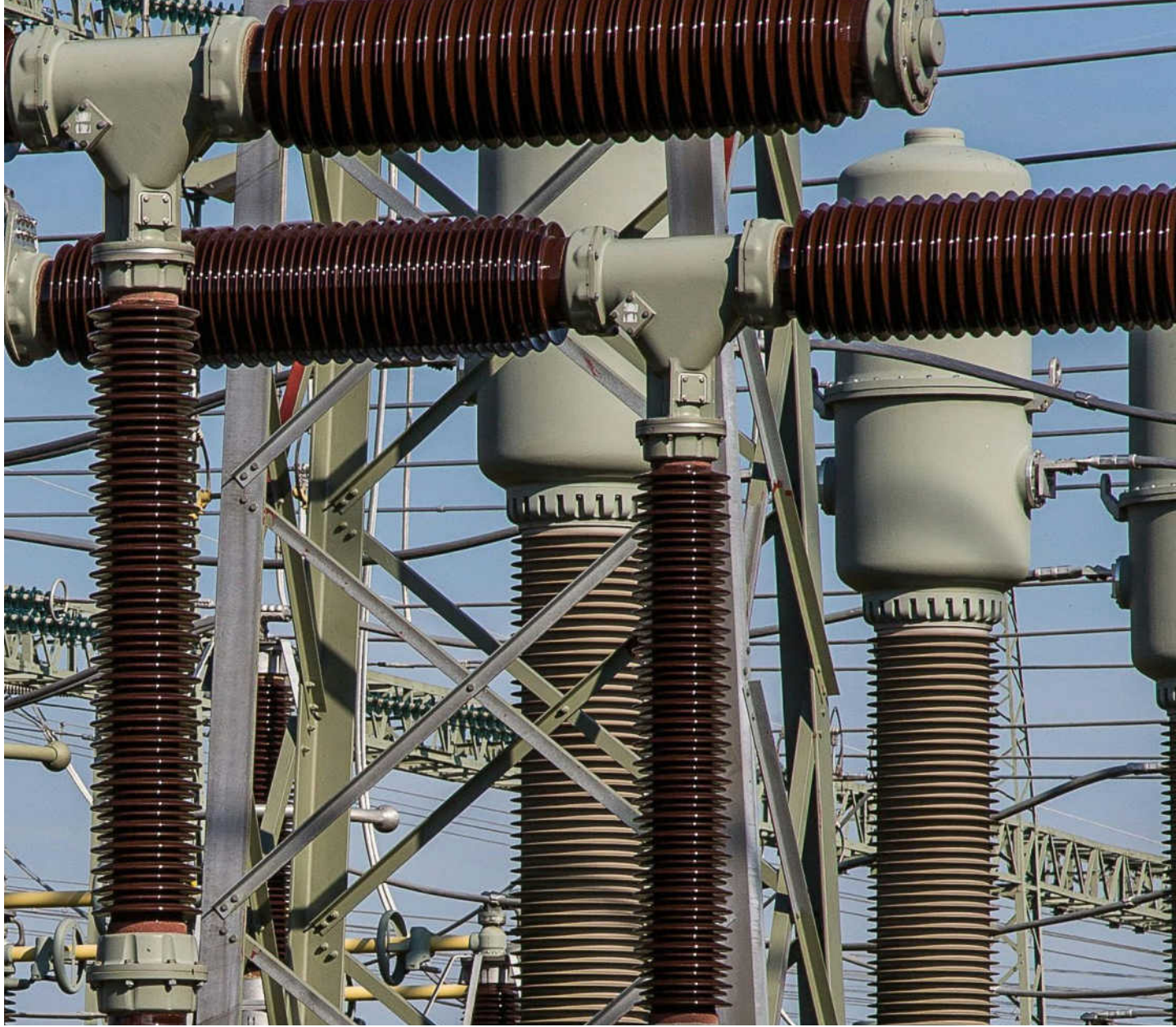
**Sanayi
Sektörünün Yeni-
lenebilir Enerji
Üretimine Olan
Yüksek İlgisi**

**Sanayi-Ticaret-
hane Yoğunluğu
ve Enerji
Verimliliği Po-
tansiyeli**

**Sanayi ve Nüfus
Yoğun Bölge**

Güçlü Yönler

**Üretim-
Tüketim Enerji
Dengesizliği**

**Enerji Altyapısının
İmar Planlarında
Yeterince
Değerlendirilmemesi**

**Karayolu Odaklı
Ulaşım Siste-
minden Kaynaklı
Sorunlar**

Zayıf Yönler

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

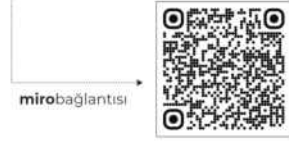

GÜÇLÜ YÖNLER

Enerji Altyapısı ve Yenilenebilir Enerji

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Enerji Altyapısı ve Yenilenebilir Enerji

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof.Dr.Bülent ORAL, Prof.Dr.Şafak SAĞLAM

BursaPlan: Ramazan ALTUN

Katılımcılar:

Sıtkı Ceyhun AYABAKAN - UEDAŞ

Mustafa ÖZARPA - UEDAŞ

Sami KÖSEHALİLOĞLU - UEDAŞ

Fırat KOCAMAN - BURSAGAZ

Duygu SÜRVEREN - BURSAGAZ

Erol DAĞLIOĞLU - BTO

Abdulkadir ŞENTÜRK - AKSA

Batuhan SARGIN - AKSA

Nurettin UŞAK - KESTEL OSB

Hamza Furkan KARLIK - BUSKİ

Murat DURMUŞ - BBB

Dursun Göktuğ DEMİRKIRAN - UEDAŞ

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Son kullanma teknik tarifesi kapsamında serbest tüketici sayısında artış yaşanmakta. Özellikle, yenilenebilir enerji talebinde artış gözlemlenmektedir.
- Son kaynak tedarik tarifesi kapsamında serbest tüketici sayısında artış var. Özellikle, yenilenebilir enerji talebinde artış gözlemlenmekte.
- Alternatif alanları kullanarak kesintileri gidermek mümkün olmaktadır. Dağıtım şirketleri kesintilere kısa sürede cevap vermektedir.
- Sanayi ve nüfus yoğunluğu yüksek olması ile birlikte karbon salınımı açısından avantajlı duruma geçiş olmaktadır.
- Sanayi ve nüfus yoğunluğu vardır.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Bursa'nın sanayi ve teknoloji şehri olması, kullanılmayan alanların var olması önemli bir güçlü yöndür.
- Sanayileşme oranının yüksek olması Bursa'nın önemli bir güçlü yönüdür.
- Sanayileşme oranı yüksektir. Nüfus yeterli sayıdadır.
- Bursa yenilenebilir enerji talebi yüksek bir ildir. Arazilerin fazla olması ve 17 osb bölgesi olması bir avantaj sağlamaktadır.
- Enerji potansiyeli fazladır.
- Enerji verimliliği potansiyeli yüksektir ve bu konuya önem verilmektedir.
- Bursa enerji potansiyeli hem üretimde hem de tüketimde yüksek bir ildir.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Trafo merkezi kapasitelerini yetersizliği, araç şarj istasyonlarının şebeke tarafından desteklenmemesi ve mevzuatlarının yetersizliği önemli zayıf yönler arasında.
- Trafo merkezi kapasitelerinin yetersizliği, araç şarj istasyonlarının şebeke tarafından desteklenmemesi ve mevzuatlarının yetersizliği Bura için önemli sorunlar.
- Trafo merkezi kapasitelerinin yetersizliği ve yeni planlarda ilave alanların ayrılmaması, trafo alanlarının nüfus yoğunluğuna göre yeniden planlanmaması, uzun vadeli planların yapılmaması, trafo alanlarına yönelik kamulaştırma sorunlarının çıkması, kurumların koordineli olarak çalışmaması, afetlere karşı yeteri kadar önlemlerin alınmaması, depreme yönelik altyapı alanlarının düzenlenmemesi Bursa'nın enerji altyapısı açısından önemli sorunları içerisinde.
- Bursa dışa bağıllık açısından dezavantajlı bir konumda.
- Bursa dışa bağıllık açısından dezavantajlı bir konumda.
- Arazi dağılımının dengesizliği, enerji açısından potansiyeli olan yerlerin uzak olması, enerji altyapısı olmaması nedeniyle santrallerin kurulamaması, büyük ölçekli altyapı tesisleri kurulurken yönetmelikler ve mevzuatlardan gelen kısıtlar, afetlere karşı alternatif enerji alanlarının oluşturulmaması önemli sorun alanları arasında yer alıyor.
- Enerji verimliliği açısından yoğunlaşma sistemlerinin yüksek olmaması Bursa'nın enerji altyapısı açısından önemli bir sorunu.

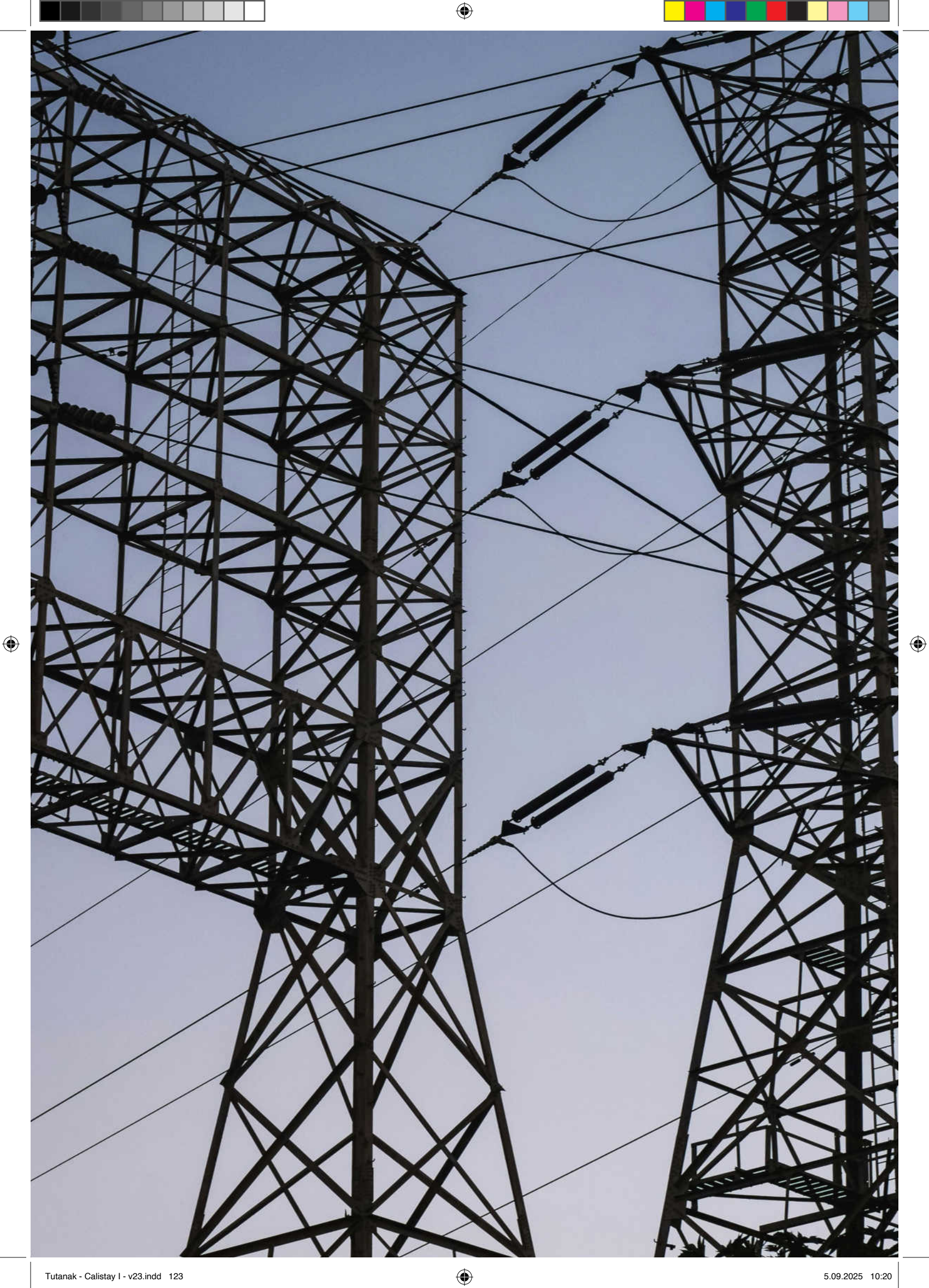

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Bursa deprem açısından dezavantajlı durumda.
- Bursa'nın OSB alanların küçük ve enerji üretimi açısından yetersiz
- Enerji verimliliğine fazla önem verilmiyor.
- Teknik kayıp oranları altyapı yetersizliğinden fazla.
- Altyapı eksikliği var. Yatırım süreçleri çok uzun sürüyor., Kentsel dönüşüm planlarından gelen ilave nüfusa yönelik altyapı alanları bırakılmıyor.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Yer Bilimleri

Başka Bursa Yok: Geleceğimizi Doğadan Yana, Yaşamdan Yana Kuralım!

Bizler, Bursa'nın eşsiz doğası, bereketli ovaları ve zengin su kaynakları için buradayız! Bu şehir, Uludağ'ın bağrından doğan suları, toprağın cömertliği ve eşsiz jeolojik mirasıyla hepimizi kendine hayran bırakıyor. Bereketli ovalarımız, güçlü yeraltı ve yerüstü kaynaklarımız, metalik, endüstriyel hammadde ve enerji kaynaklarımız var. En önemlisi bilimsel temelli deprem risk haritalarımız var! Jeolojik verilerin ayrıntılı biçimde bilinmesi, kaynakların bolluğu ve afet risklerinin farkındalığı bizim en büyük gücümüz. Bursa, doğanın bize sunduğu tüm bu güzellikleriyle aslında kendi içinde bir yaşam kaynağı!

Ama Bursa'ya dürüstçe bakalım; toprağına, suyuna, doğasına ne kadar sahip çıkıyoruz? Kirlettiğimiz sularımızla, baskı altında bıraktığımız zayıf zeminlerimizle kendi elimizle geleceğimizi riske atıyoruz. Verimli alüvyon ovalarımıza sanayi tesisleri kurduk ve hala yetersiz denetimle binalar inşa ediyoruz. Depreme dirençsiz yapı stoğumuz büyük bir risk, ama yapılaşma hızla devam ediyor. Plana esas jeolojik, jeofizik ve jeoteknik etütler yetersiz ve denetimler eksik. İçtiğimiz suyu kirlletiyoruz, zayıf zeminlerde artan yapılaşmayla birlikte yaşamı tehlikeye sokuyoruz. Sanayi bölgelerimizde kontrolsüz tüketilen yeraltısuları her geçen gün azalıyor. Oysa Bursa'nın bir başka alternatifi yok!

Bizler, artık başımızı kaldırıp Bursa'nın geleceğine bakma zamanının geldiğine inanıyoruz! Çünkü yeniden bir doğa, yeniden bir şehir yaratamayız. Geleceğimizi ancak birlikte ve kararlılıkla değiştirebiliriz. Kaynaklarımızı savunmak, doğamızı korumak, afet risklerini azaltmak için kurumlar arası iş birliği ve toplumsal farkındalıkla harekete geçelim. Bursa'nın doğasından ve yaşamından vazgeçmeyelim. Gücümüz birliğimizde, Bursa'ya sahip çıkmak hepimizin ortak sorumluluğu! Başka bir Bursa mümkün değil; başka Bursa yok!

**Güncel
Deprem
Tehlike
Haritasının Var
Olması**

**Yeraltı ve
Yerüstü
Sularının
Zenginliği**

**Jeolojik Açıdan
Hassas
Alanların
Bilinirliği**

Güçlü Yönler

**Alüvyon
Alanlardaki Su
Kirliliği Riski**

**Zayıf
Zeminlerde
Yapılaşma
Baskısı**

**Depreme
Dirençsiz Yapı
Stoğu**

Zayıf Yönler

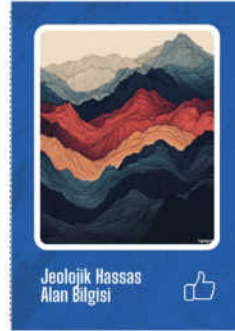
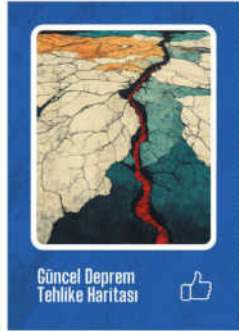

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

GÜÇLÜ YÖNLER

Yer Bilimleri

mirobağlantısı

ZAYIFYÖNLER

en.zayif.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Yer Bilimleri

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Remzi KARAGÜZEL, Prof. Dr. Haluk EYİDOĞAN

BursaPlan: Gözde AYDINOĞLU

Katılımcılar:

Kürşat VERAL - AFAD

Cenk ŞEKER - AFAD

Esat YILDIRIM - AFAD

Ayça SOYTÜRK - TMMOB JEOFİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI

Sebiha YILDIZALP - TMMOB JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI

Şeref GÜNDÜZ - YİKOB

Taner AYDIN - DSİ 1. BÖLGE MÜD.

Yiğit AYDIN - BUSKİ

Fazilet ALTINIŞIK - BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Pınar AYGÜN - BUSKİ

Atilla ADAL - TMMOB MİMARLAR ODASI

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Ovalık alan çok fazla, yeraltı suları zengin.
- Bursa'da kütle hareketleri açısından çığ, heyelan ve kaya düşmesi haritalarının hazırlanmış olması güçlü yön.
- Bursa'ya 2013 yılında geldim. Bursa'yı okul hayatımda da coğrafi konumu ve doğal güzellikleri nedeniyle biliyordum. Güçlü yönleri tarıma elverişli arazileri ve maden yatakları olması
- Kayalık bölgelerimiz var.
- Olaya sadece teknik bakarsak işin içinden çıkamayız. Sosyolojik temelden ele almalıyız. Bu çalışmalar açısından, çalıştayları hazırlamak çalışmanın kendisi oluyor. 2021'de Kastamonu'da sel oldu. Bursa dere yataklarındaki tüm yapıları tespit ettik. Büyükşehir bu sırada tüm verilere ulaşabilir, bu bir güçlü yan. Hemşeri dernekleri yapılanması var, çok güçlü. Bu yolla afet farkındalığı artırılmalı. Mevcut yerleşim alanları niteliksiz ve yapı stoğu zayıf olduğu için kolay yenilenip yerleştirilebilir.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Çok güzel bir şehir. Güneyde Uludağ, kuzeyde Katırlı dağları var. Yapılaşma dağ eteklerinde, ova tamamen açık. Kaynak suları çok güçlü.
- Her şehir insanlık yaşamı boyunca su yakınında yerleşti. Evliya Çelebi "Bursa sudan ibarettir." dedi. Su kaynakları çok fazla.
- 1999 depreminden sonra yönetmelik gereği Büyükşehirler de kuruldu. Bursa Büyükşehir Belediyesi çok duyarlıydı. Jeolojik açıdan her durumuyla biliniyor olması çok güçlü. 1999'dan sonra üniversitelerle bilimsel çalışmalar yürütüldü. Afete maruz alanlar belirlendi, sivilaşma haritaları, VS30 haritaları oluşturuldu. Üç ilçe için değil neredeyse tamamı için yerleşime uygunluk haritaları oluşturuldu. Bu çok önemli bir güçlü yön. Daha önce Bursa'yla ilgili çalışmalar çok azdı. Depremden sonra her türlü çalışma gerçekleştirildi. TÜBİTAK ile de çalışıldı. Farklı hocalarla ve farklı kurumlarla çalışıldı. Şimdi Japon bir ekiple çalışıyoruz. Yer bilimi çalışmaları üzerine bina envanteri gelecek, nerelerde ne kadar hasar olacağı hepsi belli. Bursa'nın en büyük şansı su potansiyeli. En büyük avantaj ise Uludağ. Parsel ölçeğinde yani binaların parsel ölçeğinde zemin etüt çalışmaları yapılıyor.
- Kaynak zenginliği çok güçlü yön ama iyi kullanılması lazım.
- Bursa'nın güçlü yanını göremiyorum.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Zeminin kötü olduğu bölgelerde çok yoğun yerleşme var. Çoğu kaçak yapı. Yapı stoğu kalitesiz. Yeni yapılan yerlerde de kat yükseklikleri fazla. Ovada ve yeraltı su seviyesi yüksek olan yerlerde hala yapı yapılıyor. Kontrol yeterli değil. 17 OSB'yi Bursa kaldırmıyor. Sanayi yeraltı suyunu çok kullanıyor, suya çok atık yapıyor. Dereler kirleniyor. Dere yataklarında taşkın koruma alanlarına kaçak ve ruhsatsız yapılar yapılıyor. Bunların temizlenmesi sıkıntı ve maliyetli. Heyelan riski yüksek olan bölgelerin yerleşime açılması konusunda baskı var. Parsel bazında etüt yapılıyor mu bilmiyoruz. Kırsal alanlarda da baskı var. Yerleşime uygunluk haritaları yapılma ihtiyacı var.
- 70 küsur afete maruz bölge kararımız var. Biz sayısallaştırıyoruz. İnegöl'de 30 küsur köy var ve tamamen heyelan kütlesi üzerinde. Bu köylerle ilgili yerleşime uygunluk haritaları oluşturulmalı ki ruhsat verilmesin. Özellikle alüvyon kalınlığı yüksek kırsal kesimlerde, harita olmayan yerlerde ruhsat veriliyor. VS30 haritaları yeterli olacak mı?
- Toplum olarak her şeyi 10 numara yapıyoruz ama uygulamıyoruz. Adıyaman'dan geldim 3 ay önce, Bursa'yı

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

çok tanımıyorum. Orada çok büyük bi deprem yaşadık. Göl nedeniyle çok ciddi bir sivilaşma oldu. Alüvyon yüksekliği ve sivilaşma riski Bursa'da da var. Kat yüksekliğine dikkat edilmiyor.

- Aktif fay hatları, depremsellik ve plansız kentleşme mevcut.
- Bursa'da gördüğüm şeydu; Marmara depremiyle güncellenen veriler var ancak bu makro çalışmalar ilçe belediyelerinde işlenirken 1000'lik mikro çalışmalar tüm belediyelerde yok. Daha henüz 1000'lik planlara işleyecek şekilde mikrobölgeleme çalışması yok. Sadece üç ilçede var diye biliyorum. En büyük belediye Osmangazi olmasına rağmen mikrobölgeleme bitmedi. Elimizde var olan zemin etütleri dahil olmak üzere lokal bazlı olan her çalışma bu 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planına aktarılmalı. Bakanlık yönetmeliğine rağmen yapılmış çalışma olmadığından, aktif fay hat sınırı bilinmesine rağmen planlara işlenmemiş. Bugüne kadar tüm kurumlarca yapılmış planlara işlenmemesi zayıf yön. Siyasilerin bu planlara doğrudan etki etmesini doğru bulmuyorum. Sanayi bölgelerinde yerel idarelerle iletişim kurulması gerekiyor. Zemin etüt denetimleri zayıf. Sanayi bölgelerindeki plan notlarına zemin etüt verileri dikte edilerek kesinlikle eklenmeli. Alüvyon bölgeler zayıf yön. Kurumlar arası anlayış ve entegrasyon olmalı.
- Afet bilinci zayıf. Sivil topluma görev düşüyor. Yerleşim alanları az. Marmara ölçeğinde bütüncül ele alınmıyor. Mikro çalışmalarda dere yataklarıyla ilgili çalışma yapıldı. Derelere atıksu dökülüyor. Kaçak yapıların kullanımı denetlenmeli. Derelerin bulunduğu yerlere yapı yapılıyor.
- Ovalar yeraltı suyu açısından çok kirlenici. Marmara'da olduğu için Bursa, sanayi özellikle ovalarda gelişmiş. Ancak tekstilin boyahane kısmı çok gelişmiş. Bursa'nın doğu tarafında boyahanelerin olduğu yerde yeraltı suyu kirliliği %75. Çok kirlili. Bursa ovası ve çayırköy ovaları yoğun yapılaşma ve sanayi ile birlikte hızlı nüfus artışı oluyor. Bu yapılaşma ovalara yayılım gösterdiği için sivilaşmaya olumsuz etki yapacak deprem riski olduğunda. Nüfusun hızlı artması dikey yapılaşma stoğu oluşturdu. Zemin etütleri nitelikli yapılmadı. Kazıklar ana kayaya kadar inemediğinden ciddi bir deprem riski var. Yapı stoğu 100 yıl içinde ne olacak? Ciddi risk. Kurumların uzun vizyonları geliştirmesi gerekli. Kestel'i geçince, üst kotlarda, dereden çıkan su içilebilir, Ankara yolunu geçince simsiyah su akıyor. Geçit'e gelince koku da ekleniyor. Güneydoğudaki suların temizliği güçlü yan iken, suyun kirlenmesiyle birlikte batıya gidildikçe, bu zayıf yöne dönüşüyor. Zemin şartları açısından istihdama uygun mu? Yaşam kalitesinin artması için zemin uygun mu?
- Su çok bol olduğu için sanırım değersizleşti. Kurumlarda çok çalışma var ancak bütünlük yok. Su yönetim problemimiz var, su problemimiz yok aslında. Çok kirlenici unsur var. Sanayi şehri olmamızdan dolayı sular baskı altında. Bursa'daki suyu dünyaya satıyoruz ama o kadar çok talep geliyor ki içme suyu sıkıntısı yaşayan köylerimiz hala var. DSİ ile entegre çalışıyoruz. Teşkilatlar yok. Eksikleri tespit edemiyoruz. Suyu kontrol altına alamıyoruz. Su yönetimi genel müdürlüğü kuruldu ama kurumlar arası iletişim zayıf.
- Problem suysa tek parça halinde ele alınmalı. Su yaşam kaynağı ile bu tüm kurumları çatı kaynağıyla bir araya gelerek halledilmeli. Her şey tek parça ele alınmalı. Kurumlar arası entegrasyon yok. Dünya artık su kütlelerini çalışıyor. Mikro detaylı bölgesel ihtiyaca yönelik çalışmalar olmalı. Birçok su fabrikasında Uludağ'ın resmi var ancak orada gösterilen köylerde su yok.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Doğal Yapı

Doğanın Çağrısı ile Yeşil Bursa'yı Yeniden Kazanalım!

Hepimiz Bursa'nın eşsiz doğası, bereketli ovaları, Uludağ'ın zirvesinden gelen temiz suyu ve havasının farkında olarak Bursa'nın geleceğinin toprağıyla, suyuyla, tarihiyle var olacağını biliyoruz. Ancak bugün görüyoruz ki, Uludağ Milli Parkı, Marmara Denizi, sulak alanlar, verimli ovalar, ormanlar, akarsular, meralar ve diğer eşsiz doğal değerler kirlilik, yapılaşma vekaynaklarının gereğinden fazla kullanımı gibi tehditler altında. Verimli ovalarımız gri beton ile örtülüyor, Nilüfer Çayı başta olmak üzere akarsularımız, sulak alanlarımız ve Marmara Denizi kirleniyor. Sanayileşme, düzensiz yapılaşma ve göç baskısıyla doğamız alarm veriyor! Sağlıklı bir çevrede yaşamak her insanın doğal hakkıdır diyerek sesimizi yükseltiyoruz.

Bursa'nın güçlü yanı verimli ve bereketli tarım arazilerinde, eşsiz biyolojik/ekosistem çeşitliliğinde ve uluslararası değere sahip sulak alanları ile su kaynaklarında saklıdır. Uludağ, tüm ihtişamıyla Bursa'ya hayat vermek için dimdik ayakta duruyor. Tarih, kültür ve doğal peyzajımız, bu kentin eşsiz kimliğini temsil ediyor. Fakat bunlara rağmen tablo hiç de mükemmel değil. Şehrimizin hayat kaynağı olan doğal kaynaklarına zarar veren plansız sanayileşme, düzensiz yapılaşma ve kontrolsüz göç ile Bursa'nın temiz suyu, havası, bereketli toprakları tehdit altında. Tarımsal alanlar betonun istilasına uğruyor, topraklarımız ve sularımız kirlilikle boğuşuyor, biyolojik çeşitlilik yok olma ile karşı karşıya. Marmara Denizi, müsilağ altında nefes almakta zorlanıyor.

Ama biz umutluyuz; çünkü doğasını seven, toprağına bağlı ve şehrine gönülden sahip çıkan bir toplumuz. Bursa'nın doğasını korumak ve yeşil kimliğini canlandırmak hepimizin ortak sorumluluğı. Bir araya gelirsek, birlikte hareket edersek başarılamayacak hiçbir şey yok! Gelin, toprağıımızın ve suyumuzun sesine kulak verelim, gelecek nesillere yemyeşil, sağlıklı ve sürdürülebilir bir Bursa armağan edelim. Bugün harekete geçelim; Bursa'ya yeniden hayat verelim! Biz doğasıyla barışık bir geleceğınBursa'daki tüm canlıların hayat hakkı olduğuna inanıyoruz; doğanın çağrısına kulak verelim, Bursa'nın yeşilini, mavisini ezmeden, kirlletmeden yaşam alanlarıyla ve iklimle barışık hale getirelim!

**Uluslararası
Önemde Sulak
Alanlar**

**Yüksek
Biyolojik
Çeşitlilik**

**Verimli Tarım
Ovaları**

Güçlü Yönler

**Toprak ve
Su Kirliliği
ile Tarım
Topraklarında
Yapılaşma
Baskısı**

**Kontrolsüz Göç
ve Nüfus Baskısı**

**Tarım
Topraklarında
Yapılaşma
Baskısı**

Zayıf Yönler

BURSA PLAN 2050

PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

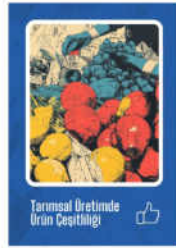
GÜÇLÜ YÖNLER

Uluslararası Önemde Sulak Alanlar

Farklı Lokal İklim Tipleri

Tarım Üretiminde Ürün Çeşitliliği

Geniş Orman Örtüsü

Yüksek Biyolojik Çeşitlilik

en.güçlü.üç.yön

Uluslararası Önemde Sulak Alanlar

Yüksek Biyolojik Çeşitlilik

Verimli Tarım Ovaları

Verimli Tarım Ovaları

Ko. Or. Kc. Or. Korunan Alan Orman Yüksekliği

Karasal-Donizel Habitat Çeşitliliği

Modern Teknik Kullanan Çiftçiler

GÜÇLÜ YÖNLER

Doğal Yapı ve Ekoloji

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Doğal Yapı

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Azime TEZER, Prof. Dr. Doğanay TOLUNAY, Doç. Dr. Gökhan ÖZSOY

BursaPlan: Dr. Zeynep TÜRKAY, Asiye Nur PİŞKİN

Katılımcılar:

Dr. Ferrin Ferda AŞIK - DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR BURSA 2. BÖLGE MÜD.

Dursun ÖZDOĞAN - TARIM VE ORMAN BAK. BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜD.

Ela BARUT - ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GM.

Av. Jülide Arıkan ÇETİN - BURSA BAROSU BAŞKANLIĞI, ÇEVRE VE KENT HUKUKU KOMİSYONU

Özlem GÜREL - TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI

Prof. Dr. Barış Bülent AŞIK - TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Caner GÖKBAYRAK - BURSA SU KOLEKTİFİ

Yunus TEKİN - ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MEKANSAL PLANLAMA GM.

Beyami UĞUR - BURSA VALİLİĞİ İL TARIM VE ORMAN MÜD. TARIMSAL ALTYAPI VE ARAZİ DEĞ. ŞB.

Akın BELGEN - BURSA İL TARIM VE ORMAN MÜD. BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ

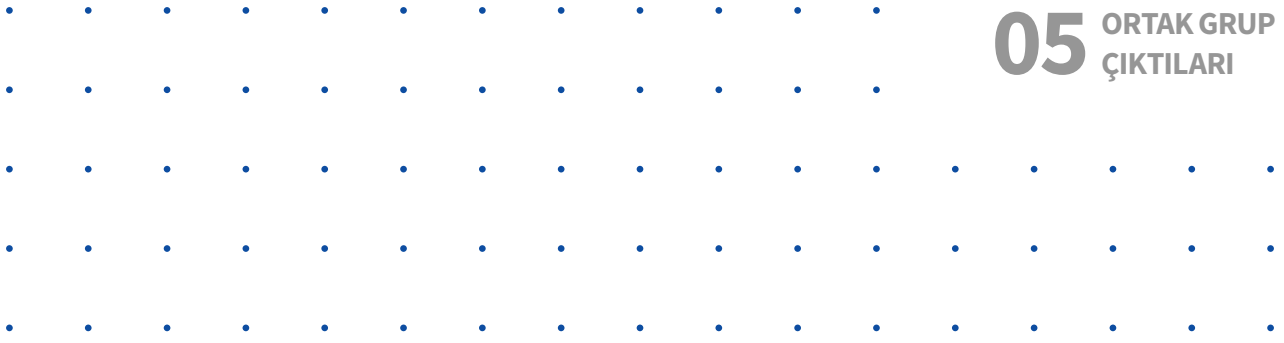
Av. Metin ÇİL - BURSA BAROSU BAŞKANLIĞI, ÇEVRE VE KENT HUKUKU KOMİSYONU

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Planlama aşaması ile ilgili katkı vermek istiyorum. ÇDP yapılırken genel hükümlerin belirlenmesi aşamasında kısıtlayıcı hükümlerin olması çok önemli. Eko-turizm ile ilgili parçacıl önerilerle karşılaşıyoruz. Üst ölçekli planlar ihtiyaçlara cevap verecek şekilde oluşturulmalı.
- Doğal kaynaklar (yer üstü ve yer altı) bakımından çok zengin bir şehir. Kültürel ve tarihi miras değeri çok yüksek. Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu olarak bu değerleri koruma yönündeyiz. Hukuki, cezai ve idari yönden bu konuda sorumluyuz. Katkılarımızı bu yönde sunmak istiyoruz.
- Çevre ve Kent Komisyonunda hukuki, cezai ve idari konularla ilgileniyoruz. Uludağ'daki su potansiyeli güçlü bir yan. Erikli ve Sırma gibi firmalar bu kaynakları kullanmaları gerektiğinden fazla kullanıyorlar. Bu konuyla mücadele ediyoruz. Turizm konusu ikinci konu. Uludağ Alan Başkanlığı'nın kurulması ile daha büyük bir karmaşa oluştu. Hukuk bile mücadele edemiyor. Uludağ, su ve turizm Bursa'nın en güçlü yönlerinden.
- Uludağ Bursa'nın en güçlü değeri. Bursa'nın iklimini, su kaynaklarını ve ovasını yaratan değeri. Milli Park olması ayrı bir güçlü değer. 2100 ha'lık alan bu alanın dışına çıkarılarak Alan Başkanlığı'na devredildi. Önce

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Alan Başkanlığı sınırları içerisindeki alan Milli Park içerisindeydi, sonrasında bu alan Milli Park statüsünden çıkarıldı. Bu konu ile ilgili davaların çoğu kazanılıyor. Bozulmuş alan 140 ha'lık alan, ancak 2100 ha'lık alan çıkarıldı. Burada endemik bitkiler ve hayvanlar vardır. Bu karar Milli Parklar kanununa muhalefettir. Bu konu ile ilgili bir dava da vardı ancak Anayasa Mahkemesi reddetti. Milli Park dışına çıkarılması ile ilgili dava devam etmekte. Alan Başkanlığı yolu ile Milli Park statüsü olan alanlarda yapılması yasak olan uygulamaları gerçekleştirmek isteniyor. Alan Başkanlığı kendi başına bir cumhuriyet gibi, ticari bir yaklaşım benimseniyor. Uludağ'ı korumak ve Alan Başkanlığı içerisindeki yerlerin Milli Park statüsündeymiş gibi plan yapılmasını öneriyoruz. Komisyon başkanının belirttiğine göre yine davalar açılabilir. İkinci güçlü yön ise tarım alanları. Bursa'nın tarım potansiyeli çok yüksek, su kaynaklarının varlığı ile birlikte bu potansiyel daha da artıyor. Bu planın gecikme sebebi, 2015 yılında yapılan plan çalışmasının kabul edilmemesi. Bu plan içerisinde olmayan sanayi bölgeleri yaratıldı Bursa içerisinde. İktidarın plansız yapılaşmaya yönelik bir tavrı var. Son 3,5 yılda üst-alt ölçek (1/1000, 1/5000) dahil Bursa'da çok fazla plan değişikliği yapıldı. Bursa'da su varlığı tarım ve sanayi için bir kaynak. Bu sebeple sanayileşme baskısı var. Tarım ile ilişkili ise kirlilik sorunu var. Kotiyak adında bir sanayi bölgesi yapılmak istendi, ama plan notları ile gerçekleştirilmedi. Şu anda 4 yeni sanayi bölgesi yapılması ile ilgili bir çalışma var ve bu plana ilk değişikliği belki bu konuda bakanlık yapacaktır. Denizin varlığı da ayrı bir güçlü yandır.

- Bursa ile ilgili olarak doğal kaynaklar, kültürel miras, tarım alanları, meralar, korunan alanların fazlalığı Bursa'nın güçlü yanları.
- Biyoçeşitlilik zenginliği, doğal peyzaj zenginliği, tarihsel ve kültürel zenginlikle birlikte Bursa'da "güzel kent kimliği" varlığı Bursa için güçlü yan olarak sayılabilir.
- Ben sucul biyoçeşitlilik ve balıkçılık ile ilgili görüşeceğim. Marmara Denizi'nde balıkçılık yaygın. Çeşitli etkenlerden dolayı müsilağ yaşandı, bunun balıkçılığa etkisi oldu.
- Gözden kaçan midye yetiştiriciliği konusu var. Özellikle müsilağ döneminde de önerilmiştir. Midyelerin denizi filtreleme özelliği bulunmakta. Bu filtrelemede müsilağa sebep olan fitoplanktonlar temizleniyor. Bursa son 2 yıl içerisinde midye yetiştiriciliği konusunda ilk üç il arasına girdi. Midye yetiştiriciliğinde midyeler bir arındırma sisteminden geçirildiği için gıda olarak tüketime uygun hale geliyor. Yem kullanılmıyor, çevre kirliliğine sebep olmuyor. Bursa yakın zamanda ilk ya da ikinci sırada olacak kapasitenin artması nedeniyle. Son iki üç aydır, tekrar müsilağı görmeye başladık. Bu sene aynı müsilağ olayını tekrar görme olasılığımız çok yüksek.
- Mustafa Sarı hoca dalış yaptı ve dipte de var olduğunu gördü. Başka balıkçılık anlamında ürün var mı?
- Marmara Denizi'nde kültür balıkçılığı sebep olacağı kirlilik sebebiyle yasaktır. Uluabat ve İznik korunan alan. Yalnızca var olan balıklar avlanıyor. Balıkçılık Kooperatifleri avcılık yapıyorlar.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Deniz çayırlarının olduğu alanlar var mı? Pina alanları da olabilir.
- Bursa'da yok ama başka bölgelerde iklim değişikliği ile mücadele için çalışmalar var. Biz de belirli alanlara ekim yapılması ile ilgili bir öneri sunacağız. Ancak dip yapısı ile ilgili bir altyapı yok. Diğer projelerin sonuçlarını bekliyoruz.
- Sizin örnek aldığınız projeler neredeydi?
- Balıkesir olabilir.
- Mar-çayır projesi (Mustafa Sarı) olmalı. Balıkesir'de olmalı.
- Bu projelerden olumlu sonuç çıkarsa biz de uygulamak isteriz. Bu uygulama için büyük bir bütçe gerekiyor. Kocaçay Deltası'nın doğu ve batısında avcılığın serbest olduğu alanlar var. O bölgede kaçak balıkçılığa engel olmak mümkün değil. Ceza yazılıyor ve tüm araç gerece el konuyor ancak yine yapılıyor.
- 2021-2024 yılları arasında hayalet ağların temizlenmesi projesi gerçekleştirildi ve halen devam etmektedir.
- Tarımsal sulamada kullanılacak su potansiyeli yüksek olsa da; bu su kirlidir. Mustafakemalpaşa bor açısından, Nilüfer Çayı'nda ise sanayi ve evsel kirlilik açısından kullanılamıyor. Hiç kullanılmaması gereken yeraltı suyu kullanılıyor. Yer üstü sularının bulunması bir potansiyel ama yine de Bursa "su zengini" olarak değerlendirilmemeli
- Su varlığı, biyoçeşitlilik varlığı Bursa'nın güçlü yanlarından.
- Yeni korunan alan öneriniz var mı? Armutlu Yarım Adası'na yönelik bir plan var mı?
- Henüz yok.
- Planda korunmaya değer alanları değerlendirebiliriz. Planda bu statüde olmayan alanları nasıl koruruz? Bursa'nın alanının ne kadarı tam olarak korunuyor?
- Bir takım bazı yönetmelik değişikliğine dair fikirler var. Genel Müdürlük sessiz. DKMP bakanlıktan özel bütçe ile ayrıldı. Kendi içerisinde farklı birimler şeklinde daire başkanlıkları oluşturuluyor. Yeni bir yapılanma söz konusu.
- Toprak Koruma Kurulu'nda tarım arazilerini koruma yönünde çalışıyoruz. Güçlü yan olarak kamu kurumlarında gelişmiş kadro ve uzman ile birlikte kurumsal hafıza varlığı, ildeki iki üniversite varlığı söylenebilir. Kurumlar arası iletişimde sorunlar var, bu sorunlar aşıldığı takdirde; kurumsal örgütlenme yönünün çok güçlü olduğu değerlendirilebilir. Burada DSI'den de bir temsilci olabilirdi. Şehirleşme ve sanayileşme baskısı var, su kaynaklarına yönelik baskı var. Kırsal yerleşmelere yönelik yönlendirme yapılamadığından bahsedildi. Kestane, defne varlığı, meraların varlığı güçlü yönlerden. Kestane zararlıları il genelinde yayılmış durumda. Bu zararlılara karşı dayanıklı türler üniversite tarafından geliştirilmeye çalışılıyor. Kestane konusunda bir iyileştirme söz konusu. Vatandaşın köylerden çekilmesi ile bu konuda

- • • • • • • • • • • • • • • •
- • • • • • • • • • • • • • • •
- • • • • • • • • • • • • • • •

çalışmakta zorlanıyoruz. Alan Başkanlığı faydalı mıdır, zararlı mıdır, sormak isterim. Gelibolu'da çok katkı sunduğu ile ilgili algım var.

- Bursa'daki hissiyat daha turizme yönelik bir yönetim benimseneceği yönünde.
- Güçlü yönler arasında Yalova'nın bitki yetiştiriciliği konusunda öncü olması sayılabilir mi, Bursa'yı da etkiler mi??
- Tabii ki olabilir. Bu konuda Bursa için de çalışmalarımız var.
- Bursa'da böyle bir alan belirlenebilir ÇDP kapsamında.
- Yoğun bir kırsal turizm baskısı var. Bu talebin karşılanabilmesi için kamu kurumları bu yönde kararlar verebiliyor. Gelişmenin de önünü kapatmamalıyız, ancak korumalıyız. Zeytincilik kanunu ve büyükova koruma alanları olmasa birçok şeyin önüne geçemeyiz. Sanayi alanları bu alanlar üzerinde baskı yaratıyor. Çok fazla ceza yazıyoruz, ancak uygulamalar devam ediyor.
- Bu baskıyı otellerin yaptığı yönünde bir kaygı var.
- Bursa su zengini değil.
- Bu göreceli bir kavram, ülkemiz geneli üzerinden değerlendirildiğinde Bursa yağış alan, yer üstü ve yer altı su kaynakları bulunan bir ilimiz. Ancak kullanımın yerleşme, sanayi ve tarım sektörlerine dağılışında sorunlar olabilir.
- İçme suyu sorununuz var. Suyu paketleyen firmalar suyu tüketiyorlar. Yaşam hakkını göz önünde bulundurmuyorlar. Bursa'da köylerde her köyün ancak kendine yetecek kadar merası var, kesinlikle fazla değil. Verimli olarak kullanılamıyor. Genelde belediyeler meraları farklı amaçlarla değerlendirmek istiyorlar, bu konunun yönetimi çok zor.
- Bursa'da yeni bir katı atık depolama alanı yeri belirlenmesi söz konusu. Katı atık depolama tesisinin yer seçimi konusu çok önemli. İleri biyolojik arıtma içeren arıtma tesisi yapılması söz konusu olacağı belirtiliyor.
- Bu alan muhtemelen ormandan olacak. Plan hazırlığı nedeniyle özellikle doğal yapı ve ekoloji grubunun da görüşünün alınması faydalı olur.
- Belediyeler Birliği toplantısı yapıldı. Arıtma tesisi alanı ile ilgili Tarım Bakanlığı ile sorun yaşadıklarını ve mülisilaj sorununun yaşandığı belirtildi. Meyve fidanı üretiminde Kestel öncü. Anaç ve çöğür üretiminde İnegöl öncü ilçeler.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Çevre kirliliği ve doğal alanların tahribatı çok yüksek. Biz dava açıyoruz ancak somut sonuç alamıyoruz. Orhaneli Termik Santrali, Çınarcık Barajı yanına açılacak olan maden ocakları gibi örnekleri verebilirim.

- • • • • • • • • • • • • • • •
- • • • • • • • • • • • • • • •

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Belediye bu konuda daha koruma odaklı bir yaklaşım benimsemiş durumda. Maden ocakları dağlık bölgelerde çok yaygın, termik santral de sorun.

- Göç konusunda bir yaklaşım benimsenmeli ve kontrol edilmeli, Bursa hızlı göç alıyor, bu önemli sorun Burada plan kararları ona yönelik olmalı ki alt ölçekli planlara yönelik davalar kazanılabilsin. Bursa'da diğer illere göre daha fazla işsizlik var, bunun için göç kontrol altına alınmalı.
- Bursa'nın en büyük sorunu göç. Bursa çok hızlı büyüyor. Bu hızlı büyüme de tüm sorunlarımızı yaratıyor. Bu göçün sebebi de sanayinin varlığı. Bursa'da 17 adet sanayi bölgesi var. Teknosab davası kazanılmasına rağmen o alan da yapıldı. Soğuksu Bölgesi'nde yeni bir sanayi bölgesi yapılması da söz konusu. Bu konu da davalık. Bursa'daki sanayi bölgesi sayısı tüm illerin çok üzerinde. 4 yeni sanayi alanının açılması söz konusu (17 tane var olanın yanı sıra). Göç ile birlikte tarım alanlarının işgali de söz konusu. Bursa Ovası çok ciddi anlamda talan edilmekte. 2019'a kadar olan ticari ve sanayi tesisler %105 fazlaştı (İmar barışından sonra). Yeni imar barışı beklentisi var. Bunun temel sebebi ise belediyeler. Belediyeler altyapı sağlıyorlar. Böylece bu alanlar rahatlıkla talan ediliyor. Ova içinde yapılan farklı büyüklüklerde tesisler var. Bu tesislerin atığı nereye gidiyor, kanalizasyonu nereye gidiyor belli değil. Düzensiz sanayileşme ve kaçak yapılaşma zayıf yönlerden. Sanayi bölgelerinde çok fazla tehlikeli madde kullanılıyor ve bu alanlar yerleşimlerle yan yana. Dolayısıyla deprem ya da selde bu alanların çok büyük sorun yaratacağını düşünüyoruz. Hatay'da limanda bir yangın çıktı, günlerce yandı ve burada da olabilir. Öncelikle belediyeler niteliksiz, düzensiz gelişen alanlara altyapı sağlamamalı.
- Ovalarda sanayi de, kaçak evler de kaçak.
- Bursa olarak Marmara Denizi'ne komşuyuz. Karada 2050 yılına yönelik kararlar alınacak ÇDP ile. Bütünleşik olarak deniz ile ilgili alınacak kararlar var. Denizin planlanması mevzumuz söz konusu. Bu konuyu da düşünmeliyiz. Deniz ile ilişkili kararların geliştirilmemesi sorunu zayıf yan.
- Otoyolun doğal alanları tahrip ettiğini söyleyebilirsiniz.
- Ulaşım sorununu söyleyebilirim. Yağmur suyu yönetiminin yapılmaması bir sorun. Kurakçıl peyzaj uygulamaları yapılmaması bir sorun.
- Daha genel olarak kurumlar arası iletişimsizlik konusu önemli bir sorun. Mevzuat var, çok konuda bu böyle. Fakat uygulama noktasında sıkıntı yaşıyoruz. Birden fazla kurum sorumlu olunca da sorun yaşanıyor. Belediyeler uygulama yapmayabiliyor. Mevzuatın gerektirdiklerini uygulamamız gerekir. Amacımız sürdürülebilirliği sağlamaksa mevzuatı uygulamalıyız. Korunan alanların geri planında bilimsel çalışmalar var.
- Mevzuatla tanımlanan uygulama izleniyor mu? Yani mevzuata uygunluk bir şekilde ölçülüyor mu?
- 2050 vizyonu olarak baktığımızda. Müsilaj sorunu, Nilüfer Çayı konusu söylenebilir. Tarım açısından su ürünleri ve müsilaja olumsuz etkileri bakımından çok önemli. Marmara Denizi'ndeki müsilaj sorunu devam

edecek gibi.

- Davalarda ÇED raporlarının hızlıca alınabilmesi, araya bürokrasinin girmesi bir sorun. Korunan alanların turizme açılması bir sorun. Kuyuların açılması bir sorun. Tarımsal kuyuların açılmasına bir sınır getirilmeli.
- Kurumlar arası iletişim sorunu bulunuyor. İzmir'deki kurumlar arası iletişim örneğin, Bursa'da yok. Araştırma kuruluşları, belediyeler entegre olarak çalışmalı. Kamu kurumları da dahil olmalı. Bir cezai uygulamaya gidiğinde zorlukla karşılaşıyor. Örneğin yıkım kararı alınıyor, bu tür uygulamalara personel gitmek istemiyor.

Kurumlar arası iletişim sorunu bulunuyor. İzmir’deki kurumlar arası iletişim örneğin, Bursa’da yok. Araştırma kuruluşları, belediyeler entegre olarak çalışmalı. Kamu kurumları da dahil olmalı. Bir cezai uygulamaya gidildiğinde zorlukla karşılaşıyor. Örneğin yıkım kararı alınıyor, bu tür uygulamalara personel gitmek istemiyor.

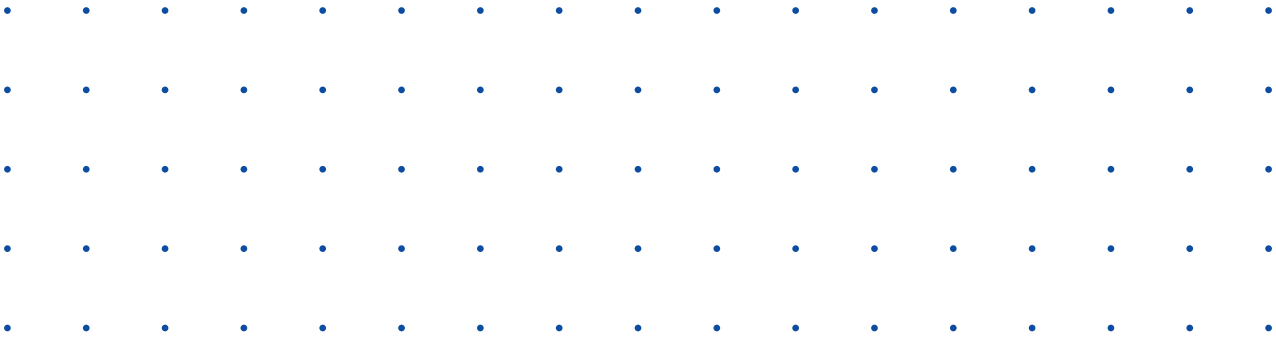

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Tarihi ve Kültürel Değerler

Bursa'nın Mirasına Sahip Çıkıyoruz!

Bir şehri anlamak için sokaklarında dolaşmak yetmez; mirasına dokunmak, hikâyelerini yaşatmak gerekir. Biz Bursa'nın eşsiz hafızasını koruma ve geleceğe taşıma sorumluluğunu üstleniyoruz! Osmanlı'nın ilk başkenti Bursa'nın UNESCO Dünya Miras listesine kayıtlı üstün evrensel değerleriyle gurur duyuyoruz. Çok katmanlı kültürel dokusuyla, Neolitik dönemden Bizans'a, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e kadar farklı medeniyetlerin izlerini taşıyor, tarihi hanlarından eski mahallelerine kadar şehri kuşatan çeşitliliği hissediyoruz. Bursa; ipekçiliği ile, çiniciliği ile, Karagöz ve Hacivat'ı ile, çarşı-han- hamam kültürü ile hem somut hem de somut olmayan zengin kültürel mirasını tüm görkemiyle yaşıyor. Üniversiteleri, güçlü vakıf kültürü ve kurumsal altyapısıyla tarihini belgeleme ve koruma konusunda örnek oluyor. Tüm bu değerler Bursa'yı benzersiz kılarken aynı zamanda bizim de ortak zenginliğimizi oluşturuyor.

Ancak gerçekçi olalım; Bursa'nın zenginliklerini yeterince koruyup yaşatamadığımız noktalar da var. Tarihi kent dokularındaki karmaşık ve parçalanmış mülkiyet yapısı, sit bölgelerinde güncelliğini yitirmiş koruma planları, plansız yapılaşma ve bozulmalar kültürel dokumuza zarar veriyor. Ayrıca Yeşil ve Su Şehri Bursa'nın termal kaynakları da verimsiz ve kontrolsüz şekilde tüketiliyor. Bursa'nın kültürel mirası, gelişme baskısına rağmen bakımsızlık ve denetimsizlik tehdidiyle mücadele ediyor. Finansmanın yetersizliği ve bütüncül planlama eksikliği sebebiyle pek çok değerimiz özünü kaybetme tehlikesi yaşıyor. Ulu Cami'den Kozahan'a, İznik'ten Gölyazı'ya eşsiz alanlarımız, yetkilerin bölünmüşlüğü, zayıf işbirliği ve farkındalık eksikliği nedeniyle hak ettiği değeri bulamıyor.

Şimdi, Bursa'nın sesine kulak verme zamanıdır! Bu eşsiz mirası birlikte koruyalım, birlikte yaşatalım. Yerel yönetimlerden kurumlara, akademiden sivil inisiyatife kadar herkesi güç birliğine çağırıyoruz. Bursa'nın hikâyesini birlikte keşfedelim, ortak mirasımızı çağdaş yaklaşımlarla geleceğe hep birlikte taşıyalım! Haydi Bursa! Tarihi ve kültürel değerlerine sahip çık! Başka Bursa yok; şimdi harekete geçme vakti!

**Osmanlı'nın
İlk Başkenti
Olarak
UNESCO Mirası**

**Çok Katmanlı
Kültürel Doku**

**Zengin Somut
Olmayan Miras**

Güçlü Yönler

**Koruma
Uygulamaları
ve Bakım
Eksikliği, Koru-
ma ve Denetim
Zorlukları**

**Kentsel Sitler-
de Özgünlük ve
Bütünlük**

**Miras Koruma-
da Finansman
Yetersizliği**

Zayıf Yönler

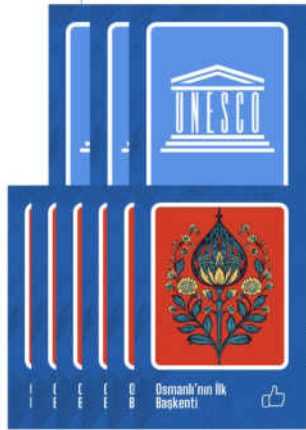

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

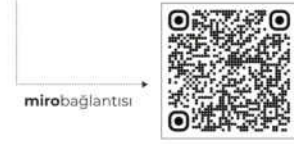

GÜÇLÜ YÖNLER

Tarihi ve Kültürel Değerler

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Tarihi ve Kültürel Değerler

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00

Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak

Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Turgay Kerem KORAMAZ, Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN

BursaPlan: Müge GÜRSOY GÜLER

Katılımcılar:

Özcan KIZILAY - BURSA VAKIFLAR BÖLGE MÜD.

Safa KARGI - BURSA VAKIFLAR BÖLGE MÜD.

Funda DEMİRDAĞ ATILLA - BBB TARİHİ KÜLTÜREL MİRAS ŞUBE MÜD.

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Devrim AKSOYAK - UTMK SOMUT KÜLTÜREL MİRAS İHTİSAS KOMİTESİ

Begüm SAĞIR - BURSA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU MÜD.

Gözde KIRCAL - BURSA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU MÜD.

Beste GÜZEL - BURSA ALAN BAŞKANLIĞI

Prof. Dr. Miray GÜR - BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Eski eserlerin bir çoğu vakıflarda. Eski eserlerin planlara işlenmiş olması olumlu ancak daha tescillenmemiş eserler var gördüğümüz kadarıyla. Diğer iller daha zayıf ancak Büyükşehir olması sebebiyle Bursa daha ileri seviyede. Bursa ekip olarak da daha güçlü.. Özellikle vakıf eserlerinin planlara işlenmiş olması, koruma gündemine dahil edilmesi güçlü yönleri.
- Vakıflar mülkiyetinde mi eserler? Devlet kontrolünde olması artı değer sağlıyor
- %70 i Bursa'da devlet mülkiyetindedir.
- Türkiye genelinde Bursa'daki vakıf sistemi güçlü.
- İstanbul, Bursa, Edirne de vakıf yönünden güçlü iller arasında.
- Aslında Bursa'da çok sayıda tarihi ve kültürel değer var ancak merkezde toplanmış. Rota geliştirilebilir, aralarında ağ kurulabilir, bir tema oluşturularak bağlantı kurulabilir. Trafik açısından zorlayıcı ancak düzenlenebilir.
- Özellikle turizm ve tanıtım rotası oluşturulabilir.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Çok katmanlı, Türk- İslam arkeolojisi açısından, Melekler Kilisesi var. Türkiye de öncül tespit işlemlerinin yapıldığı bir yer Bursa. İznik çok sürprizli. 1960'larda tespit yapılmaya başlanmış, 1977 yılında ilk tesciller yapılmaya başlanmış.
- Çok katmanlı olduğunu biliyoruz.
- Bursa'da üniversite okumaya geldim. Beni ziyarete gelen arkadaşımı Bursa'da diğerlerinden farklı kılan ne diye sorduğumda, kırsal kültürel değerler, arkeolojik alan, endüstriyel miras, üretim kültürü çok fazla, hem ipekçilik hem de çinicilik açısından. Manevi kültürü gelişmiş bir ilimiz. Gezeceğiniz alanın konseptine göre herkesi besleyecek kültür var, çeşitlilik potansiyeli var Bursa'nın.
- Su yapıları, inanç yapıları farklı konsept oluşturulabilir.
- Sıcak su kaynakları da önemli potansiyel oluşturmaktadır.
- Dünya mirası olduktan sonra UNESCO alan başkanlığı çalışmaları var. Bunun sürdürülebilir şekilde devam etmesi güçlü bir yönü. Somut olmayan kültürel miras öğelerimiz var. Kurulda aynı şekilde biz de benzer çalışmalara başladık. Dijital anlamda belgelenmesi için çalışıyoruz. Tarihi Kent Araştırmaları Şube Müdürlüğü'nün kurulması dijitalleştirme açısından önemli.
- Bizdeki dijital arşiv yetersiz. Tüm tescilliler değil ancak çoğu tescil fişleri dijitalleştirildi. Bakanlığın başlattığı sistemle dijitalleştirme başladı.
- Tahribatı önlemek, yaşamasını sağlamak gerek. Bir o kadar da o mirasın belge değeri var. Biz önemini biliyoruz ancak gelecek nesillere bu bilginin aktarılması çok önemli.
- Bursa'da KUDEP kurulması da bir avantaj. O zaman yerel yönetimde de bilgiler olacak.
- Her geçen gün arkeolojik ve kentsel site dayalı olabilecek tescillerin artması çok önemli. Dijital verilerin de olması önemli.
- Dijitalleşme çabalarıyla birlikte, eskiye nazaran daha kolay bilgiye ulaşıyoruz.
- Sivil mimarlık örneği açısından da güçlü, o kadar çok somut olmayan kültürel miras var ki. Hem somut hem de somut olmayan kültürel miras çok fazla. Bıçak ve çini gibi, ipek ve havlu bunların arasında sayılabilir. Somut olmayan kültür mirası taşınmaz kültür varlıklarının izinde de okunuyor: Çarşısı, arastası, kozaklıklar. İzini sürüyoruz somut olmayan mirasın.

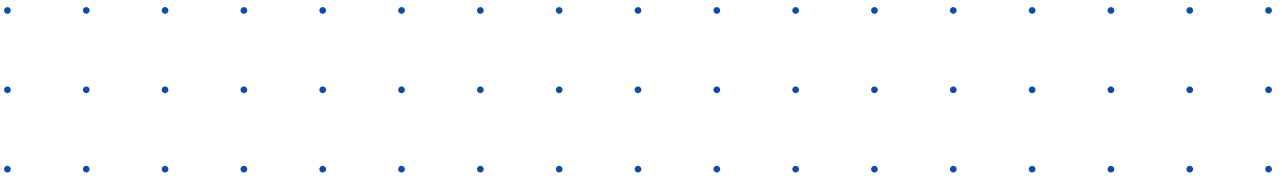

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Karagöz anıtı tescilli.
- Strasburg-Türk misyon binaları, yapısında çiniyi kullanması somut olmayan kültürel mirasımız.
- Bursa'nın somut olmayan kültür mirası, tüm ulusa ve tüm dünyanın ortak mirasını oluşturacak düzeye sahip.
- Somut olmayan kültür mirasları gündelik hayattaki karşılığı yeni nesilde de devam ediyor.
- Güçlü değer olarak, halkın yerel değerlere sahip çıkması önemli bir güçlü yön. Ayrıca gündelik hayattaki gelenekler çarşı kültürünü de etkiliyor.
- Somut kültürel mirasla birlikte somut olmayan mirasın birlikte değerlendirilmesi ve diğer masalarla birlikte bir arada değerlendirilmesi gerekiyor. Alan başkanlığının hem bakanlık hem de büyükşehir belediyesiyle uyumlu ve bir adada çalışıyor olması çok önemli.
- Mimari ürünlerle birlikte tüm değerler, Mudanya, Tirilye, Bulgar göçmenleri, çeper ilçelerindeki kültürel değerler değişebiliyor ve hayata yansıyor. Cumalıkızık'ta avlulu yapılar var. Mimari miras kimliğini de yansıtıyor.
- Bursa'da iki üniversite bulunması ve akademik çalışmaların yapılıyor olması ve akademik çalışmaların zenginliği Bursa'nın kültürel değerleri açısından önemli potansiyelleri.
- Tarih ve kültürle ilgili sivil inisiyatif güçlü.

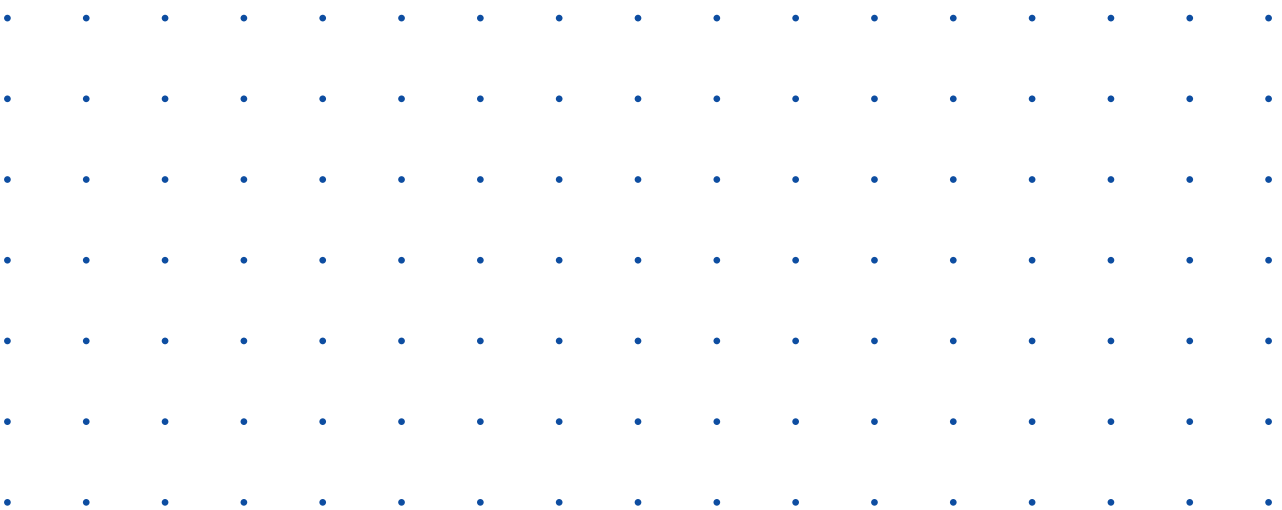
Bölüm II: Zayıf Yönler

- 1862 Suphi bey haritası, Bursa'nın bütün eski eserlerinin var olduğu bir harita. Dijital değil, yeni planlara uygun değil. Çok kıymetli bir harita, hem eski eserleri hem sivil mimarlık örneği yapıları içeriyor. Vakıflar olarak kaybolan veya göremediğimiz eserler var. Mekansal bilginin dijitalleştirilmesinde eksiklikler mevcut. Kurul başkanlığını hocalar yapıyordu ancak şu anda vazgeçildi. Bu büyük bir boşluk. Koruma kurullarında akademisyen üyeler eksik. Hanlar Bölgesi'nde Kozahan'ın kamulaştırılması üzerine çalışıyorum. Kozahan ve Pirinç hanlarda, avlu kısımlarında keşmekeşlik var. Kimin ne yaptığı belli değil. "Vakıflar tamamını kamulaştırsın" dendi ancak yüksek kamulaştırma bedelleri mevcut. Çekirge'deki sıcak suların kimin ne kadara sahip olduğu bilinmiyor. Kaynak suların bilgisi denetimi ve kontrolü yapılamıyor. Valilik Konağı'nın çevresiyle birlikte kamuya kazandırılmamış olması bir eksiklik. Koruma-kullanma dengesi sağlanamadı. Eski eserlere müdahale kolay oluyor. Koruma gündemi belli bir döneme odaklanıyor,
- Vakıf mülkiyetlerinin zamanında özel mülkiyete geçmiş olması bir sorun. Kaplıcalar, hanlar, hamamlar ve buna benzer yerler çoklu mülkiyete geçiyor. Yeni kaplıca içinde paha biçilemez değerler var ancak özel mülkiyet olduğu için kontrol edilemiyor. Devletin yapamayacağı hiçbir şey yok umarım Kozahan'da da öyle olur. Pirinç Han'da da kamulaştırmaya yönelik tavsiye kararı var.
- Sanayi ve madencilik sitler üzerindeki baskısı, su havzalarındaki bazilikanın ve var olan değerlerin

sürdürülebilir kullanımındaki sıkıntılar yaşanıyor. Tarihi yapı malzemelerinin sürdürülebilir şekilde olmaması, ustalarının olmaması, sit alanlarındaki rant baskısı Bursa'nın tarihi ve kültürel değerleri üzerinde önemli bir sorun oluşturuyor, Diğer sorun alanları olarak; Bursa'ya sanayi öncelikli gelişme hedefi, 20'inci yüzyıl mimarlığı ve endüstri yapılarının, tarihi yapıların depremsellik ve yangın yönetmeliği doğrultusunda gözden çıkarılması, hava kirliliğinin yapıları bozması, deneyimli eleman ve kontrolörlerin olmaması eklenebilir.

- Bursa'nın deprem bölgesi olması tarihi ve kültürel değerleri açısından sorundur.
- Yönetim planı ve koruma amaçlı imar planlarının bütüncül bir şekilde uygulanamıyor olması. Nüfus, ekonomik, ticari işlevlerle ilgili farkındalık yükseltici çalışmaların yetersizliği, sosyal sürdürülebilirliğin zayıf olması ve sosyo ekonomik yetersizlikler, Bursa'nın tarihi ve kültürel değerlerinin korunması açısından sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Kurumların yetki paylaşımında sorumluluk istememesi de başka bir sorundur.
- Belediyelerin farkındalık artırıcı çalışmalar yapmıyor olması ve yaptırımın az olması İzinsiz uygulamalara yol açıyor ve potansiyel bozuluyor. Yerel yönetimlerin çabaları zayıf kalıyor. Birliktelik ve faaliyete geçmek yok, her şey kağıt üstünde kalıyor. Uygulama da yeteri kadar dikkate alınamıyor. Sadece tespit olarak kalıyor. Mesela Gölyazı Kumyaka gibi sulak alanlarla çakışan sit alanları var. Gölyazı için özel bir yasa gerekiyor bu nedenle plan yapılamıyor.
- 1980'lerde yapılmış planlar çok yetersiz kalıyor. Belediyeler revize etmiyor. Kentsel sit alanlarında 5 kat yapılaşmaya izin verilmiş planlar var.
- Restorasyon ve yeniden işlevlendirme sürecinde bazı ihaleler maddi kararlar üzerinden yürütülüyor. Restorasyonda çağdaş yaklaşımlar görülüyor.
- Mülkiyet sorunları çok önemli. Yeni tescillenen mezarlıklar var. Tek tescilli mezar yüzünden tüm mezarlık tescil ediliyor.
- İzmit'in UNESCO adaylığının geri çekilmiş olması Bursa için önemli bir sorun..
- Tanıtım çalışmaları ve restorasyona yönelik kaynak üretimi yetersiz.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

İklim Değişikliği

Bursa'nın İklim Çağrısı: İklimi Korumak, Geleceğini Korumak!

Bursa, Marmara denizinin kıyısında, sırtını yasladığı heybetli Uludağ'ı, gölleri ve uzun bitki büyüme süresine sahip bereketli ovalarıyla eşsiz bir coğrafyaya sahip. Yüksek dağlarına gelen yağmur ve kar ilimizin en kıymetli hazinelerinden. İklimlerin buluşma noktası olan ilimiz, zengin iklim çeşitliliğiyle harmanlanmış dört mevsim bir cazibe merkezi konumunda. Sürdürülebilir gelecek adına yaptığımız karbon nötr çalışmalarımız ile kent dinamiklerimizin duyarlılığıyla gurur duyuyoruz. Ancak şimdi samimiyetle, açık yüreklilikle bu güzellikleri korumak ve onları geleceğe taşımak için harekete geçme zamanı.

Bursa'mızın güzellikleri refah ve huzuru getirirse de beraberinde gelen kontrolsüz göç ve yanlış kentleşme politikaları şehrimizi zorluyor. Kentimizde iklim değişikliği tehdidiyle gelen bunaltıcı sıcaklıklar, artan nem oranı ve yağış rejimindeki belirsizlik bizleri derin kaygılar içinde bırakıyor. Sanayileşmenin artması, tarım alanlarımız ve su kaynaklarımızın giderek azalması, bizi doğamızla çatışmanın eşiğine getirdi. Yoğun-plansız kentleşme ve sera gazı salımı kaynaklı sıcaklık artışı ve altyapı eksikliklerimizle yüzleşiyoruz. Bursa'mızın değişen iklim koşullarına karşı yeterince bilinçli ve hazırlıklı olmaması bizi kırılgan hale getirmektedir. Bursa'nın güzelliği riske atılamaz, kayıtsız kalamayız.

Artık tek bir yürek olmanın, Bursa'mız için ortak bir bilinç yaratmanın tam zamanı! Kentimizin güzelliklerini korumak, zaaflarımızı aşmak için birlikte hareket etmeye çağırıyoruz seni. Değişim, ancak biz el ele verdikçe mümkün. Bursa'mızı seviyorsak, hep birlikte ayağa kalkalım ve iklim dostu adımlar atalım. Bursa'yı gelecek nesillere taşıyacak gerçek değişim, tek tek değil kolektif hareketle sağlanabilir. Haydi, Bursa'nın iklim yolculuğunda hep birlikte değişelim ve değiştirelim!

**Yüksek Bölge-
lerde Yüksek
Yağış ve Kar
Örtüsü**

**Uzun Bitki
Büyüme Dö-
nemi ve Bitki
Çeşitliliği**

**Çeşitli İklim Ti-
pleri Varlığı**

Güçlü Yönler

**Artan Nem
Oranı**

**Azalan Toplam
Yağış**

**Kent Isı Adası
Etkisi ve Kür-
esel Sıcaklık
Artışı**

Zayıf Yönler

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

Artan Güneşlenme Süresi

Human İklim Baskınlığı

en.güçlü.üç.yön

Dağlık Bölgelerde Yüksek Yağış

Yüksek Alanlarda Kar Örtüsü

Çeşitli İklim Tipleri Varlığı

Uzun Bitki Büyüme Dönemi

Sıcaklık Artışı

GÜÇLÜ YÖNLER

İklim Değişikliği

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

İklim Değişikliği

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00
Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak
Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Ömer Lütfi ŞEN
BursaPlan: Mustafa Enes TOKSÖZ, Sena KALKAN

Katılımcılar:
Gülay YILDIRIM - BBB TARIMSAL HİZMETLER ŞB
Gönül DEMİR ERTÜRK - BURSA VALİLİĞİ İL SAĞLIK MÜD.
Nurcan Karslıoğlu KARA - TMMOB ZİRAAT MÜHENSİLERİ ODASI
Vedat KILIÇ - BTSO
Emre AKTAŞ - BURSA VALİLİĞİ METEOROLOJİ MÜDÜRLÜĞÜ
Mustafa ŞEN - DSİ 1. BÖLGE MÜD.
Nuray YEŞİL - BUSKİ
Elif UÇAR - KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 14. BÖLGE MÜD.
Mehmet BARIŞ - KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 14. BÖLGE MÜD.
Mert KARAÇALI - BBB ÇEVRE DAİRESİ SIFIR ATIK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ HİZMETLERİ
Zehra POROY - BBB ÇEVRE DAİRESİ SIFIR ATIK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ HİZMETLERİ

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Uludağ Bursa kentine iklim, su kaynakları, turizm açısından bir zenginlik sağlıyor. Bursa'nın zengin iklimi öne çıkıyor. Bursa içerisinde en az 6 adet iklim zonları farklılıkları oluşturuyor.
- 2050 yılı çevre düzeni planı çalışmasının varlığı önemli bir güçlü yöndür.
- Serin olması sebebiyle dağlık alanlar, iklim çeşitliliği, genel ılıman iklim karakteristiği ve Bursa'nın konumu olarak iklimin yumuşak olması güçlü yönlerinden biridir.
- İklimsel çeşitlilik bulunmaktadır.
- Karbon nötrsüz bir dünya hedefleniyor. Uludağ, İznik gölü, Uluabat gölü karbon nötr olarak Bursa'nın güçlü bir yöndür. Karbon düzenlemesi ile ilgili Bursa sanayi açısından güçlü bir şehirdir. İleride sınırda karbon düzenlemesi açısından iklim içinde bir avantaj sağlanacağı düşünülmektedir. Bursa sanayilerinin %65'i sınırlı karbon düzenlemesine olumlu olarak dahildir. Doğru bir çevre düzeni planı yapılması tüm sektörler açısından önem arz etmektedir.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- 05

ORTAK GRUP
ÇIKTILARI

 - Uludağ iklim değişikliği konusunda güçlü yönlerimizden birisi.
 - Bursa'nın avantajı Uludağ ve mevsimsel çeşitliliği olmasıdır. Deniz, dağ ve orman alanlarının bir arada bulunması Bursa'nın güçlü tarafını oluşturmaktadır. Yağış konusunda Türkiye genelinde yağışın azalma oranı Bursa ilinde daha düşüktür. Vizyoner ve farkındalığı yüksek bir belediyeciliğe sahiptir.
 - Rüzgar ve güneş enerjisi açısından potansiyeli yüksek bir ildir. Bursa toplumsal ve kamusal olarak iklim değişikliği başlığında katılımlı bir süreç geçirmektedir.
 - Kamu kurumlarında sera gazı envanterleri hesaplanıyor. Uluslararası işbirlikleri anlaşmalarla destekleniyor. Özellikle kamu bina çatılarında yenilenebilir enerji ile ilgili çalışmalarımız mevcut. Metan gazının tesislerden atmosfere salınımını bu sayede engelliyoruz.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Bir alan güzel ise yerleşim o alanlarda fazla oluyor. İklim değişikliği Bursa’da daha az oranlarda olacağı düşünülmektedir ama bu da göç artışına neden olacaktır.
- İklim değişikliğine bağlı olarak bir afet durumunda geçiçi alanların bulunmaması, toplanma alanlarının, gıda depolarının ve su alanlarının bulunmaması İklim değişikliği ve sürdürülebilirlik açısından halkın uyumuyla ilgili farkındalık ve katılımın sağlanamaması, tarım sektörü ile ilgili katılımlı il tarım destek grubunun olmaması kentin önemli zayıf yönleri arasında.
- Bursa’da iklim değişikliği yerleşim alanlarının yanlış yer seçimlerinden kaynaklanmaktadır. Bunaltıcılık, gece sıcaklıklarındaki artış, şiddetli yağışlardaki artış, yıllık yağışın azalması da sorun oluşturmaktadır..
- Bursa fazlasıyla göç alıyor. Yaz aylarında rüzgarlanma oranında azalma var. Bursa’da altı farklı iklim zone vardır. Bu durum aynı zamanda zayıf yön de olabilir çünkü dört mevsimin bir gün içerisinde yaşandığı durumlar oluşuyor. Bu da öngörülemez bir durum yaratmaktadır.
- Yeraltı sularının azalması yağmur sularının azalması Bursa’nın iklim değişikliği ile mücadelesinde önemli bir sorundur..
- Yağış kaynaklarındaki azalma, şiddetli yağışlardaki artış, bunaltıcılık ile bahsedilen aşırı sıcaklık ve nem önemli sorunlar arasındadır.
- Sıcaklık artışları ve bununla beraber su kaynaklarında azalma.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Çarpık kentleşme, tarım arazilerine yerleşim, aşırı sıcaklık dalgalanmaları Bursa'daki iklim değişikliği açısından dikkate alması gereken sorunlar arasındadır.
- Coğrafi konum, aşırı hava olaylarındaki artışlar ve iklim değişikliğinden etkilenen bölgelerde bilinçlilik daha fazla. Bununla birlikte iklim değişikliğinin etkisini hissetmeyen dağlık bölgedeki yerleşimlerde farkındalık düzeyi çok çok düşük.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Çevre Sorunları

Bursa'nın İklim Çağrısı: İklimi Korumak, Geleceğini Korumak!

Bursa, hem doğal hem de kültürel mirasıyla büyüleyici bir şehirdir. Uludağ'ın zirvesinden akan temiz sular, verimli toprakları, yeşil alanları ve zengin biyolojik çeşitliliği ile Bursa, tarih boyunca „Yeşil Bursa“ olarak anılmıştır. Ancak son yıllarda, artan sanayi kirliliği, düzensiz kentleşme ve trafik yoğunluğu gibi olumsuz etkenler, bu eşsiz güzellikleri tehdit eder hale gelmiştir. Yeşil alanlar azalmakta, ormanlar yok olmakta ve doğal kaynaklar hızla tükenmektedir. Bu durum sadece çevremizi değil, aynı zamanda şehirde yaşayanların sağlığını da tehdit etmektedir. Bugün, Bursa'nın geleceğini koruyabilmek için, tüm bu tehditlere karşı güç birliği yaparak harekete geçme zamanı gelmiştir.

Bursa'nın güçlü yanları, bu zorlukların üstesinden gelebilmek için büyük bir fırsat sunmaktadır. Şehirdeki uzman çevre personeli, güçlü su kirliliği izleme altyapısı ve çevreye duyarlı planlama yaklaşımları, doğru adımlar atıldığı takdirde Bursa'yı yeniden yeşil kimliğiyle buluşturabilir. Bursa'nın tarım ve orman alanları, sadece şehri çevresel tehditlerden korumakla kalmaz, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eden kaynaklardır. Yenilenebilir enerji yatırımları ve geri dönüşüm gibi çevre dostu projeler, Bursa'nın geleceğini güvence altına almak için önemli adımlar atmamızı sağlar. Ancak, bu güçlü yönleri etkin bir şekilde kullanabilmek için kurumsal koordinasyonun artırılması ve çevresel bilincin toplumda yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Bursa'nın karşılaştığı çevresel sorunların çözülmesi için, tüm paydaşların bir araya gelip etkili bir şekilde çalışması şarttır. Tarım yapılan bu kentte toprak kirliliğinin düzenli olarak ölçülmesi ve izlenmesi gereklidir. Sanayinin yarattığı kirlilik, plansız kentleşme, artan trafik yoğunluğu, tarım topraklarının kirliliği, tarım topraklarının ve yeşil alanların ve su kaynaklarının kaybı, çözüm bekleyen en büyük problemlerimizdir. Bu sorunlarla başa çıkabilmek için öncelikle karar vericilerin kararlarını bilimsel bulgulara dayanarak vermeleri hayati önem taşımaktadır. yapılan planların sürdürülebilir bir şekilde yaşatılması gerekmektedir. Sanayinin çevre dostu üretim teknolojilerine geçmesi ve trafik yoğunluğunun azaltılması gerekmektedir. Ayrıca, yeşil alanların korunması ve artırılması için sürdürülebilir şehir planlamaları yapılmalı, kentsel tarım ve çevre dostu binaların yaygınlaşması teşvik edilmelidir. Kurumsal işbirlikleri, çevre sorunları ile mücadelede hayati öneme sahiptir. Yerel yönetimler, akademik kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşlar, çevreye duyarlı bir yönetim anlayışı çerçevesinde ortak bir hedef doğrultusunda hareket etmelidir. Bursa'nın yeşil geleceği için hep birlikte çalıştığımızda, doğanın ritmiyle uyum içinde, iklim değişikliğine dirençli, temiz, sağlıklı ve yaşanabilir bir şehir inşa etmemiz mümkün olacaktır.

**Su Kirliliği
İzleme
Altyapısı**

**Alanında
Uzman Çevre
Personeli**

**Çevreye Duyarlı
Planlama
Yaklaşımı**

Güçlü Yönler

**Sanayi ve
Trafik Kaynaklı
Kirlilik**

**Kurumsal
Koordinasyon
Eksikliği**

**Uygulanmayan
Kentsel Plan
Kararları**

Zayıf Yönler

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

Artan Güneşlenme Süresi

Human İklim Baskınlığı

en.güçlü.üç.yön

Dağlık Bölgelerde Yüksek Yağış

Yüksek Alanlarda Kar Örtüsü

Çeşitli İklim Tipleri Varlığı

Uzun Bitki Büyüme Dönemi

Sıcaklık Artışı

GÜÇLÜ YÖNLER

İklim Değişikliği

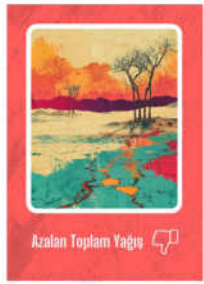
mirobağlantısı

ZAYIFYÖNLER

en.zayıf.üç.yön

ZAYIFYÖNLER

Toplantı Tutanağı

Çevre Sorunları

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00
Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak
Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. Feza KARAYER
BursaPlan: Esra ESER, Mücahit SAK

Katılımcılar:
S. İnci CANKURT - TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI
Ayşegül FAKI - BBB ÇEVRE KONTROL ŞUBE MÜD.
Nurten ÜMİT - TEMA VAKFI
Hira ŞENTÜRK AYDIN - BURSA OSB
Mehmet KARAHAN - BTSO
Semih MESTAN - BUSKİ
Serkan PEHLİVAN - ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞ. BURSA İL MÜD.
Alpaslan TÜRKKAN - BURSA ULUDAĞ ÜNİ. TIP FAK.
Berkay YILDIRIM - UAB

Bölüm I: Güçlü Yönler

- Güçlü yön olarak, paydaşlarla koordinasyon içinde çalışılabilirliği. Büyükşehir Belediyesi ve BUSKİ arasındaki teknik hizmet protokolü imzalanmıştır. Meslek odasının da teknik hizmetlerinin alınması ve bilgi paylaşımı konusunda altyapı ve arıtma tesislerinin de gözden geçirilmesi var. Kent konseyinde çevre meclisinin açılmış olması, yaş farkı olmaksızın vakıf ve derneklerin olması olumlu bir farkındalık oluşturuyor. Çevre meclisinde katılımcı bir mekanizma oluşmuş durumda. Çöp eylem planı ve su izleme planına ek olarak hizmet verilen kıyı ve plajlardaki çöplerin miktarı bakanlığa bildiriliyor.
- Büyükşehir Belediyesi ve odaların çevresel eğitim adı altında yaptığı hizmetler farkındalığın oluşturulması açısından güçlü yandır. Çevre bilincinin geliştirilmesi, ağaçlandırma ve temizlik kampanyaları gibi alanlarda farkındalık oluşturulabiliyor. Şehir içi bisiklet yolu ve elektrikli araçların gündeme gelmesiyle, elektrikli araç üretim fabrikalarının kurulması ile toplu taşımanın elektrikliye dönmesini getirecek ve böylece karbon salınımında azaltıcı etki oluşturacaktır. Orman alanları ve yeşil alanların fazla olması da güçlü bir yöndür. Orman köyleri de bunu desteklemektedir.
- En fazla orman alanına sahip şehirlerden biriyiz. Tarım ve orman alanlarının fazla olması, sanayi ve ihracatta güçlü olunması ve açıkların kapatılması güçlü özelliklerdendir.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Bursa OSB bölge müdürlüğü olarak akla ilk gelen tüketimler hava ve su kirliliğinde arıtma tesislerinde belirli bir kapasiteye ulaşılmış olması. Boyahaneler, üretim tesisleri, işyeri ruhsatında çevre izin ve ÇED görüşünde istenenler sayesinde çevreye zarar verici, kurulamayacak tesislere müsaade edilmiyor. OSB yönetiminin kendi kriterleri mevcut ancak filtrelerden denetim olsa dahi kaçaklar oluyor.
- Bursa'da 17 OSB bölgesi bulunuyor ve planlı gelişim açısından zengin bir kentiz. Merkezi şekilde sorunların çözüldüğü anlaşıyor. Yeni regülasyonlar sebebiyle bu sisteme geçiş sağlanmış durumda. Sanayilerin OSB içinde olması olumlu bir etki oluşturuyor. Arıtma tesisleri ve ortak enerji kullanımı konusunda gelişmişlik var. Kamu, üniversiteler ve STK'ların koordinasyonu da güçlü konumda. üniversite-kamu-STK koordine şekilde çalışıyor. Geri dönüşüm sektörünün büyüyor olması plastik ve geri dönüşüm konuları Bursa'da güçlü bir gelişim gösteriyor. Çevresel açıdan üretim sektöründe yahut kullanım dışı kalmış sektörler geri dönüşümlü oluyor. Yenilenebilir enerji yatırımları Bursa'da dikkat çekici şekilde büyüyor. Dönüşüme yönelik krediler ve teşvik programları, Dünya Bankası fonlarının ciddi bir kısmı gelişim gösteriyor. Marmara havzası üretim üssü olmuş durumda.
- Çevre mevzuatı ve ilgili kurumların bulunuyor. Su krizi ile ilgili izlenebilir elimizde verilerin var. Hava kirliliğini izleyebilir verilerin elimizde bulunması önemli bir avantajımız. Sorunun nerede, ne kadar ve ne olduğunu biliyoruz.
- Çevre konularını konuşabiliyor olmamız güçlü bir yönümüz. Kaynaklarda kirliliğin %85-90'ı sanayi ve otomotivden kaynaklı görünüyor. 40.000 metre küp civarı su kullanımının geri dönüşmüş sistemde kullanması sanayide dönüşümü destekleyici oluyor.
- Büyükşehir Belediyesi'nin insan kaynakları çevreye duyarlı bir liderlik ortaya koyuyor. Güçlü ve demokratik kitle örgütleri bulunuyor. Güçlü bir çevre mühendisliği bölümü ve akademik kadronun olması güçlü bir yöndür. Güçlü akademi ve sivil toplum ayakları olduğu görülüyor.
- Demiryolları projeleri ile birlikte çevreye olan zarar azalacaktır. İklim standartlarına uygun koşullarda gürültü kirliliği azaltılmış oluyor. IFC standartları karşılanmış oluyor.

Bölüm II: Zayıf Yönler

- Yerel yönetimler ve akademik odalar olarak siyasi hareketler, teknik bilginin önüne çıkması olarak görülüyor. Çevre konularında teknik bilgi veya yeterliliği olmayan herkesin çevre hassasiyeti ile ilgili beyanlarda bulunması gerekli. Karar vericilerin teknik bilgiler ile hareket etmemesi (lobicilik) olumsuz bir durum. Branş kişilerin, meslek grupların ve herkesin ortak konusu olarak çevre sorunlarının görülmesi olumlu bir yön ancak gündemde sorumluluk üstlenmeden konuşulması ve üzerinden geçilmesi de olumsuz bir yön. Sürdürülebilir bir iradenin olmaması (SK işleri, toplumsal etkinlik vb) önemli bir sorun.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Sanayide atık yönetiminin zayıf olması sorun teşkil ediyor. Verilere ulaşmak zorlaşmış durumda. Tehlikeli atıklar konusunda verilere ulaşılamıyor. Toplu taşımada altyapı yetersiz kalıyor. Herkes özel araçlar ile yolculuk yapıyor. Bu da daha fazla hava kirliliği ve yoğunluğu sebebiyet veriyor. Tarımsal faaliyetlerde aşırı derecede kimyasal, gübre ve pestisit kullanımı da çevreye zarar veriyor. Pestisit kullanımı son yıllarda fazlasıyla yayılım göstermiş durumda. Ova içinde geçen arterler ve dağ yamaçlarındaki bağlantılar da az gelişmiş durumda.
- Veri ve raporlama konusunda eksik kalınıyor. Toprak ve hava kirliliği için veri temin edilemiyor. Su kaynaklarının yerinde korunması gerekmektedir. Gemlik Deresi, Karsak Çayı ve başka su kaynaklarının hepsinde kirlilik mevcut, bunlar korunamıyor. Kent konseyinde denetimin eksik olduğu ve denetimden sonra yaptırımın olmaması eleştiriliyor. Bu konuda daha çok mesai harcanmalıdır. Denetim sonrası hangi makama hangi evrakların sunulup muhatap olunacağı bilinmiyor. Nilüfer’de bir lokasyona beşten fazla dinamik aynı anda gelmesi halinde cazibe noktaları tek lokasyonda yoğunlaşarak daha çözülemez bir hal oluşuyor. Yanlış planlama ve yerleşmeden kaynaklı bir sorun görülüyor. Var olan mevcut master planlar entegre edilmiyor.
- OSB’ler şehrin içinde kalmış durumda. 1968 yılında ilk OSB inşa edilmesi de Bursa’da görülüyor. Kent içinde kalmış durumda sanayi bölgeleri var. Bacalı sanayi, filtrasyonunda sorunların yaşanması ve koku yayılımı sorun teşkil ediyor. Atık suyun salınımı fazla görülüyor.
- Ciddi bir plansız kentleşme söz konusu Bursa’da. Yalova yolu ve Ankara yolundan Bursa’ya giriş yapıldığında çok keyifsiz bir görüntü meydana geliyor. Sanayi, esnaf ve konut iç içe girmiş durumda. Yaşayanlar şu an bacalardan çıkan duman ile zehir soluyor halde. Sanayi ve yerleşimlerin iç içe ve plansız olması ciddi bir kent planlaması, mekansal ve akıllı kentleşme konusunda eksik kalmış bir durum. Kestel ve DOSAB’ta yaşayanlar şu an kötü hava ve duman soluyor. Hava koşulları ile ilgili de etkin bir denetim yapılmıyor. Günün sonunda, 17:00 sonrası ram bacalarının filtrasyonu çalıştırılmıyor. Denetim altyapısı yetersiz kalıyor. Kaçak yapılaşma probleminde ovanın büyük bir kısmı kaçak yapı konumunda. Radikal bir şekilde irade gösterilmesi ve engellenmesi gerekli.
- Olaya geniş ölçekli baktığımızda hava, su, toprak kirliliğinde asıl ana problemin insan kaynaklı olarak meydana geldiği ve nüfusun hızla artış göstermesi olarak görülüyor: Nüfus kapasitesini artık kaldırmaz hale gelen bir şehir Bursa. Nüfus artışı Bursa’nın kapasitesini kaldırmıyor. 2060 yıllarını dahi göremeden su kaynakları daha da azalmış olacak. Günümüzde dahi eski potansiyelini karşılayamıyor. Yer altı suyunun kullanılmamasının söylenmesi yanlış söylem olacaktır çünkü sanayiler kullanmaya devam ediyor. Ancak yeraltı sularının kullanımı ileride sorun olacak. Topografik yapısının dezavantaj oluşturması, hava kirliliğini de etkiliyor.
- Sanayi yer seçimlerinde hatalar yapılmış olması, yoğun emisyon ve su kullanımının olması, tekstil boyahanelerinin çok fazla olması ve yoğun su kullanması sorun teşkil etmekte ve hava kirliliğine sebep olmaktadır. Küçük bir alan için fazla denetim mekanizması koymak veya daha fazla üzerine gitmek kirliliği azaltmaz. Küçük bir alana daha fazla üretim alanı yerleştirmemeye öncelik verilmeli. Yer seçimi ve kriterlere üst ölçekten bakarak alan seçimi ve denetim uygulanmalı.

-
- A 15x15 grid of small blue dots on a light gray background. The dots are arranged in a regular pattern, with 15 dots in each row and 15 dots in each column, forming a square grid.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

Teknik Altyapı

Bursa İçin Yeni Bir Yön: Altyapımız, Geleceğimiz!

Teknik altyapı, kentlerin sürdürülebilirliği ve yaşam kalitesi açısından kritik öneme sahip bir unsurdur. Bu bağlamda Bursa, tarımsal potansiyeli, sanayi altyapısı, tarihsel zenginliği, turizmi ve ekonomik kimliğiyle öne çıkarken, teknik altyapı alanında elde ettiği başarıları ve karşılaştığı zorlukları da dikkate almak gerekmektedir. Sürdürülebilir ve afete dirençli kent kavramları göz önünde bulundurularak plan kararları alınmalıdır.

Bursa, gelişmiş içme suyu teminindeki başarısıyla, modern atıksu arıtma tesisleriyle güçlü bir teknik altyapı birikimine sahiptir. Sanayi sektöründe organize sanayi bölgeleri, tarımda çağdaş ve kooperatif kültürü ile gerçekleştirilecek çalışmalar kent altyapısına katkı sağlayacaktır. Kentte ayrık yağmur suyu sistemi ve yeraltı su kaynaklarının etkin kullanımı dikkat çekerken, toplumda geri dönüşüm bilincinin çocuklarda ve gençlerde gelişmesi Bursa adına umut vadetmektedir. Ancak modern dünyanın dinamik talepleri karşısında günümüz altyapı faaliyetleri, bahsi geçen ilerlemelere rağmen hâlâ arzulanan noktaya ulaşmamıştır. Temel altyapının bölgesel eşitsizlikler göstermesi, projeler için yürütülen planlamaların ve kritik altyapı tesislerindeki gecikmeler, su arzı konusundaki belirsizlikler Bursa'nın çözülmesi gereken öncelikli meseleleri olarak öne çıkmaktadır.

Bursa'nın altyapı gücü, mevcut olanaklarının kalitesinde ve afet durumlarında sergilediği dirençte kendini gösterecektir. Altyapı planlamalarında koordinasyon ve bütünleşik yaklaşım eksiklikleri, uzun vadeli stratejik düşünmeyi zorlaştırmakta ve sistemi bütüncül olarak zafiyete uğratmaktadır. Özellikle bütünleşik katı atık yönetim sisteminin eksikliği kentte ciddi riskleri beraberinde getirmektedir. Atığın kaynağında en aza indirilmesi ve döngüsel ekonomi kavramlarıyla planlamalar yapılmak zorundadır. Yenikent Düzenli Depolama Tesisinin kapasite sorunları ve özellikle yeni entegre yönetim tesis yer seçimi en kritik teknik altyapı sorunu olarak öne çıkmaktadır. Benzer biçimde afet anında etkin haberleşme altyapısının yetersizliği de kritik seviyededir ve bu durum acil müdahale olanaklarını tehlikeye atmaktadır.

Bursa'nın altyapı sorunlarının çözümü, sadece yerel yönetimler veya uzmanların değil, tüm kent paydaşlarının ortak katılımını gerektirir. Kent sakinleri, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ve ilgili tüm kurumların ve sektör paydaşlarının iş birliğiyle altyapı eksikliklerini giderecek stratejik planlamalar geliştirmesi şarttır. Bursa için şimdi ortak adım atarak, güçlü bir altyapı mirası bırakma zamanıdır.

**Altyapı
Eksikliği
Farkındalığı**

**Sanayi ile
İşbirliği İmkkanı**

**Akademik
İşbirliği
Fırsatları**

Güçlü Yönler

**Bütünleşik
Atık Yönetimi
Eksikliği**

**Azalan Su Arz
Güvencesi**

**Altyapı
Yatırımlarında
Yapısal
Gecikme**

Zayıf Yönler

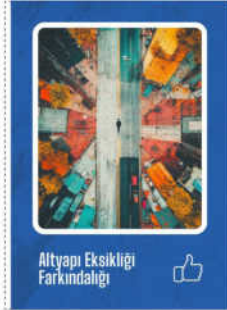

BURSA PLAN 2050 PAYDAŞ ÇALIŞTAYI 1 / BURSA'YI ANLAMAK

GÜÇLÜ YÖNLER

en.güçlü.üç.yön

GÜÇLÜ YÖNLER

Toplantı Tutanağı

Teknik Altyapı

Toplantı Tarihi: 9 Nisan 2025 / 10:00 - 13:00
Toplantı Konusu: Paydaş Çalıştayı I / Bursa'yı Anlamak
Yer: Bursa Merinos Kültür Merkezi / Yıldırım Beyazıt Salonu

Moderatörler: Prof. Dr. N. Kamil SALİHOĞLU
BursaPlan: Gökçe ARAÇ

Katılımcılar:
Levent BİLEK - BTSO
Seray HATİPOĞLU - NİLÜFER BELEDİYESİ
İlker ER - OSB ÜST KURULUŞU OSBÜK
İsmail Hakkı KARADAĞ - BUSKİ
Ahmet İhsan TAŞKINSEL - TMMOB MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI
Rabia DEMİR - KARACABEY BELEDİYESİ
Erdem SAKER - BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ESKİ BAŞKANI
Şükrü Can ELMAS - ULAŞTIRMA BAKANLIĞI PROJE DENETİM EKİBİ
Ahmet ÇAVDAR - KALYON İNŞAAT
İdris TARHAN - ALTYAPI YATIRIMLARI GM.

Bölüm I: Güçlü Yönler

- İçmesuyu hattımız gelişmiş. İçme Suyunu belediye veriyor. Organize Sanayi Bölgelerinin olması atıksu arıtma altyapısı açısından avantajlı bir durum oluşturuyor. Sanayideki oluklar, su taşıdığı için genişletildi.
- Altyapının ilçe belediyelerince üstlenilmesi çok olumlu oldu. Tüm altyapıyı BUSKİ devralmış oldu. Atıksu arıtma tesislerimiz belli bir seviyeye gelmiş durumda.
- Geri dönüşüm bilincinin yerleşmesi için belediyeler ile yaptığımız bir çalışmadan örnek vermek istiyorum. Merkez ilçelerdeki ilkokulların dersine girip bir derslik anlatım yaptık ve her atık için renkli poşet dağıttık. Okullar arası yarışmaya çevirdik bu durumu ve en çok atık toplayana ödül verilerek motivasyon sağlandı. Bu durumda kentsel atıkların geri dönüşüm potansiyeli olması güçlü yön kabul edilebilir. Ayrık sistem olduğu için imarlı alanlarda yağmur suyu hatlarımız yoğun yağmurda bile sorun yaşatmıyor. Yeni katılan ilçelerde altyapılar çok hızlıca tamamlandı. Su depolarımızın çoğu yenileniyor ve eksik yerlerde yenileri yapılıyor. Eskiye depoların yanına yedek depolar da yapılıyor. Yerleşim yükseldiğinden depolar üst kota yapılması gerekiyor. Sadece yeni katılan yerleşimlerde değil eski yerleşimlerde de çalışılıyor.

05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

- Kirlenmiş plastik ve malzemelerin yönetimine dikkat etmeliyiz. Belediyedeki geri dönüşüme yönelik çalışmalar umut verici ama daha da arttırılmalı. Kentsel dönüşüm yapıyı değiştirmiş durumda. Mevcutta yaşayan insanların yaşam tarzına uymayan yeni bir yapılaşma oluşuyor.
- Bursa içme suyu sistemi ve Nilüfer çayı ana kaynak ve üzerinde iki baraj var (Doğancı ve Nilüfer barajları) ve yeraltı suları. Doğancı barajı bir önceki planda planlanmıştı. Çınarcık Barajı aslen 2030 sonrası için hedeflenmişti ancak derhal devreye sokulmadı. Yasada DSİ'ye yetki verilmiş durumda yeraltı suları ile ilgili. Japonya'da çocuklar için diş fırçalama eğitimi var ve diş fırçalama esnasında su tasarrufu öğretiliyor. Bu eğitimlerin tüm Bursa'ya yayılması gerekiyor. Geri Dönüşüm toplama sistemini benim dönemimde başlattık. Yerel Çevre Girişimleri Konseyi'ne katıldım ve yönetimine girdim. Evlerden geri dönüşüme yönelik atıkların toplanmasına ilk biz başladık. Geri dönüşüm büyük bir sanayi çünkü hammadde oluşuyor. Bu nedenle yaygınlaştırılmalı. Almanya'da atıkların her biri ayrıştırılıyor, kaza ile yanlış atık yanlış yere atılmış ise sistem bunu tanıyor ve kabul etmiyor. Bu yanlış atık atanlara ceza veriliyor. Yağmursuyu konusunda dikkat ederseniz çok büyük yağışlarda Bursa'da sıkıntı yaşanmıyor.
- Marmaracık bölgesi taşkın havzası olduğundan menfezlerde ve su geçiş yollarında ekstra hassasiyet gösterildi. Menfezler geniş tutuldu, ayaklar genişletildi.
- Yeraltı suyu barajları denebilir, yeraltı suyu potansiyelimiz yüksek.

Bölüm II: Zayıf Yönler

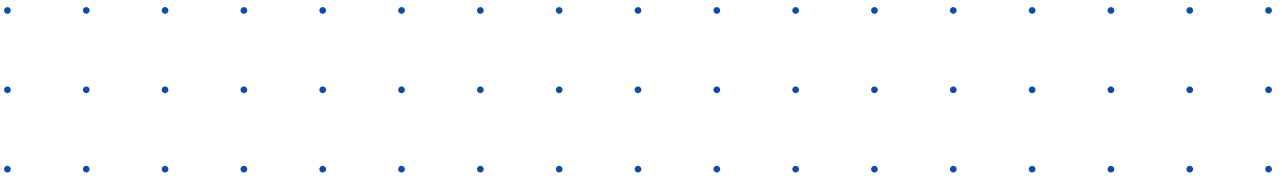
- Bursa'da 12 yıldır imarlı ama kanalizasyonu olmayan bölge var. İçme suyunu belediye veriyor atıksu bedeli alınıyor ancak kanalizasyon olmadığı için atık cezası kesiliyor. Planlama altyapıya göre geriden gidiyor, daha önde olmalı. Organize sanayi bölgeleri içinde bulunmayan dağınık sanayi alanlarında atıksu kontrolü çok zorlaşıyor. Geniş dere yataklarının üstleri belli bölgelerde kapatılıyor ve dar menfezler yapılıyor. Kurumların birbirinden haberi yok. Çınarcık bölgesinde yeraltı suyu olmadığından Çınarcık Barajı'nın suyu tümü sanayiye gidecek. Lojistik park TEKNOSAB'ın içinde bulunan bir alan, konu ile alakalı değil. Metroların alt bölgelerinde iletişim yok. Baz istasyonlarının hepsi eski binalarda olduğundan Afet anında hepsi yıkılacak ve iletişim kesilecek bu nedenle çelik direklere taşınmalı. Afet anında metrodaysanız kimse ile iletişim kuramayabilirsiniz.
- 20 senedir atık sularımızı dereye veriyoruz ve arıtmadan veriyoruz. Afet anında yerin nasıl hareket edeceğini tespit edemezsiniz bu nedenle tedbir almak zor. Afet anında su depoları çok önemli, güçlendirme ve yeni depoların yapılması gerekiyor. Barakfakih OSB'de ters kottan ötürü bir altyapı sıkıntısı yaşandı ancak çözüldü. Afete yönelik OSB'lerde herhangi bir çalışma yapılmadı. Yeraltı suyu konusu çok önemli. Yeraltı suyunun %70'i tarımsal sulamaya gidiyor ama sanki sanayi tarafından kullanılıyormuş gibi lanse ediliyor. Tarım esnasında gübre atılıyor, ilaç atılıyor, yağmur yağınca suya karışıyor. Sanayi bölgelerinin suyu kirlettiği

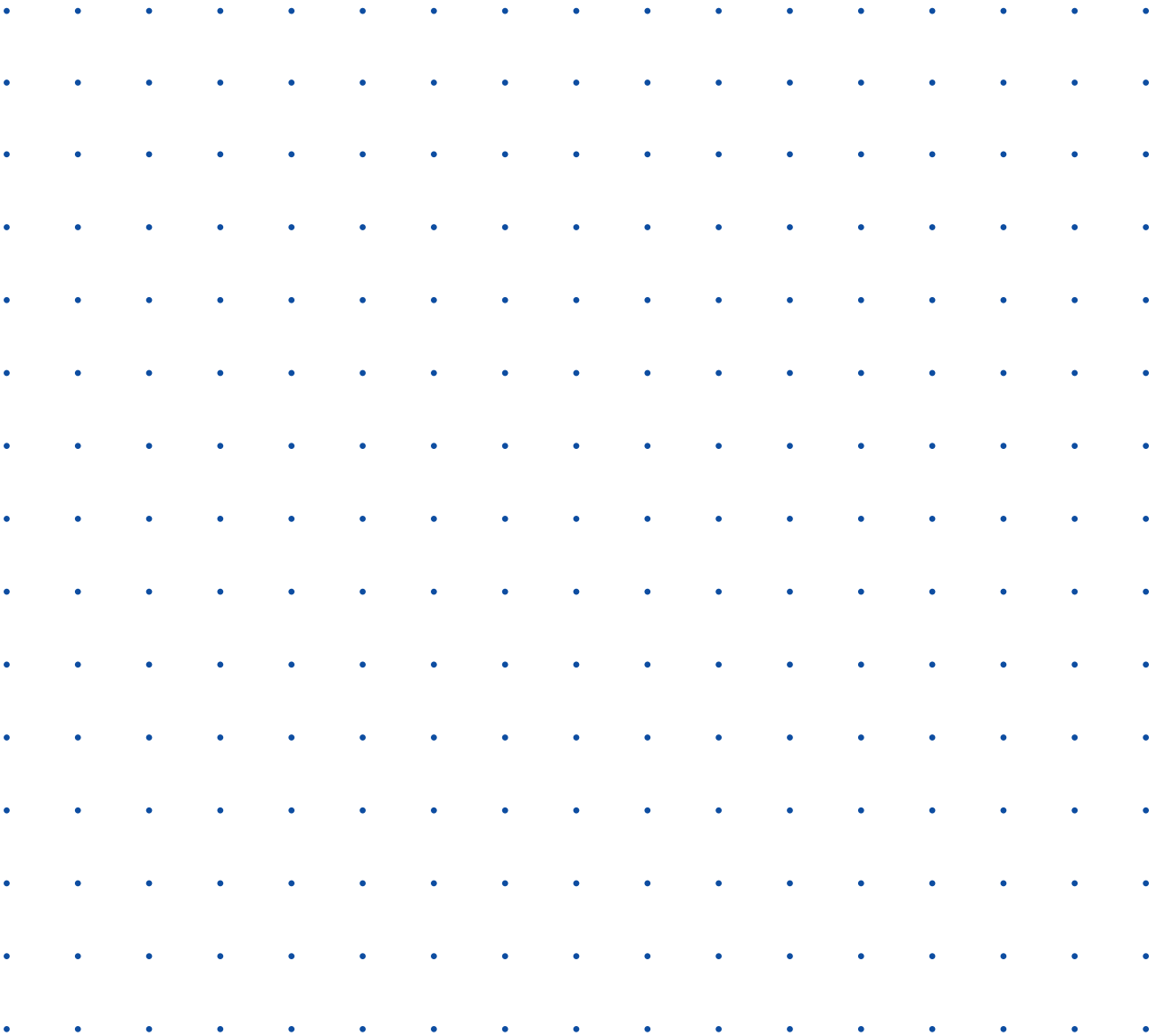
05 ORTAK GRUP ÇIKTILARI

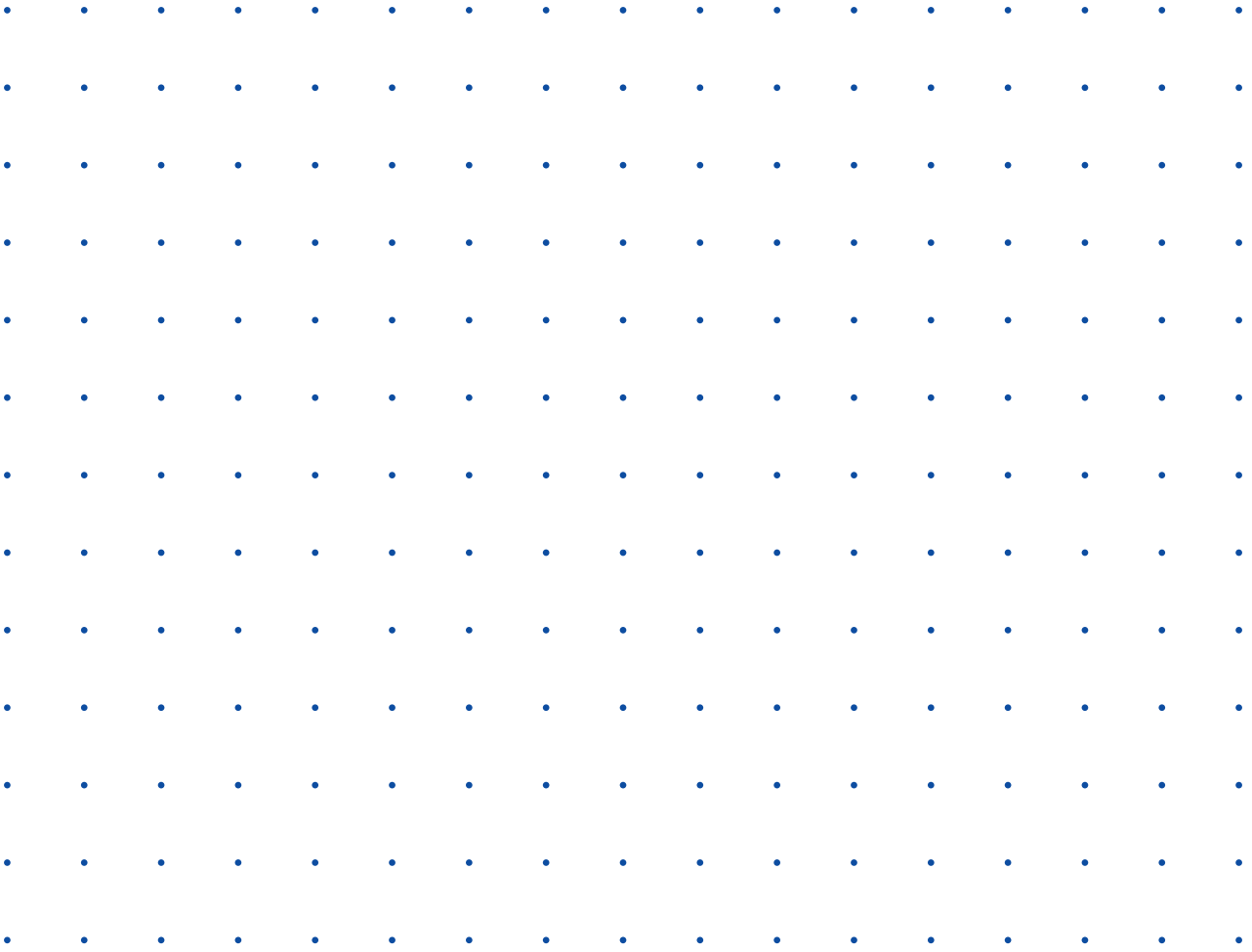
düşünüldüğü için acil denetimler yapıldı ancak hiçbir sorun çıkmadı. Ancak tarım yapan köylülerde cehalet olduğundan çok bilinçsizce ve vahşi şekilde sulama yapılıyor. Tarımda köylülerin yeraltı sularını kullanımını kontrol etmek için sayaç takılması gerekiyor. Tarımda kullanılan suyu ölçemiyoruz. Sanayici kullandığı suyun kaliteli olmasını istiyor özellikle tekstil için ama köylünün tarım için böyle bir derdi yok. Çınarcık ile ilgili basında ve kamuoyunda yanlış yönlendirmeler var. 145 metreküplük barajın 70 milyon metreküplü sanayiye tahsis edilmek için yapıldı. DSİ istediği zaman sanayiye giden suyu kesebiliyor. Çınarcık Barajı'ndan Barakfakih OSB'ye hat planlanmış ama şehrin içinden bu hattın çekilmesi imkansız, çok zor. Bu nedenle Çınarcık Barajı'nın kullanılacağı sanayi alanı sadece TEKNOSAB ve TOSAB. Şu an sanayi tarafından talep edilen su 5 milyon bile değil ve sanayinin tamamının dolması çok uzun yıllar sürecek. O nedenle 145 milyon metreküplüğün tamamının sanayi tarafından kullanılma durumu çok yanlış. Kirli suyu arıtıp daha konsantre hale getiriyoruz ancak bu konsantratin ne olacağı daha bakanlık tarafından belli değil. Muratlı o kadar güzel bir orman ki atık toplama için uygun değil. Muratlı'daki projeye karşı çıkıyoruz çünkü orası vadi ve çevresinde konut projeleri var. Osmangazi Yıldırım gibi çöküntü bölgelerini kurtarmak için ya da sanayi tesislerini kentin dışına çıkartmak için yeni konut alanlarına ihtiyaç var. Muratlı bunun için çok uygun. Bursa'da sanayici ovaya yerleşmeye alıştığı için eğimli arazide zorluk yaşıyor. Parsele birden fazla giriş istiyor ama eğimli alanda bu çok zor. Muratlı bölgesi toplu konut-sosyal konut ihtiyacını karşılayabilir. Toplu taşıma hattı düşünülmeli.

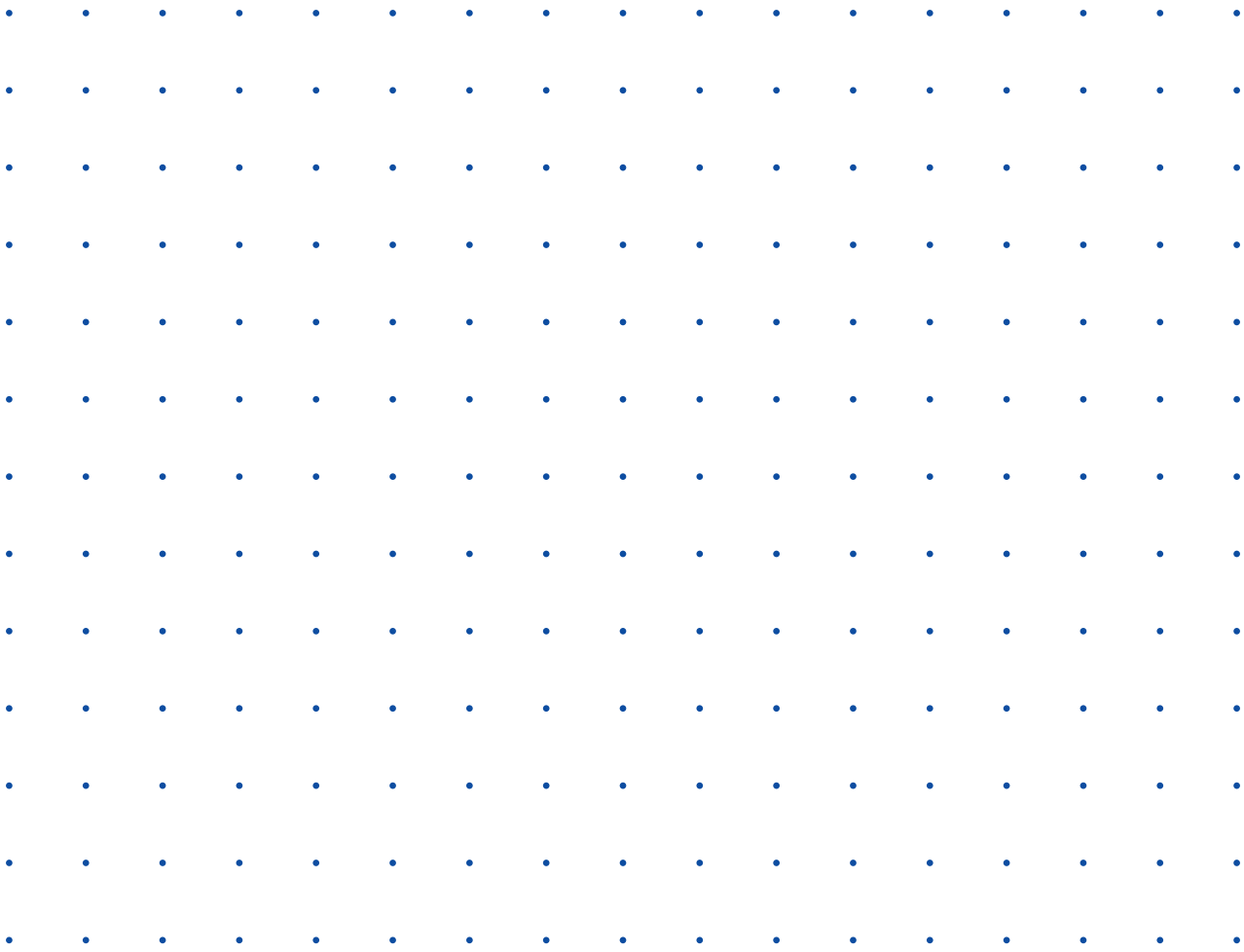
- Afet için ayrı bir kanalizasyon ve yağmursuyu hat planlaması yok. Bunun yerine nüfus artışını göz önünde bulundurmak için bulunan debinin projeksiyon hesabı yapılıyor 3.5 katı ile çarpılıyor ancak boru tipinde değişim yok. Yetki karmaşasını engellemek için bir üst yetkili olması lazım. En son Yenişehirde köylülerin 80 metre yer altına indiğini biliyorum. Elektrik varsa afet anında camiden iletişim sağlanabilir. Yeni imar bölgelerinde derelere alan bırakılmaması gerekir.
- Kentsel dönüşümler Bursa'nın başının belasıdır. Kentsel dönüşüm yerine rantal dönüşüm denebilir. Katı atık toplama için Kayapa'da çalışılan bölge en saçma bölge. 800 metre yukarıda, üzerinden fay geçiyor, katı atık toplama alanı için sadece çalışma yapılıyor ama nasıl yakılacağı belli değil. Afet anında ne olacağını kimse düşünmüyor. Atıklardan sular sızacak. Belki o toplanan sular arıtılıp tekrar dağıtılabilir. Muratlı çok daha iyi bir seçim olur. Çünkü orman değil ticari orman yapılmış. Toprağı zaten kötü. Şehir içinden atıkları alıp şehir dışından dağıtımı çok rahat yapılabilir. Ama Muratlı, TEKNOSAB istediği için manipüle ediliyor.
- Su ve atıksu deşarj sistemlerinin kontrol mekanizmalarında zayıflık var. İklim değişikliği ile birlikte artık durum değişecek, su yatakları kapasitesi çok az kalıyor. Dere yatağı içinde ağaç olmamalı, ağaç varlığı kapasiteyi azaltıyor. Eğer su tutulmaz ise yerleşim alanlarına yayılacak. Dere ıslahı yapılarak 500 yıl öngörülerek yapılmalı. Eski Nilüfer yatağındaki ağaçların kaldırılması ve akış hattının temizlenmesi lazım.
- Depolama atık bertaraf yöntemlerinden sadece biri. Düzenli depolamadan bahsediyorum. Ancak sızıntı su ve bunun gibi birçok sorun getiriyor. Ancak başka bir bertaraf yöntemi düşünülebilir. Bursa Çimento atıkların değerlendirilip alternatif yakıt olarak kullanılması söz konusu olabilir. Avrupa'da atıkları hep çimento fabrikaları bertaraf ediyor aslında depolama yöntemi en son istenen şey.
- Afet durumundaki alanların önceden çalışılması, yeraltı tankları, yağmur suyu kontrolünü biz artık uzun

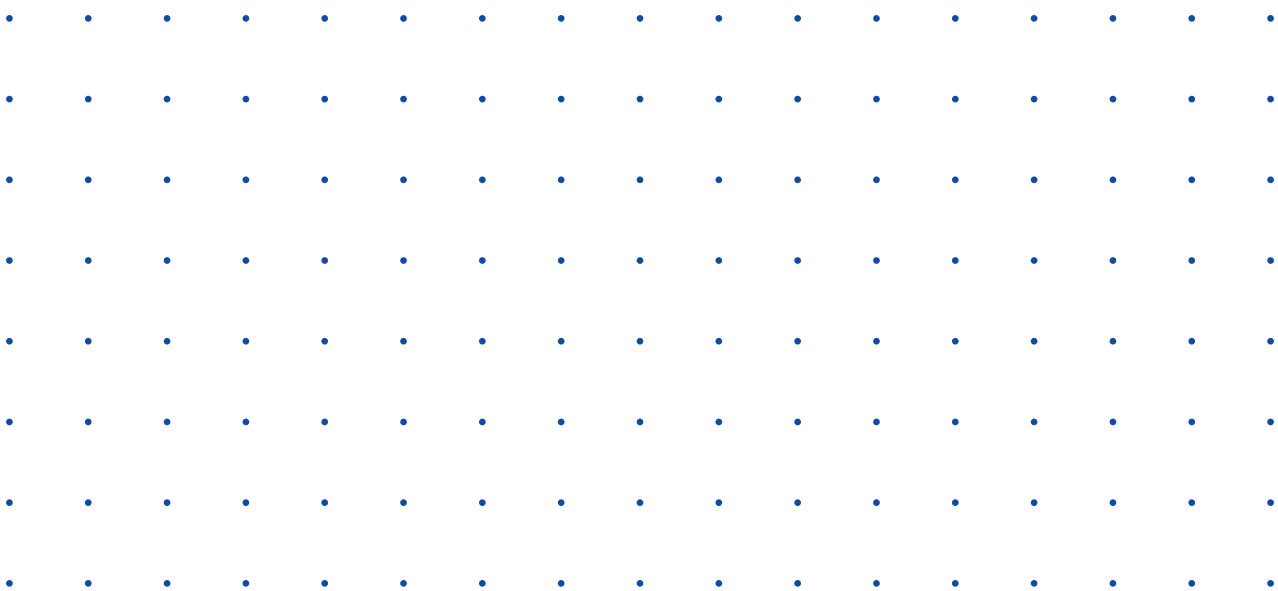
dönem planlamada göz önünde bulunduracağımız bir başlık olmalı. İçme suyu BUSKİden temin edildiği için barajda su azaldığında sanayici de su temin ettiği için Bursa ovasında artık yeraltı suları da içme suyu olarak kullanılıyor. Son kurşun dediğimiz yeraltı suları temel ihtiyaç olarak kullanılması dezavantaj. Havzalarda yetkili olan BUSKİ, DSİ, Çevre Şehircilik arasında görev paylaşımı farklı olduğundan bir karmaşa oluyor. ICOME çalışmaları daha etkili olmalı. Koordinasyon eksikliği var. Hamitler'deki katı atık depolama tesisinin son 10 yıllık ömrü kaldı. Bu nedenle böyle bir sorun var. Kayapa ve Muratlı bölgesinde yapılan çalışmalar var. Kentin en önemli altyapı sorunu bu ama kimse konuşmuyor. Bursa'ya entegre atık tesisi lazım bunda herkes hemfikir. Burada atık ayrıştırma, depolama, yakma, biyometanizasyon ve buna benzer işlerin. hepsi yapılmalı. Sadece depolama alanı ile bunu yönetemeyiz. Maliyetler sebebi ile 100 hektarlık bir alan seçilmesi gerekiyor. Böyle bir arazi olmadığından ormandan elde edilmesi gerekiyor. Burada artık bir farkındalık yaratmamız lazım. Yoksa atıklarla baş başa kalacağız. Bulunan 100 hektarlık alanların hepsi de maden çıkarma için birilerine tahsis edilmiş durumda, bu nedenle elde edilemiyor.

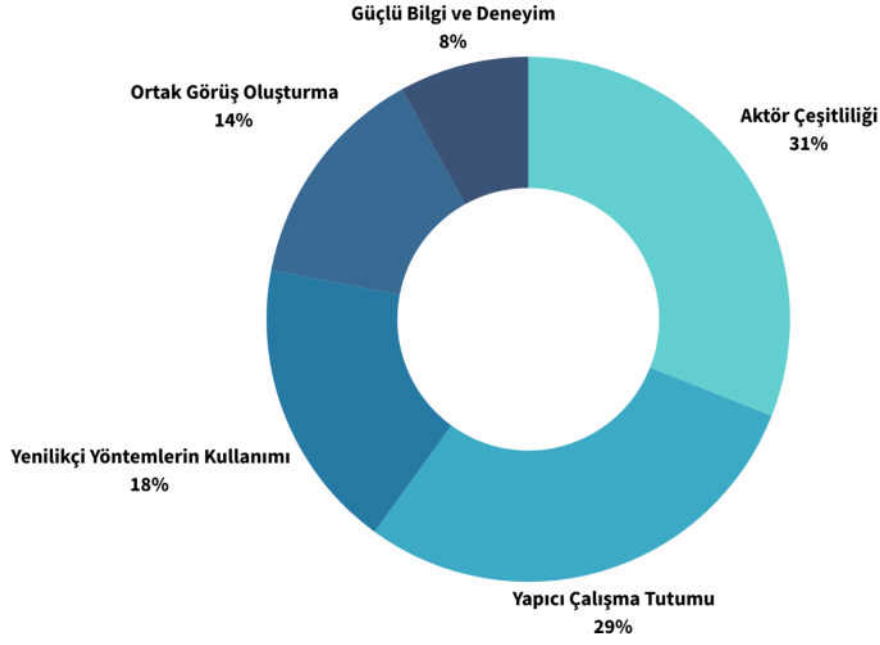

06 Ekler

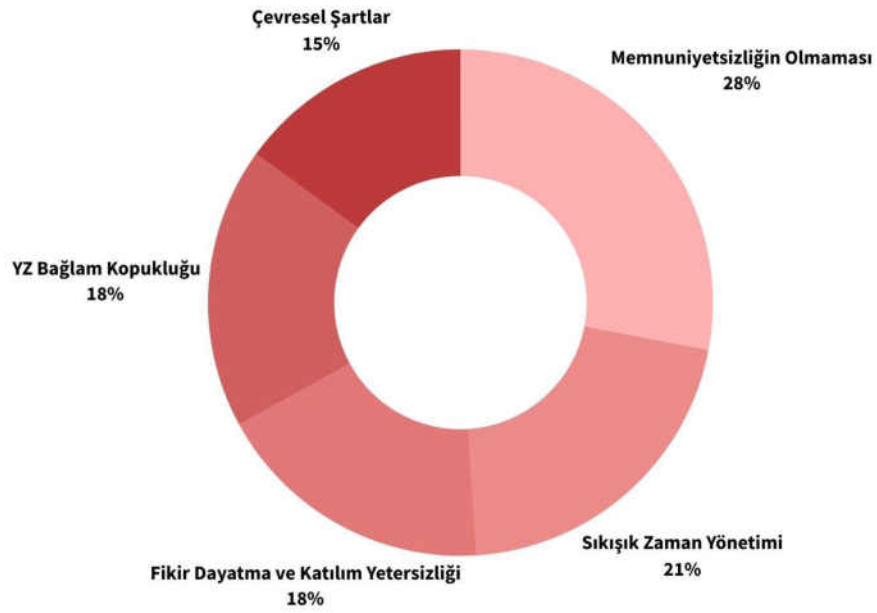
Geri Bildirim

Anket Sonuçları

Olumlu Geri Bildirimler

En sık söylenenler	%
Aktör Çeşitliliği (farklı meslekler, alanlar, sektörler)	31
Yapıcı Çalışma Tutumu (güzel, uyumlu, dinamik, açık, sohbet, paylaşım, etkileşim, demokratik, adil, özgür, nazik, yardımsever)	29
Yenilikçi Yöntemlerin Kullanımı (yenilikçi, vizyoner, sistematik)	18
Ortak Görüş Oluşturma (ortak görüş bildirme, akılcı çözümler üretme, tartışma, paylaşım)	14
Bilgi ve Deneyim (kapsamlılık, hakimiyet, önceliklendirebilme, profesyonellik)	8

Olumsuz Geri Bildirimler

En sık söylenenler	%
Memnuniyetsizliğin Olmaması (farklı meslekler, alanlar, sektörler)	28
Zaman Yönetimi (öğlene kadar, bir kaç gün, kişi/zaman kısıtlılığı, başlangıçtaki gecikme, grup çalışmasına yetersiz zaman ayırma, toplu değerlendirmenin uzaması)	21
Fikir Dayatma ve Katılım Yetersizliği (ısrarcılık, sabırsızlık, öğrencilerin katılmaması, daha geniş katılım gerekliliği)	18
Yapay Zeka Bağlam Kopukluğu (manifestoda yerelden kopukluk ve görsel üretiminde verimsizlik)	18
Çevresel Şartlar (gürültü, yemek yetersizliği, plastik kullanımı)	15

Kart Setleri

Ulusal ve Bölgesel Kalkınma

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

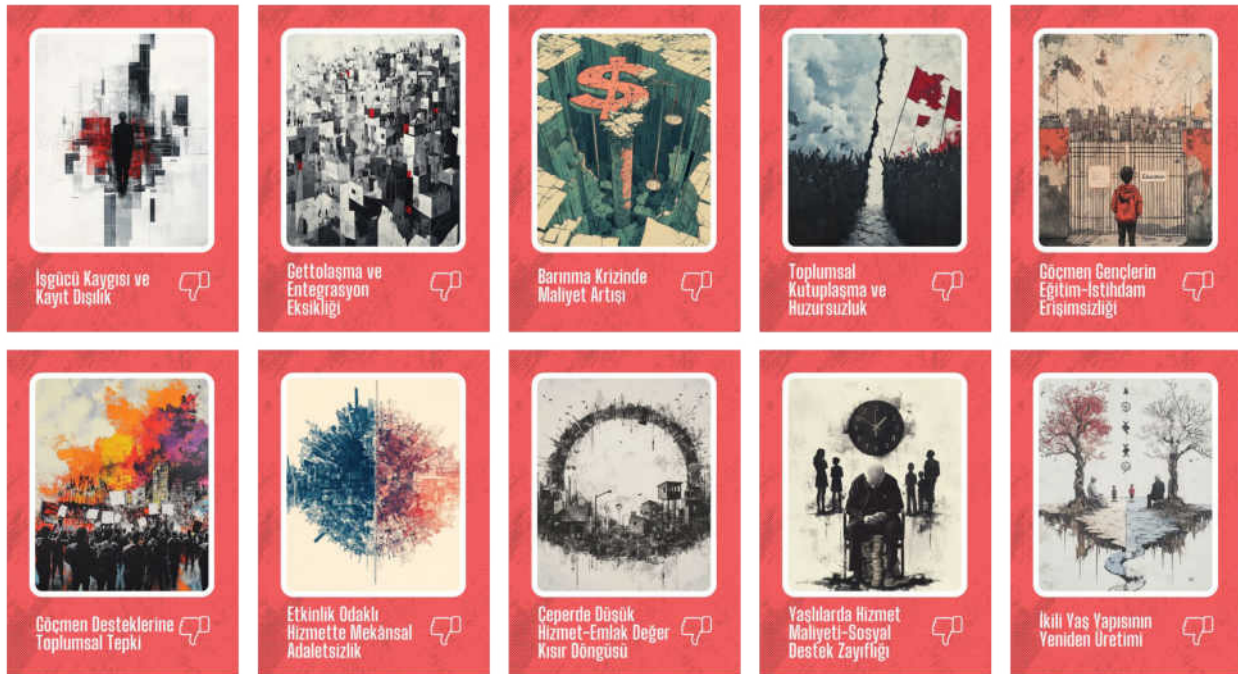

Nüfus, Göç ve Demografik Yapı

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

Makroform, Yerleşme ve Dirençlilik

Güçlü Yönler

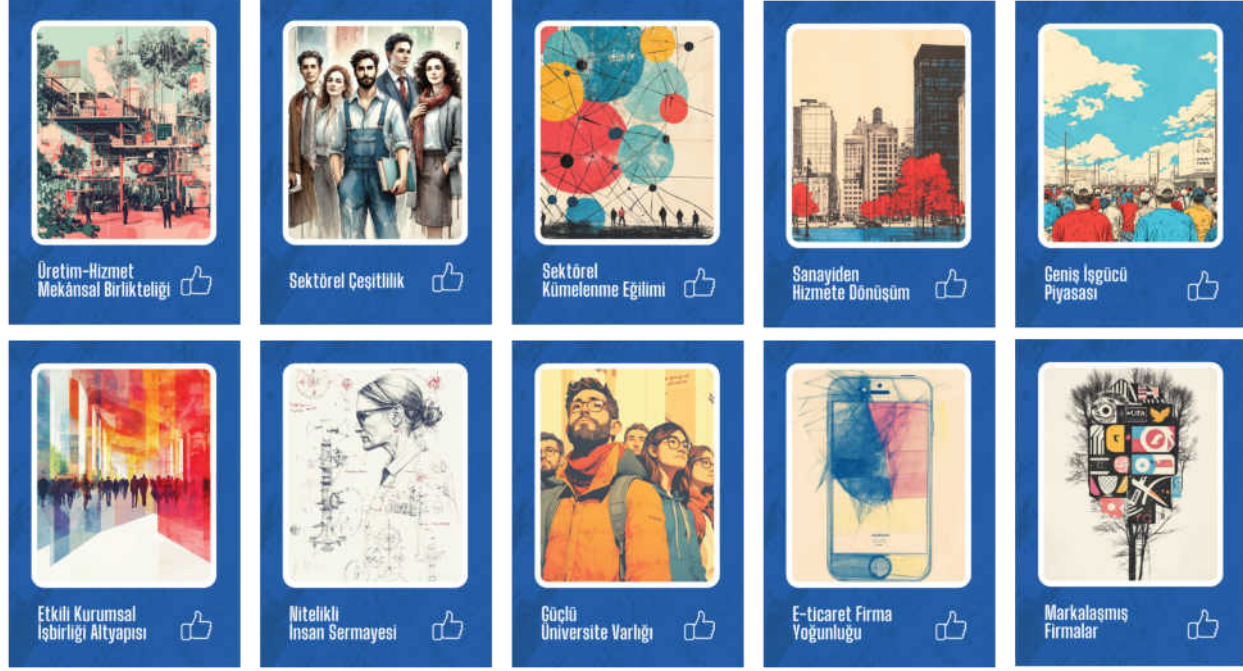

Zayıf Yönler

Ticaret ve Hizmetler

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

Turizm

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

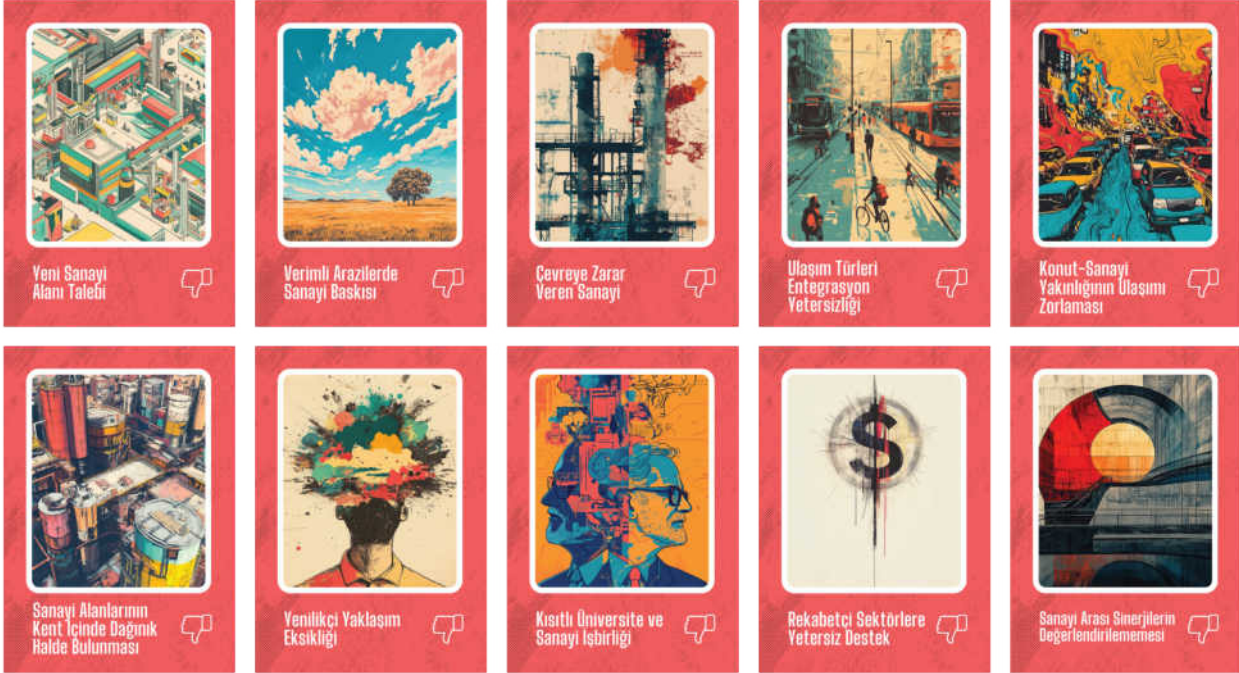

Sanayi, Depolama ve Lojistik

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

Kırsal Alanlar

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

Tarım

06 KART SETLERİ

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

Ulaştırma

Güçlü Yönler

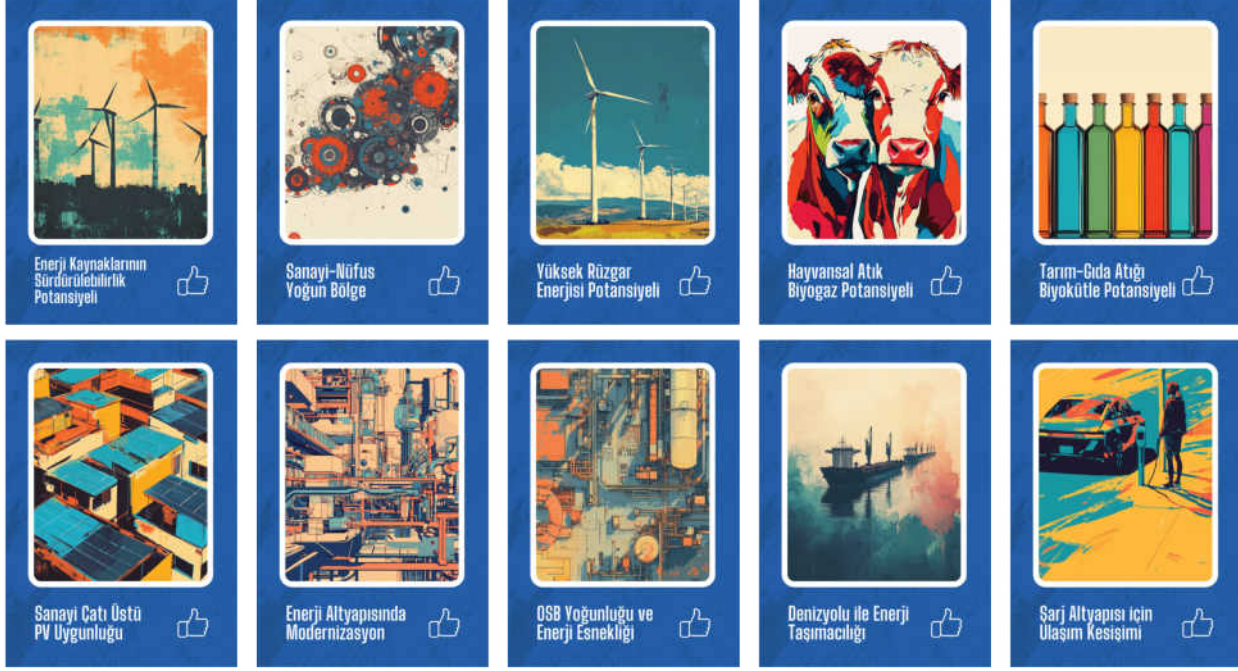

Zayıf Yönler

Enerji Altyapısı ve Yenilenebilir Enerji

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

Yer Bilimleri

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

Doğal Yapı ve Ekoloji

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

Tarihi ve Kültürel Değerler

Güçlü Yönler

Zayıf Yönler

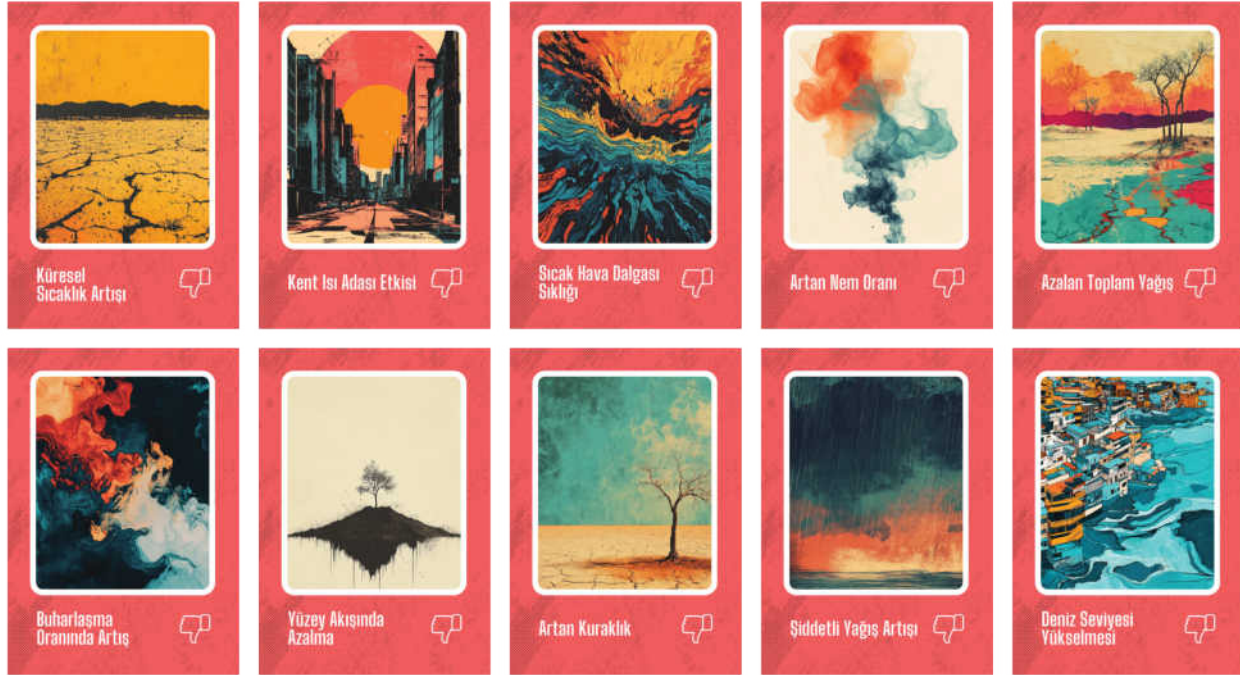
İklim Değişikliği

06 KART SETLERİ

Güçlü Yönler

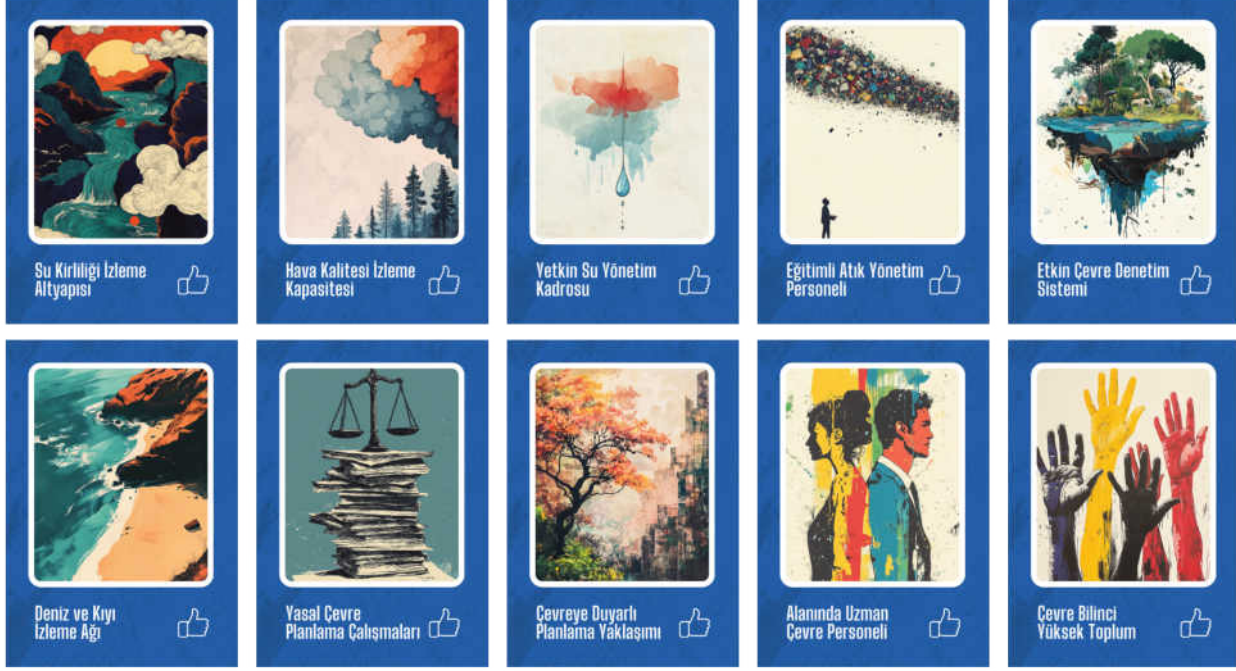

Zayıf Yönler

Çevre Sorunları

Güçlü Yönler

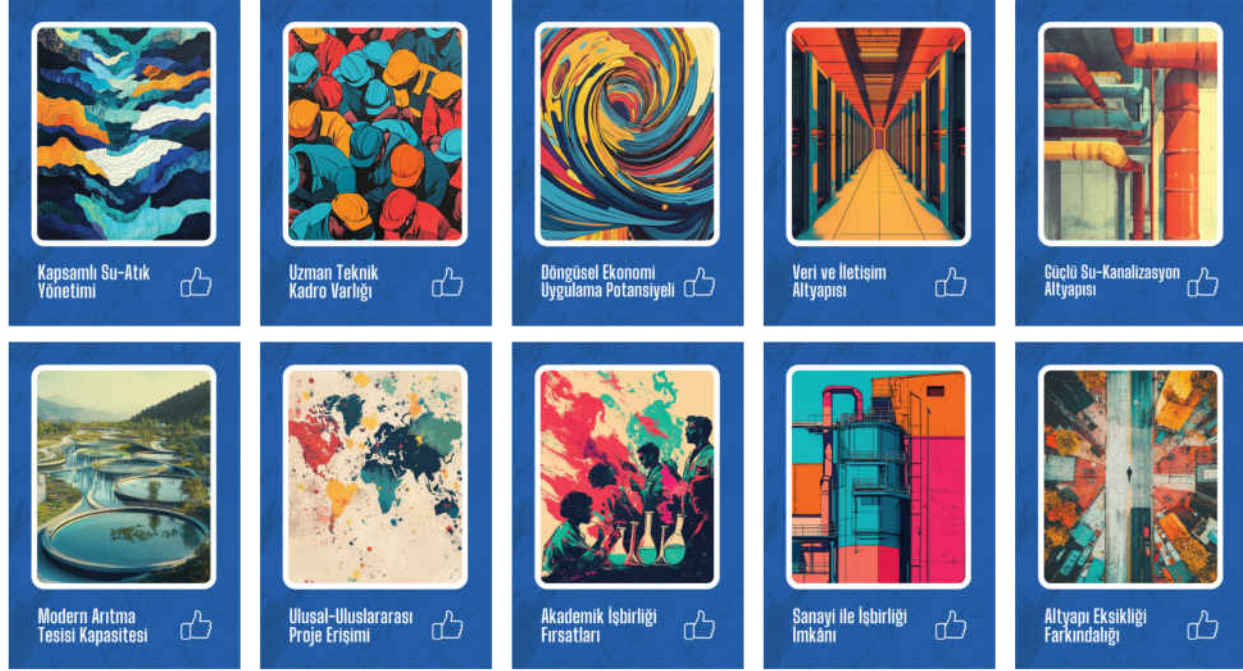

Zayıf Yönler

Teknik Altyapı

Güçlü Yönler

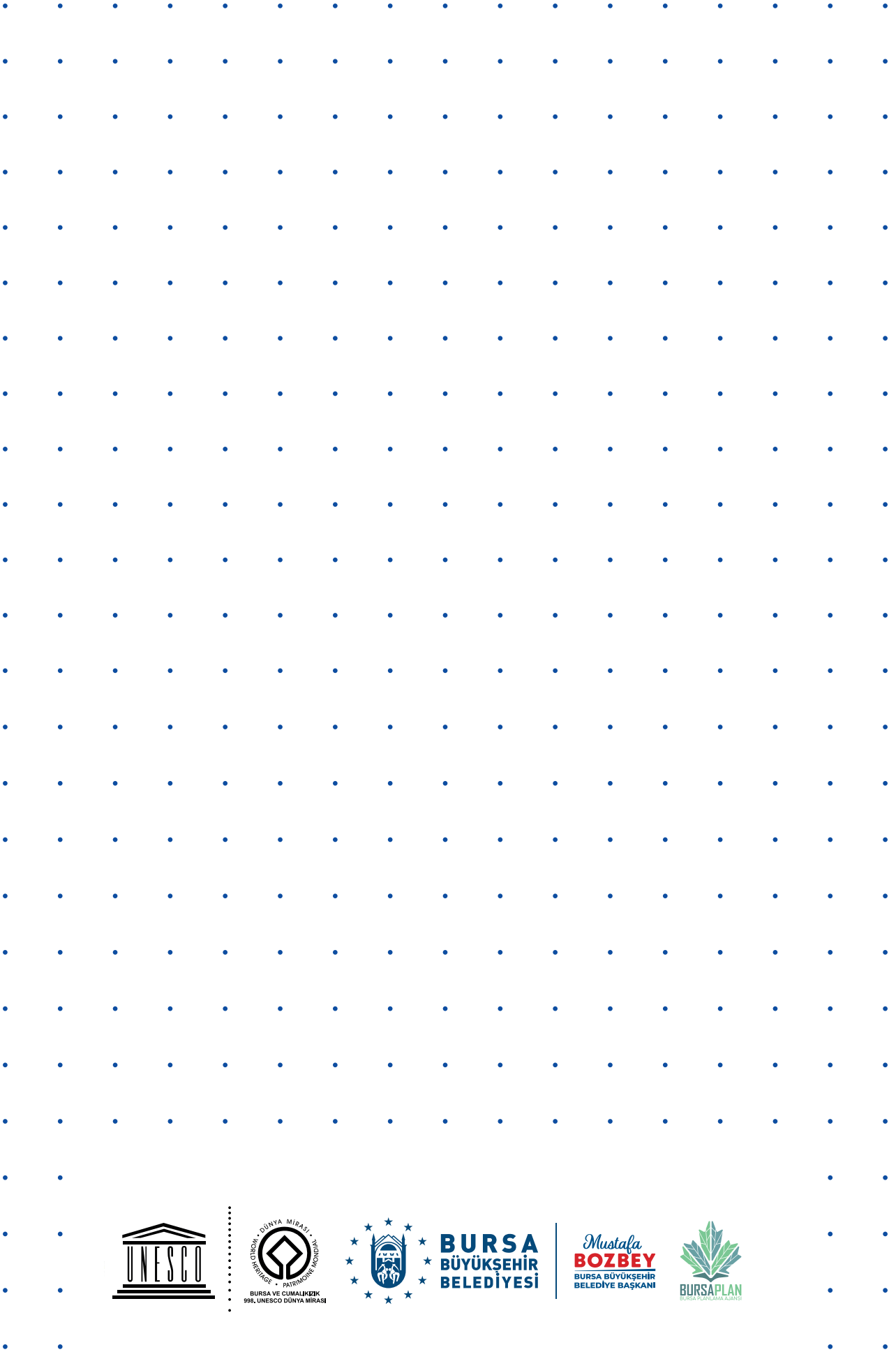
Zayıf Yönler

Paydaş Çalıştayı I 2025 Nisan

BURSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

Mustafa
BOZBEY
BURSA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYE BAŞKANI

